

1043

Rare

1043 798

Rare

ಶೀ - ಶ್ರೀಒಯೋಥೇವೇಶೇಯಾ

ಗೀತೆಗೋಪಾಧಿಕಾರಿ

ಲೀ - ಶೌಲಮಾರ್ತಿ ಅಲರೈಯ್ಯ

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥ

ಸೇನಂ - 022136

ಅಕ್ಷರ ಗ್ರಂಥಾಲಯ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

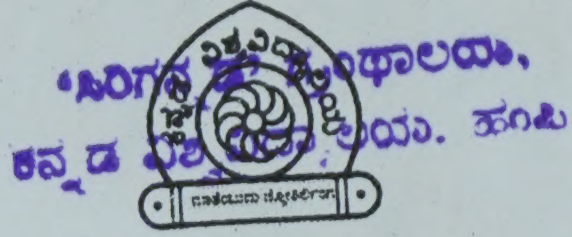
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

1960

1960

ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ಮಾತ್ರ

'ಸಿರಿಗನ್ನಡ' ಗ್ರಂಥಾಲಯ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ,

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ೨೭೬

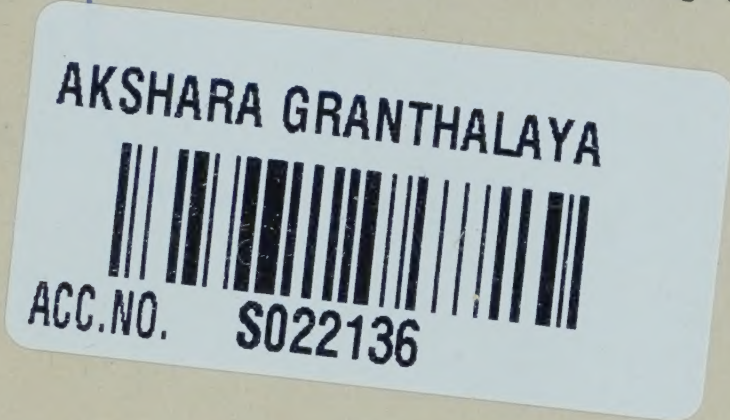
ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಧಾರವಾಡ—ಹದಿನಾಲ್ಕನೆ ವರುಷದ ಮೂರನೆಯ ಕಿರಣ

ಶ್ರೀಜಯದೇವಕವಿಯ

ಗೀತಗೋವಿಂದ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದೊಡನೆ
ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯಾನುವಾದ
(ಜನಪ್ರಿಯ ಆವೃತ್ತಿ)

[Handwritten signature]
ಕುಲಮರ್ವ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ

‘ಸಿರಿಗನ್ನಡ’ ಗ್ರಂಥಾಲಯ.
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಭಾಲಚಂದ್ರ ಘಾಣೇಕರ
ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

S 022136

ವಂದನೆ

ಶ್ರೀ ಜಯದೇವಕವಿಯ ಸುಂದರವೂ ಭಾವಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಕುಲಮರ್ವ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಕುಲರಸಿಕರೆಡೆಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕವಿಪರಿಚಯ ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯಗಳನ್ನೂ ಪವಣಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋದುಕೊಳ್ಳಲು ಇತ್ತದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ನಾವು ಋಣಿ.

ಈ ನಲ್ಲಬ್ಬವನ್ನು ಚೊಕ್ಕ ಮಾತಿನ ಚಿಕ್ಕ ಮುನ್ನುಡಿಯಿಂದ ಕವಿ ವರ ಬೇಂದ್ರೆಯವರೂ, ಸುಂದರ ಭಾವಪೂರ್ಣ ಮುಖಚಿತ್ರದಿಂದ ಗಣ್ಯ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ. ಕೃಷ್ಣ ಹೆಬ್ಬಾರರೂ ಸೊಬಗುಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಉಭಯರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಅಭಿವಂದನೆಗಳು. ಚಿತ್ರ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಒದಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಶ್ರೀ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಆತ್ಮೀಯ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಬನ್ನಿಹಬ್ಬ }
೧೯೫೬

ಭಾಲಚಂದ್ರ ಘಾಣೇಕರ

851.1

JAY Kṛ

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ನವೆಂಬರ್ ೧೯೫೬

ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ : ನವೆಂಬರ್ ೧೯೬೦

ಮುದ್ರಕರು :

ರವೀಂದ್ರ ಘಾಣೇಕರ

ಪ್ರತಿಭಾ ಮುದ್ರಣ, ಧಾರವಾಡ

ಗಣಕೀಕರಣ ಆಗಿದೆ.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ

ಜಯದೇವ ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಕವಿ. ನನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಜಗತ್‌ವಿಖ್ಯಾತ ಕೃತಿಯಾದ ಗೀತ ಗೋವಿಂದವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಶ್ರೀ. ಕುಲಮರ್ವ ಬಾಲ ಕೃಷ್ಣರು ಇನ್ನೂ ಎಳೆಯವರು. ಜಯದೇವನ ಭಾಷೆ, ಅವನ ಭಾಷೆಯ ಮಧುರತೆ, ಭಕ್ತಿಯ ಸಿಹಿ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರ ಅಳವಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅನು ಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯದ ಸವಿ ಹೆಚ್ಚುಬೇಕಾದರೆ ಓದುವವರ ಅಭಿರುಚಿ, ದೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರತಿಭೆ ಕೂಡ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು.

ಅಂತೆಯೇ ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನು ಶ್ರೀ ಕುಲಮರ್ವ ಬಾಲ ಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ, ಅಭಿರುಚಿ, ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ನಿಲುಕಿದಂತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ ಓದಬಲ್ಲವರಿಗೆ, ಓದಿ ಅನುಭವಿಸ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಅನುವಾದ ಅಷ್ಟು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಮೂಲ ತಿಳಿಯದವರಿಗೆಂದು ಅನುವಾದ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯಾ ದರೂ ಮೂಲದ ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನವನ್ನು ಅನುವಾದವು ಮಾಡಲಾರದು. ನೆರಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮನುಷ್ಯನ ಆಕಾರವನ್ನು ಊಹಿಸುವಂತೆ ಅನುವಾದ ದಿಂದ ಮೂಲವನ್ನು ಚತುರರು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು; ಇದು ಸಹಜ.

ಈ ಅನುವಾದವು ಮೂಲ ಗೀತಗೋವಿಂದದ ನೆರಳಿನಂತಹ ಅನು ವಾದ, ಪೋಟೋ ಏನೂ ಅಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಅನುವಾದಕನಿಗೆ ಯಂತ್ರವತ್ತಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅವನು ಜೀವಂತ ರಸಿಕ.

ಶ್ರೀ. ಕುಲಮರ್ವ ಬಾಲಕೃಷ್ಣರು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸಬ ರೆಂದರೂ ತೀರ ಹೊಸಬರಲ್ಲ. ಅವರ 'ಕುಮಾರಸಂಭವ' ಅನುವಾದ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ; ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನ ಅನುಭವಿಸಿ ಆನಂದಪಡೆಯುವ ವಿಷಯ. ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯದ

ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಮತ್ತು ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಗಮ್ಯ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ತಮಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತಮ್ಮವರಿಗೆ-ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸರಿಯಾದೀತು ಎಂಬ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಗ್ರಂಥಾನುವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆಗೊಂಬ ಇವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯಲಿ.

ದಿವಂಗತ ಸಕ್ಕರಿ ಬಾಳಾಚಾರ್ಯರು (ಶಾಂತಕವಿ) “ ವಿರಹ ತರಂಗ ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ “ ಗೀತಗೋವಿಂದ ”ವನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಸಿ ೫೦-೬೦ ವರ್ಷಗಳಾಗಿಹೋದವು. ಈಗಿನ ಈ ಗದ್ಯಾನುವಾದವು ಗದ್ಯ ಕಾವ್ಯದಂತೆಯೇ ಹದವಾದ ರುಚಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ರಸಿಕರು ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಇವರ ಮುಂದಿನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು ಎಂದು ನಾನು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಾಧನಕೇರಿ
೨-೯-೫೬

}

ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ

ಜ ಯ ದೇ ವ

[ಕವಿಕಥೆ]

ಶ್ರಾದ್ಧಭೋಜನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಜಯದೇವ ತುಂಬುಗೈಯಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಮರಳಿದ. ವಸ್ತ್ರ, ಅಲಂಕಾರ, ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ಊಟದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿದ್ದರು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುದುವಯಸ್ಸಿನ ಜಯದೇವ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ.

“ ಒಂದು... ಎರಡು... ಮೂರು...” ಪ್ರತಿ ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಹೊರೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಭಾರತರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎದುರು ಕತ್ತಲೆಯಾದಾಗ ಇನ್ನೂ ಅವನು ಕಾಡಿನಂಚಿಗೆ ತಲಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಹರದಾರಿ ದೂರ ನಡೆದರೆ ಊರಿನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅವನು ಬರಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ದರೋಡೆಗಾರರ ತಂಡವೊಂದು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿತು. ಕತ್ತಿ ದೊಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ಮುದುಕನ ಸುತ್ತ ಮುಸುಕಿದರು.

ಜಯದೇವ ಆಲೋಚಿಸಿದ “ ಇವರು ಧನಪಿಶಾಚಿಗಳು. ಹಣ ಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೇ ಕೊಲೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹಣವನ್ನು ಇವರು ಒಯ್ದರೆ ನನಗೇನಂತೆ—ಪ್ರಾಣವೊಂದುಳಿಯಲಿ ” ಜಯದೇವ ಸುತ್ತಲಿನ ವಂಚಕ ರೊಡನೆ ಹೇಳಿದ :

“ ತಮ್ಮಾ, ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿರಿ ? ”

ಅವರು ನುಡಿದರು : “ ಜಗನ್ನಾಥಪುರಿಯ ಕಡೆಗೆ. ”

“ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು; ನಾನು ಮುದುಕ, ನಡೆಯಲಾರೆ; ಹಣದ ಹೊರೆ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಭಾರವಿದೆ; ಅದನ್ನು ಯುವಕರಾದ ನೀವು ಒಯ್ಯಿರಿ. ನಾನೂ ಜೊತೆಗೆ ಬರುವೆನು. ”

ದರೋಡೆಗಾರರು ಹಣದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಜಯದೇವನಿಂದ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡರು. ಕತ್ತಲ ಹೊತ್ತಿನ ದಾರಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದರೋಡೆ ಗಾರರ ವಿಚಾರ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

“ಘಾಟೆ ಮುದುಕ ಇರಬೇಕು. ಮೊದಲು ಊರಿಗೆ ತನ್ನ ಕಟ್ಟನ್ನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹೊರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ರಾಜರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಸಿದನಾದರೆ...?”

ಜಯದೇವನು ಬೇರೆಯೇ ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ : “ದುಡ್ಡಿನ ಹೊರೆಯನ್ನಿವರೊಯ್ಯಲಿ. ನಾನೆಂತೂ ಬದುಕಿ ಮನೆ ಸೇರುತ್ತೇನೆ...”

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುದುಗಡೆಯಿಂದ ಕೂಗಿದುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಜಯ ದೇವ ವಾಸ್ತವ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಬಂದ. “ಮುದುಕಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ಲಗೂ ಕಾಲು ಹಾಕು” ಎಂದು ದರೋಡೆಗಾರರೇ ಕೂಗಿದ್ದರು.

“ನೀನು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯಲಾರೆ; ನಿನ್ನ ಹಣವನ್ನು ನೀನೇ ತೆಕ್ಕೊ; ನಮಗಿನ್ನೂ ದೂರ ನಡೆಯಲಿದೆ.”

ಜಯದೇವನು ದಿಬ್ಬೊಡ್ಡನಾದನು. ಇದೇಕೆ ಹೀಗೆ ಎಂದು ಅವನ ವಿವಂಚಿತ ಮನಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದರೋಡೆಗಾರರ ಸಂಶಯ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಜಯದೇವನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ದಾರಿಗುಂಟ ಕೆಡವಿದರು. ಆತ ನಿಟ್ಟುಸಿರಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕಳ್ಳರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಅದು ಆಹ್ವಾನವೆಂಬಂತೆ ಎನಿಸಿತು. ಅವನು ಆತನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ನಗುತ್ತ ತೃಪ್ತಿ ಪಡೆದ !

ಜಯದೇವನಿಗೆ ಹಸಿವು ನೋವು ಒಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನ ಸಿನ ತುಂಬ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮನೆಮಾಡಿದ್ದನು. ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ಆ ಅವಸ್ಥೆ ಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಅವನಿಗೆ ಅದೊಂದೇ ಆಹಾರವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಊರ ರಾಜ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಂದವನು ಒಂದು ಜಿಂಕೆಯ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಜಿಂಕೆಯು ಜಯದೇವನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ರಾಜನು ಜಯದೇವನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಜಯದೇವನನ್ನು ಶಿಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಉಪಚರಿಸಿದನು.

ಜಯದೇವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ಪಾಡನ್ನು ನೆನೆದು ದುಃಖಿಸುತ್ತ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕಾಲವುರುಳಿತು.

ಒಮ್ಮೆ ಸಾಧು ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಆ ದರೋಡೆಗಾರರು ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಜಯದೇವನು ಅವರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸತ್ಕರಿಸುವಂತೆ ರಾಜನನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು.

ಜಯದೇವನ ಮಾತಿನಂತೆ ರಾಜನು ಹೊರಲಾರದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತು ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ದೂತರನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು.

ಸಂಪತ್ತಿನ ಹೊರೆ ಹೊತ್ತು ಸಾಧು ವೇಷಧಾರಿ ದರೋಡೆಗಾರರ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಸೇವಕರು ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರಿಗೂ ಮಾರ್ಗಾಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರದ ಹೆಮ್ಮೆಯುಕ್ಕಿದಂತಿತ್ತು! ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನುಡಿಯಲು ಅವರು ಆತುರಪಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ದೂತರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು ಆಗ.

ದೂತರು ಕೇಳಿದರು : “ ಬುದ್ಧೀ, ಕವಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವಿರುವ ಕಾರಣ ಕೇಳಬಹುದೆ ? ”

ದರೋಡೆಗಾರರು ಎದೆ ಬಿರಿಯುವಂತೆ ನಕ್ಕರು.

“ ಪ್ರೇಮ...ಪ್ರೇಮ...ಅದು ದೊಡ್ಡ ಕಥೆ ” ಅವರ ನಗೆಯ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಸುತ್ತಲ ಕಾಡುಮರಗಳಿಗೂ ನಡುಕ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು.

ಸುಂಟರಗಳಾಯೊಂದು ಚಕ್ರಸೃತ್ಯವಾಡುತ್ತ ಎಳೆಮರಗಳ ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ತಿರುವಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಸೇವಕರು ಕಥೆ ಕೇಳುವ ಬಯಕೆದೋರಿದರು.

ಆ ವಂಚಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಲ್ಪನಾಚತುರ ನುಡಿದನು :

“ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಾವು ಬಿಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುವ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಬರೆಯುವ ಈತನಿಗೆ ದುಡ್ಡಿನಾಸೆಯಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಧನಿಕನೊಬ್ಬನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳವು ಮಾಡಿದನು. ಧನಿಕನು ಇವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಾಜನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ರಾಜನು ಅಪರಾಧಿಯಾದ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಚಂಡಾಲರ ಕೈಗಿತ್ತನು. ಆಗ ನಾವು ಚಂಡಾಲರಿಗೆ ಲಂಚವಿತ್ತು ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲ

ಬೇಡಿರಿ, ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ, ರಾಜನು ನಂಬುವಂತೆ ರಕ್ತದ ಕಲೆಯ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ ಎಂದು ಒಡಂಬಡಿಸಿದೆವು. ಆ ಪ್ರಾಣವುಳಿಸಿದ ಕೃತಜ್ಞತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ ಈತನಿಗೆ—ಪ್ರೇಮವಲ್ಲ ಪ್ರೇಮ...”

ದರೋಡೆಗಾರನು ದೊಡ್ಡ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದನೇನೋ. ಆದರೆ ಸೌಳನೆ ಪಳುಕಿದ ಮಿಂಚು ಅವನ ನಾಲಿಗೆಯ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿತು. ಅವ ರೆಲ್ಲರೂ ಚಿತ್ರದ ಕಂಬದಂತೆ ಉಳಿದರು. ನಿಮಿಷವೂ ಹಾಗೆ ತಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದು ಅವರು ಸತ್ತರು.

ಊರಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಕವಿಯು ಶ್ರಾದ್ಧಭೋಜನದ ಅನಂತರದ ತನ್ನ ಮರಳುವಿಕೆಯನ್ನು ನೆನೆದ. ಅವನಿಗೆ ಆ ಹೀನರ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯುಕ್ಕಿತು.

“ಅವರು ಕಳ್ಳರಲ್ಲ, ಅವರು ಕಳ್ಳರಲ್ಲ...ಹಾ ಹಾ!” ಎಂದು ಕೈಕಾಲು ಹೊಡೆದು ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟನು.

“ಕಳ್ಳರಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಅವರ ಜೀವನ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿ ಬದಲಾಗ ಲಾರದೆ? ಆದರೆ ಕಳ್ಳನಾಗಿದ್ದವನನ್ನು ನಂಬುವವರಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯವನೆಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಜೀವನವನ್ನು—ಸಮಾಜಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ತಮ್ಮ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ತಾಳಿದ್ದ ಅವರು ಬಯಸಿದ್ದರೆಂದು—ಸತ್ತ್ವ ವೃತ್ತಿಗಳಿದವರ ಪಾಡು ಹೀಗಾಯಿತೇ? ಎಂದು ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ಕವಿ ಕೊರಗಿದನು.

ವಿಚಿತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಲೀಲೆಯ ಎರಡನೆಯ ಅಂಕವಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಕವಿಯ ಕೈಕಾಲುಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅವನು ಒಡನೆಯೇ ಆರೋಗ್ಯ ವಂತನಾಗಿದ್ದನು!

ಭಕ್ತ ಕವಿ ಜಯದೇವ ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದನೆಂದು ಆನಂದತಾಳಿದನು.

ಅವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಎಷ್ಟೋ ಘಟನೆಗಳು ಪವಾಡಗಳಂತೆಯೇ ಇದ್ದುವು. ಆನಂದದ ಸೆಳವಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಜಯದೇವನ್ನು ಆ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲ ವನ್ನು ಮತ್ತೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಜೀವಿತ ಕಥೆ ತನಗೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಿತು!

ಅಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ...?

ಅಂದು ಉತ್ಕಲದೇಶದ ಜಗನ್ನಾಥಪುರಿ ದೇವಪೂಜಕರಿಗೇ ಪ್ರಶಸ್ತ ವಾಗಿದ್ದಿತು. ಬಿಂದುಬಿಲ್ವ ಗ್ರಾಮ ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅಲ್ಲ. ಎರಡು ಮೂರು ಓಣಿಗಳೂರು.

ಆದಿನ ನೆರೆಯ ಓಣಿಯ ದೇವಶರ್ಮ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಜಯ ದೇವನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದನು.

ಜಯದೇವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ದೇವಶರ್ಮನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಮಗಳನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದ್ದನು; ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವೆಯಾಗಿ ಅವಳು ಹದಿನೈದರ ಹೊಸಲು ದಾಟುವ ಮೊದಲು. ಯಾಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು ಅವರು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ...?

ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥವನ್ನು ಎದೆಯೊಳಗೆ ಅದುಮಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಅವನು ಅವ ರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ್ದ. ಅವನ ಮುದುಕಿ ತಾಯಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಕುವಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಆ ಕೊಡಗೂಸಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತ “ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನಮ್ಮ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಆಗ ದೇವಶರ್ಮ ತಾನೇ ನುಡಿದನು, “ಪದ್ಮಾವತಿ” ಎಂದು.

ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಅವಳು ತಾನಾಗಿಯೇ ಎದ್ದುಬಂದು ಮುದುಕಿಯ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ “ಹೋರಾಡಿ”ದ್ದಳು. ತಾಯಿ ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿ,

“ಬಾಲೆ, ನೀನೆದ್ದೇಳು, ಚಿರಸೌಭಾಗ್ಯವ ತಾಳು,
ಸರಸಿಯಾದವನ ಕೈಹಿಡಿ — ಸರಸಿಯಾದವನ ಕೈಹಿಡಿದು,
ಸುರಸ ಬಾಳನು ಬಾಳಮ್ಮ” ಎಂದು ಹಾಡಿದಳು.

ಆಗ ದೇವಶರ್ಮನು ನೇರವಾಗಿ ಮಾತನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ.

“ಇವಳ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ” ಜಯದೇವನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ವ್ಯಕ್ತಪಟ್ಟಿತಷ್ಟೆ ಹೊರತು ಅವನು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆತ ಮುಂದುವರಿಸಿದ :

“ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನನಗೆ ಕನಸಾಗಿತ್ತು. ಜಗನ್ನಾಥನು ಈಕೆಯು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಇವಳನ್ನು ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು.”

ಜಯದೇವನು ಒಡನೆಯೇ ಹೇಳಿದ : “ಆದರೆ ನಾನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವೆನು. ”

ದೇವಶರ್ಮ ಸ್ವಲ್ಪ ಒರಟನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಅವನು ಹೇಳಿದ : “ನಾನೀಕೆಯನ್ನು ದೇವನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನು ಈಕೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡಲು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವನು. ಅದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಹೊರಟೆ ” ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಡುಕೂ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಪದ್ಮಾವತಿ ಕತ್ತು ಬಾಗಿಸಿ ಕಾಲಬೆಟ್ಟನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಜಯದೇವನು ಆಕೆಗೆ ಹೇಳಿದನು : “ನೀನೂ ಕೂಡ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಮರಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ”

ಅವಳು ತಲೆಬಾಗಿಸಿಯೇ ಉತ್ತರವಿತ್ತಳು : “ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುವುದಷ್ಟೆ ನನ್ನ ಧರ್ಮ..”

ಇದರಿಂದ ಜಯದೇವನು ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಂತಾಯಿತು.

“ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಈಗ ತಾನು ಬಿಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಬಿಟ್ಟು ರವಳು ಬೀದಿಪಾಲಾಗುವಳು. ನಾನು ಪಾಪಿಯಾಗುವೆನು. ಅವಳ ತಂದೆಯೋ, ಅವನಿಗೆ ದೇವಾಜ್ಞೆಯ ರಕ್ಷೆಯಿದೆ ” ಅನಂತರ ಜಯದೇವನು ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು :

“ಬಾ, ನಾನು ನಿನ್ನ ತವರಿನಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಕೈಹಿಡಿಯುವೆ ನಂತೆ. ”

ಅವಳು ಕತ್ತು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತದೇ ಇದ್ದರೂ ನಸುನಾಚುಗೆಯ ಹಸುರು ಚಿಗುರಿನ ನಡುವೆ ನಗೆಯ ಬಿಳಿಮಲ್ಲಿಗೆ ಅರಳಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವನು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು : “ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ. ”

ದೇವಶರ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಯದೇವ ಪದ್ಮಾವತಿಯರ ವಿವಾಹವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತ್ತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ದಂಪತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ದೇವಶರ್ಮನು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಮಗಳನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವಾಗ ತೊಡಲು ನುಡಿದು ಕಣ್ಣೀರು ಮಿಡಿದಿದ್ದ !

ಅಂದಿನಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಜೀವ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಡು-ಕುಣಿತಗಳು ತಮ್ಮ ದಿನಚರಿಯಾಗಿದ್ದವು ! ಆ ಸರಸ ದಿನಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಜಯದೇವನು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮರವಟ್ಟನು. ಅವನ ಮೈಯ ರೋಮಗಳು ಮಾವಿನ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ನಿಮಿರಿ ನಿಂತವು.

ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ತಾನು ಹಾಡುಕಟ್ಟಿ ರಾಧಾಮಾಧವರ ಮಧುರ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ! ಪದ್ಮಾವತಿ ರಾಧೆಯಾಗಿ, ತಾನು ಮಾಧವನಾಗಿ ತಾಳವಿಕ್ಕಿ ಕಾಳಿಂದಿಯ ತೆರೆಗಳ, ದಡದ ಹೊಯಿಗೆ ರಾಶಿಯ, ಪಕ್ಕದ ಬಳ್ಳಿ ಮನೆಗಳ, ತಮಾಲ ವನಗಳ, ದಟ್ಟ ಮೋಡದ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಕವನ ಗಾನದ ಧ್ವಜಪಟವನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ಅದರ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ರಮ್ಯಲಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಷ್ಟು ನಾಟ್ಯವಾಡಲಿಲ್ಲ !

ಮುನಿಸುಗೊಂಡ ರಾಧೆ ಹೊರಟುಹೋದಂತೆ ಪದ್ಮಾವತಿ ಹೊರಳುವುದಿತ್ತು. ಆಗ ಅವಳ ಪೆಜ್ಜೆಗೆ ಕಳ್ಳಹೆಜ್ಜೆ ಯನಿಕ್ಕಿ ತಾನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೋಪದ ಸುಳಿವಿರದೆ ನಲವಿನ ಸೆಳವು ಲಜ್ಜೆಗೊಳಿಸಿ ಕೆಂಪಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನೂ ಮೀರಿ ಇರುವ ಒಂದು ಆಕರ್ಷಣೆ ಎರಡು ಮೂಗುಗಳು ಕೂಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಆ ಕೆಂಪೇರಿದ ಮುಖ ನಸು ಬಿಳುಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಸದೃಶ ಮಾರ್ದವವೇ ಆ ಮುಖದ ಸವಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು !

ಅಂಥ ಮಧುರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ...?

ಜಯದೇವನ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪ್ರಣಯಯಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಧವ ಭಕ್ತಿ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು !

ಆ ದಿನ ಮಾಧವನು ರಾಧೆಗೆ ನುಡಿಯುವಂತೆ ಒಂದು ಪ್ರಣಯ ಗೀತೆಯನ್ನು ಜಯದೇವ ಬರೆದಿದ್ದ,

“ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲನಿಕ್ಕು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯನು ”

ಮಾಧವನು ರಾಧೆಯೊಡನೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಏನು ಬಯಸುವನು ? ಆದರೆ ಕವಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ನೀತಿಯ ಮಟ್ಟದಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿದಂತೆ ಆಗುವದೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ. ಅವನು ಪದ್ಯದ ಆ ಸಾಲನ್ನು ನೆನೆಸುತ್ತಲೇ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದ.

ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅವನು ಮರಳಿದಾಗ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿದ ಮಾತುಗಳು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದುವು. ಪುರುಷೋತ್ತಮನಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಬೇರೆಯಾರು ಬರೆದರು? ಆದರೆ ಪವ್ಯಾವತಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದನ್ನು ಜಯದೇವನೇ ಬರೆದನು.

ಎಂದರೆ ಮಾಧವನು ಜಯದೇವನ ರೂಪು ತಾಳಿ ಬಂದು ಬರೆದಿದ್ದನು.

ಇನ್ನೊಂದು ಘಟನೆ...

ಪುರಿಯ ರಾಜನಿಗೆ ತಾನು ಕವಿಯೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ. ಜಯದೇವನ ಗೀತಗೋವಿಂದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನು ಬರೆವೆನೆಂದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಬರೆದ. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನೇ ಓದಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ದೇವರು ಸರಸವಲ್ಲದ, ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಅದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬೇಕು ಹೇಗೆ..."

ಒಂದು ದಿನ ಕವಿಗೂ ರಾಜನಿಗೂ ಈ ಕುರಿತು ಮಾತಿನ ಕಾಳಗವೇ ನಡೆಯಿತು.

ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಜಯದೇವನು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ರಾಜನು ಕೇಳಿದ್ದನು : " ನನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನೀನೇಕೆ ಹಾಡುವುದಿಲ್ಲ ? "

" ಹಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು " ಎಂಬ ಒತ್ತಾಯ ಧ್ವನಿಯೊಳಗೆ ಆ ಮಾತು ಕೂಡಿತ್ತು.

ಕವಿ ಉತ್ತರವಿತ್ತನು : " ನನ್ನ ಗೀತಗೋವಿಂದವು ಮಾಧವನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ತೃಪ್ತಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದಿಂದಾಗಿಲ್ಲ " ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅವನು ಆ ಮಾತನ್ನು ನುಡಿದಿದ್ದನು.

ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಜಗನ್ನಾಥನ ಮುಂದೆ ಇಬ್ಬರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಇರಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಜಯದೇವನ ಗೀತಗೋವಿಂದವು ಮೇಲೆ ಇತ್ತು. ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ ರಾಜನ ಪುಸ್ತಕವಿತ್ತು.

ಇದರ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಪವಾಡ.

ಈ ತನ್ನ ಅವಮಾನದಿಂದ ರಾಜನು ಅನ್ನ ನೀರು ತೊರೆದು ದುಃಖ

ಸುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ದೇವರು ಬಂದು ರಾಜನನ್ನು ಸಂತಯಿಸಿದನು. “ ನೀನೂ ನನ್ನ ಭಕ್ತನೇ; ನಿನ್ನ ಕಾವ್ಯವೂ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಆದರೆ ಜಯದೇವನ ಗೀತಗೋವಿಂದವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿದೆ ” ಎಂದು ಕನಸಿನ ಸಂತಯಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆ.

ಬದನೆಕಾಯಿ ಮಾರುವ ಮುದುಕಿ ಒಬ್ಬಳು ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿ ಯಲ್ಲಿ ಬದನೆಕಾಯಿ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶರತ್ಕಾಲದ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವಿತ್ತಿತು. ಅವಳು ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನು ಮೈಮರೆತು ಹಾಡಿದಳು. ದೇವಾಲಯದಿಂದ ಮಾಧವನು ಆ ಹಾಡಿಗೆ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಕಳ್ಳಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಬಂದನು. ಅವಳ ಹಿಂದೇ ಬದನೆಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದನು. ಅವನುಟ್ಟು ಪೀತಾಂಬರವು ಸಸಿಗಳ ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಚೂರುಚೂರಾಯಿತು. ಮರುದಿನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಬಟ್ಟೆ ಚೂರಾದುದು ಹೇಗೆಂಬುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಧವ ದರ್ಶನವಾಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು !

ರಾಜನ ತಮ್ಮನು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪದ್ಮಾವತಿ ರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿದ್ದಳು.

“ ಸತಿ ಹೋಗುವವಳನ್ನು ಯಾಕೆ ನೋಡಲು ಬಂದೆಯಮ್ಮಾ ! ” ಎಂದು ರಾಣಿ ಮರುಗಿದ್ದಳು.

“ ಎಂಥ ಸುಳ್ಳು ಇದು ನಾನಾಗಿದ್ದರೆ ಗಂಡನ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಬದುಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡ ಸತ್ತು ತಾನು ಸಾಯಲು ಉಪಾಯ ಹೂಡಬೇಕೆ ? ” ಪದ್ಮಾವತಿ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಆಡಿದ್ದಳು.

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಹೋದ ಕವಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಣಿಯು ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆಂದು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಜಯದೇವನು ಸತ್ತನೆಂದು ಅವಳು ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿ ತೀರಿಕೊಂಡಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯು ಪದ್ಮಾವತಿ ಸತ್ತದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಸತ್ತವರು ಬರುವರೆ ?

ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದ ಕವಿಯೋ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದನು. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನಿಗೆ ಕವಿಗೆ, ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಕವಿಯೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲ, ರುದ್ರವೀಣೆಯನ್ನು ಮೀಟುವುದರ ಹೊರತು ? “ ಪ್ರಿಯೇ, ಚಾರುಶೀಲೇ ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವನು ಮೈಮರೆತು ಹಾಡಿ ನರ್ತಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದಳು.

*

*

*

*

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೆಳವನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದ ಜಯದೇವ ಶುದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು.

ಕವಿಗೆ ದಿನವೂ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆತ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಮುದುಕನಾದಂತೆ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಅರ್ಧ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಬಾರದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಗಂಗೆಯೂ ಕೂಡ ಅವನ ಮನೆಯ ಬಾವಿಗೆ ಬರುವುದಾಗಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಮತ್ತು ಆ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದನು.

ಗೀತೆಗೊಲಿವಿಂಢ

೧. ಸಾಮೋದ ದಾಮೋದರ

“ ಕಾರಮುಗಿಲು ಬಾನತುಂಬ ಕವಿದಿದೆ; ಈ ಕಾಡು ನೆಲವು ತಮಾಲ ಮರಗಳಿಂದ ಕಪ್ಪಾಗಿದೆ. ಇವನೋ ಅರುಳುಹೇಡಿ; ರಾಧಿಕೆ, ನೀನೇ — ಇವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದವಳೇ ಮನೆಗೆ ತಲಪಿಸು. ”

— ಗೋಪರಾಜನಾದ ನಂದನು ಒತ್ತಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತ ನುಡಿದನು.

ಒಡನೆಯೇ ರಾಧಾಮಾಧವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು. ಆದರೆ ಅವರು ಮನೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿನ ಯಮುನಾತೀರದ ಪೊದೆಮರಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಹುಗ್ಗಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು !

ಜಯದೇವ ಕವಿಯು ಮಾಧವ ರತಿವಿಲಾಸ ಕಥೆಯಾದ ಇದನ್ನು ಬರೆಯುವನು. ಅವನ ಮನಸಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ದೆವ್ವದ ಕತೆ ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪಾದಸೇವಕರಲ್ಲಿ ಜಯದೇವನು ಮೊದಲಿಗನು. ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಮನಸು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರು, ವಿಲಾಸ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಸವಿಯಾದ, ಕೋಮಲವಾದ, ಅಕರ್ಷಕವಾದ ಜಯದೇವನ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು.

ಉಮಾಪತಿಧರನು ಮಾತನ್ನು ಚಿಗುರಿಸುವನು; ಗೂಢಭಾವಕ್ಕೆ ಶರಣನು ಹೆಸರಾದವನು; ಶೃಂಗಾರಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸುವಸ್ತುರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಗೋವರ್ಧನರಿಗೆ ಸಮಾನರಿಲ್ಲ; ಕವಿರಾಜ ಧೋಯಿ ಶ್ರವಣ ಗ್ರಾಹಿಯು; ಆದರೆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಶುದ್ಧವಾದ ನುಡಿಯನ್ನು ಜಯದೇವನೊಬ್ಬನೇ ಬಲ್ಲನು.

ಮಾಧವ, ಮೀನಿನ ರೂಪ ಧರಿಸಿದ ನೀನು ಜಗತ್ತಿನೊಡೆಯನು. ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ಪ್ರಳಯಸಾಗರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೀನಾಗಿ ಮೈದಾಳಿದ ನೀನು ವಹಿತ್ರದಂತೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ ವೇದವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಕೂರ್ಮಾವತಾರಿಯಾದಾಗ ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಭೂಭಾರದಿಂದ ದಡ್ಡುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ನಿಂತ ಲೋಕವು ಬದುಕಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ

ನೀನು ವರಾಹಾವತಾರಿಯಾದೆ; ಆಗ ಬದುಕುವಾಸೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ದಾಡೆ ಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಭೂಮಂಡಲವು ಚಂದ್ರನಲ್ಲಡಕವಾದ ಕಲಂಕದಂತೆ ಮುಳುಗಿತ್ತು ದಾಡೆಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಶರೀರ ಕೇಟವನ್ನು ಸೀಳಿದ ನಿನ್ನ ತಾವರೆಗೈಯ್ಯ ಉಗುರಿನ ಮೊನೆ ಅದ್ಭುತವಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಕಾಲುಗುರ ನೀರಿನಿಂದ ನೀನು ಜನರನ್ನು ಪುನೀತರನ್ನಾಗಿಸಿದೆ; ಆದರೆ ಅದ್ಭುತ ವಾಮನನಾಗಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಬಲಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿದೆ; ಪಾಪ ಕಳೆಯುವಂತೆ ಸಂಸಾರ ತಾಪವಾರುವಂತೆ ಪರಶುರಾಮನಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ನೆತ್ತರ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ತೊಳೆದೆ. ದಿಕ್ಪತಿಗಳಾಸೆಯಂತೆ ರಾವಣನ ಹತ್ತು ತಲೆಗಳನ್ನು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಬಲಿ ಹಾಕಿ ರಾಮನಾದೆ. ನೇಗಿಲ ಹೊಡೆತ ಬೀಳುವ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಮುನೆಯಂತಹ ಕರಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಿಳಿಯದಾದ ನಿನ್ನ ಮೈಗೆ ಸುತ್ತಿರುವೆ.

ಓ ಬುದ್ಧ ! ಅಹಹ !! ಪ್ರಾಣವಧೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅಂಥ ವೇದ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಕಲ್ಕಿಯಾಗಿ ಮ್ಲೇಚ್ಛಸಮೂಹವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲೆಂದು ಧೂಮಕೇತುವಿನಂತೆ ಕರಿದಾದ ಕೈಬಾಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವೆ. ಶುಭ ಸುಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂಸಾರಸಾರವಾದ ಜಯದೇವ ಕವಿಯ ಉದಾರ ರಚನೆಯಿದನ್ನು ಕೇಳು. ಹತ್ತು ವಿಧದ ರೂಪು ತಳೆದ ಮಾಧವ ಕೇಳು.

ವೇದವನುದ್ಧರಿಸಿದ, ಜಗತ್ತನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ, ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದ, ದಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೀಳಿದ, ಬಲಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿದ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ, ರಾವಣನನ್ನು ಗೆದ್ದ, ನೇಗಿಲನ್ನು ಹೊತ್ತ, ಕರುಣಾಮಯಿಯಾದ, ಮ್ಲೇಚ್ಛರನ್ನು ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸುವ, ಹತ್ತವತಾರಗಳ ಮಾಧವ ನಿನಗೆ ವಂದನೆಗಳು.

ಕಮಲೆಯ ಸ್ತನಾಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆ; ಕುಂಡಲಭಾರಿಯಾಗಿರುವೆ; ಲಲಿತವಾದ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುವೆ; ದೇವ ಮಾಧವ ಜಯವೆಂಬೆ. ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಕ್ಕೆ ನೀನಲಂಕಾರ, ಸಂಸಾರ ಖಂಡನ, ಜನ ಜನ ಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವ ಹಂಸ, ಕಾಲಿಯ ವಿಷೇಷವನ್ನು ಕೊಂಡವನು, ಜನರನ್ನು ಸಂತಸಗೊಳಿಸುವಂತನು, ಮಧುಮುರನರಕ

ರನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸಿದವನು; ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವವನು. ನಿನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ವಿಲಾಸಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಹೊಸ ತಾವರೆ ಯೆಸಳಂತೆ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವವು. ನಿನ್ನಿಂದ ನಮಗೆ ಸಂಸಾರದ ಬಿಡು ಗಡೆಯಿದೆ. ತ್ರಿಭುವನವು ನಿನ್ನಿಂದಂಟಾಯಿತು. ದೂಷಣವನ್ನು ಗೆದ್ದ ನೀನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಲೋಕವನ್ನು ಅರಾವಣವಾಗಿಸಿದೆ. ಜನಕಜಿ ಸೀತೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿದೆ. ನವಮೇಘಶ್ಯಾಮಲ, ಮಂದರಧಾರಿ, ಮಾಧವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಮುಖಚಂದ್ರ ಅವೃತರಸವನ್ನು ಹೀರುವ ಚಕೋರದಂಥವನು ನೀನು. ನಾವು ನಿನ್ನಡಿಗೇರಗಿದೆವೆಂದು ಕಾಣ, ಮತ್ತೆ ಮಣಿದಿವರಿಗೆ ಶುಭ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡು. ಓ ಜಯದೇವ ಕವಿಯ ಈ ಉಜ್ವಲವಾದ ಮಂಗಳ ಗೀತವು ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ! ಮಾಧವ, ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ಪದ್ಮೆಯ ಪಯೋಧರ ತಟವನ್ನು ಅಪ್ಪಿದಾಗ ಮಾಧವನೆಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಂಕುಮವು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾಮದೇವನ ಆಟ ನಡೆದು ಆಯಾಸದಿಂದ ಬೆವರಿಕ್ಕಿ ಕುಂಕುಮವು ಮುದ್ರೆಯೇ ಆಯಿತು. ಸ್ಫುಟ ವಾದ ಅನುರಾಗದಂತಿರುವ ಈ ಕೆಂಪು ನಿಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟುಮಾಡಲಿ.

ಒಂದು ವಸಂತಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧರಾಧೆ ಚಿಂತಾಕುಲೆಯಾಗಿ ಬಹಳ ಪಾಡುವಟ್ಟಳು. ಹೇಳಿಕೇಳಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯರಳಿನಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ಶರೀರ ವುಳ್ಳವಳಾಕೆ. ಕಾಮತಾಪವು ಹೆಚ್ಚಿ ಹುಚ್ಚಿಯಾದ ಅವಳು ವೃಂದಾವನ ದಲ್ಲಿ ಮಾಧವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅವನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟಳು. ಇದರಿಂದ ರಾಧೆ ಬಾಡಿಹೋದಳೆಂದು ಆಕೆಯ ಗೆಳತಿ ಅವಳಿಗೆಂದಳು.

“ವಿರಹಿ ಜನರಿಗೆ ದುರಂತಕರವಾದ ಈ ವಸಂತದಲ್ಲಿ ಹರಿಯು ತನ್ನ ವಿಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿರುವನು. ಯುವತಿಯರೊಡನೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಕುಣಿ ಯುತ್ತಿರುವನು. ”

ಹೌದು ! ಅದು ಸರಸವಾದ ವಸಂತವಾಗಿತ್ತು...!

ಮನೋಹರವಾದ ಲವಂಗೀಲತೆಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿಗೇ ಅಲ್ಲಿ ಕೋಮಲತೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಪೊದೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆ ಗಳೂ, ತುಂಬಿಗಳೂ ಕೂಗಿ ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಮಮನೋ ರಥದಿಂದ ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಪಥಿಕವನಿತೆಯರು ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ತು ಕರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ತುಂಬಿಗಳಾವರಿಸಿದ ಹೂಗಳಿಂದ ರಿಂಜಿಗೊಂಚಲುಗಳು ಸೊಗಸಿದ್ದುವು ಬೇರೆ. ಯುವಕರ ಎದೆ ಸೀಳುವ ಕಾಮನುಗುರ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಮುತ್ತುಗಳು ಮೊಗ್ಗಿಯೊಡೆದಿದ್ದುವು.

ಮದನರಾಜನ ಬಂಗಾರದಂಚಿನ ಕೊಡೆಯಂತೆ ಕೇಸರ ಹೂಗಳು ಅರಳಿದ್ದುವು. ಬಾಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ದೊಣೆಯಂತೆ ಪಾಟಲಿಗಳ ಗೊಂಚಲಿತ್ತು. ನಾಣಿಲಿಯಾದ ಈ ಜಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಎಳೆಯ ಕರುಣ ತರುಗಳು ನಗುತ್ತಲಿದ್ದುವು. ದಿಕ್ಕನ್ನು ಆವರಿಸಿದ ಕೇದಗೆ ಅಗಲಿದವರ ಎದೆ ತಿವಿಯಲು ಮಾಡಿದ ಈಟಿಯ ರೂಪುದಾಳಿತ್ತು.

ಮಾಧವಿಕೆಯ ಪರಿಮಳ, ಹೊಸ ಮಾಲತಿ-ಜಾಜಿಗಳ ಸುವಾಸನೆ ಹರಡಿರುವ ಆ ವಸಂತವು ಮುನಿಗಳ ಮನಸನ್ನೂ ಮೋಹಗೊಳಿಸದಿರುವುದೇ ? ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆಯೂ ತರುಣರ ಗೆಳೆಯನಾಗದೇ ? ಆಗಿತ್ತು !

ಹಬ್ಬುವ ವಾಸಂತಿಯುಳ್ಳುಗೆಯಿಂದ ಮೊಗ್ಗಾಗಿ ಮಾವು ರೋಮಾಂಚ ಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ವೃಂದಾವನವೆಂಬ ಕಾಡು ಹತ್ತಿರ ಹರಿಯುವ ಯಮುನೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಪವಿತ್ರವೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಕಾಮವಿಕಾರವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ ಸರಸವಾದ ವಸಂತ ಸಮಯದ ವರ್ಣನೆಯಿದು ಶ್ರೀ ಜಯದೇವನ ನುಡಿ; ಮಾಧವಪದಧ್ಯಾನದ ಸಾರವಿದರಿಂದ ದೊರೆವುದು.

ಇಲ್ಲಿ ಅರೆಬಿರಿದ ಜಾಜಿಯ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಕಾಡೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಸುತ್ತ ಗಾಳಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೇದಗೆಯ ವಾಸನೆಯ ಗೆಳೆಯನಾದ ಆ ಗಾಳಿ ಮನ್ಮಥ ಬಾಣದ ಪ್ರಾಣವಾಗಿಯೂ ಇತ್ತೇನೋ. ಅಗಲಿದವರ ಮನಸನ್ನು ಅದು ಸುಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಜೀನಿನ ವಾಸನೆಗಾಸೆಪಟ್ಟು ತುಂಬಿಗಳು ಬಂದೆರಗಿ ಮಾವಿನ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಅಲುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಕಾಕಲಿಯನ್ನೇ ಹಾಡಿದುವು. ಆ ಹಾಡು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಪಥಿಕರ ಕಿವಿಯ ಕಾವೇರಿ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ವನಿತೆಯರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಜೀವಸದೃಶರಾದ ಅವರು ಆಗ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸಿದರೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ

ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನೂ ತಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರ ದಿನಗಳು ಹೇಗೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಅನೇಕ ಹೆಂಗುಸರನ್ನವುಪ್ಪುದರಲ್ಲಿ ಮಾಧವನಿಗೆ ಒಂದು ತರದ ಮನೋಹರ ವಿಲಾಸವುಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ಮಯನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನತ್ತ ಕೈಬೆರಳು ಮಾಡಿ ಆ ಗೆಳತಿ ರಾಧೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದಳು :

“ ವಿಲಾಸಿನಿಯರಾದ ಮುದ್ದು ಗೋಪಿಕೆಯರ ನಡುವೆ ಅವರಾಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಮಾಧವನು ಅಗೋ ಅಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದಿರುವನು. ಅವನ ನೀಲ ವೇಹಕ್ಕೆ ಚಂದನವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿರುವರು. ಪೀತಾಂಬರವು ಟ್ಟುವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೂರಳಿಗಿಕ್ಕಿರುವವನ ಮಣಿಕುಂಡಲವು ಜೋಲುತ್ತಿದೆ; ಅವನು ನಗುತ್ತಿರುವನು. ”

ಗೆಳತಿಯೆಂದಂತೆಯೇ ಮಾಧವನಾಟ ನಡೆದಿತ್ತು !

ತೋರಭಾರವೊಲೆಯ ಗೋಪಿಕೆಯೊಬ್ಬಳು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಧವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಪುಚ್ಚಮರಾಗವುಕ್ಕುವಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಎಳೆಯಾಕೆ ಆತನ ವಿಲಾಸ ಚುಚಲ ಕಣ್ಣುಗಳಾಟಕ್ಕೆ ಬೇಟೆಗೊಂಡು ಮಾಧವನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಬ್ಬಳು ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಹೇಳಲೆಂದು ಕೆನ್ನೆಗೆ ತುಟಿ ಹಚ್ಚಿದಳು. ಅನುಕೂಲವುಲಕ ವತಿಯಾದ ನಿತಂಬವತಿಯು ಅವನನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿದಳು.

ಯಮುನೆಯ ನೀರಿನ ಪಕ್ಕದ ರೆಂಜಿಯ ಪೊದೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಾಮ ಕಲೆಯ ಕೌತುಕದಿಂದಲೊಬ್ಬಳು ಆತನ ಸೆರಗನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಸರಸತನ್ಮಯನಾಗಿ ವನಿತೆಯೊಡನೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಧವನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು. ಅವಳ ಅಂಗೈ ತಾಳ ಹಾಕಿದಾಗ ಬಳೆಯು ಅಲುಗಿದ್ದ ಸದ್ದು ಅವನ ಕೊಳಲಿಗೆ ಮೇಳಗೊಡುತ್ತಿತ್ತು !

ಯಾವಳನ್ನೋ ಅಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು; ಮತ್ತಾರಿಗೋ ಅವನ ಮುತ್ತು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು; ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು— ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಮನೋಹರೆಯಾದವಳನ್ನು. ಕೋಪಶೀಲೆಯಾದ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮಾಧವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಅವಳ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವನು.

ಮಾಧವನ ಅದ್ಭುತ ಕ್ರೀಡಾರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಜಯದೇವನು ನುಡಿದಿರುವನು. ವೃಂದಾವನದ ಈ ಸುಂದರ ಬಣ್ಣನೆಯು ಶುಭವನ್ನು, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹರಡಿಸಲಿ.

ಮುಗ್ಧಮಾಧವನು ಎಲ್ಲರ ಮನಸನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾವರೆಯ ಸಾಲಿನ ಮನೋಹರತೆ ಮತ್ತು ಕೋಮಲತೆಯುಳ್ಳ ಅವನ ಮೈಯು ಕಾಮನಿಗೆ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶೃಂಗಾರವು ಮೈದಾಳಿದಂತೆ ಸೊಬಗಿನ ಅವನು ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮನಬಂದಂತೆ ಗೋಪಕನೈಯರನ್ನು—ಅವರ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ತಬ್ಬುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನು.

ಮಲಯ ಪರ್ವತದ ಗಾಳಿಯು ಹಿಮದ ತಂಪನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಂದು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದತ್ತ ಬೀಸಿತ್ತು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಗಂಧಮರಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾವುಗಳ ತುತ್ತಾಗಿ ನೋವುಗೊಂಡ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಷದ ಡಗೆಯೂ ಹತ್ತಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮಾಮರದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಮೊಗ್ಗು ಮೂಡಿದಂತೆ ಆನಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಕಲಾಮಯವಾದ ಕುಹೂ ಎಂಬ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ನುಡಿಗಳು ಅರಳುತ್ತಿದ್ದವು.

ಗೊಲ್ಲತಿಯರ ನಡುವೆಯಿದ್ದಾಗೆ ಒಮ್ಮೆ ರಾಸೋಲ್ಲಾಸವು ಮಿತಿ ಮೀರಿತು. ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕುರುಡಾದ ಮಾಧವನಾಗ ರಾಧೆಯ ದುಂಡಗಿನೆದೆಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದನು. ರಾಧೆಯ ಹಾಡು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತೆಂದು, ಭಲೆ ! ಎಂದವನೇ ಆ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ನೆಪದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟನು.

ಆ ಮಾಧವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯಲಿ.

೨. ಅಕ್ಷೇಶ ಕೇಶವ

ಎಲ್ಲ ಗೋಪಿಯರನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅವರಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಪ್ರೇಮ ದಿಂದ ಮಾಧವನ ವಿಹಾರ ನಡೆದಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹೆಮ್ಮೆಗೆ ಕುಂದಾ ಯಿತೆಂದು ರಾಧೆ ಅಸೂಯೆಗೊಂಡು ದೂರ ಸರಿದಳು. ಯಾವೊಂದು ಜೀಂಗುಳಿ ತುಂಬಿಗಳ ಹಿಂಡು ಅಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಗುಂಯ್ ಗುಟ್ಟುವ ಬಳ್ಳಿಮನೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಸಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ದೀನೆಯಾಗಿ ಗೆಳತಿ ಯೊಡನೆಂದಳು :

“ತುಟೆಯ ಅಮೃತದ ಸವಿಯು ತೂರಿದಾಗೆ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಧುರ ಧ್ವನಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಕೊಳಲ ನುಡಿಸುವ, ಕಣ್ಣಂಚನ್ನಲುಗಿಸಿ ಚಂಚಲ ವಾದ ವಸೌಲಿಯ, ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಲಾಡುವ ಕುಂಡಲದ, ಇಲ್ಲಿ ರಾಸ ವಿಲಾಸ ನಡೆಸಿದ ಮಾಧವನನ್ನು — ನಗುತ್ತಿರುವಾತನನ್ನು — ನನ್ನ ಮನಸೀಗ ನೆನೆಸುತ್ತದೆ. ಗೆಳತಿ ಎಂಥ ಸಿಹಿ ನೆನಪು ಅದು !

“ಅವನ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಚುಕ್ಕೆಚೆಲುವಿನ ನವಿಲುಗರಿಯು ಅಲಂ ಕರಿಸಿತ್ತು. ಮಳೆಬಿಲ್ಲು ಪರಡಿಕೊಂಡ ದಟ್ಟ ಮೋಡದಂತೆ ಮೈ ಕಳೆ ಗೊಂಡಿತ್ತು. ಜಘನವತಿಯರಾದ ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿ ಡುವ ಅವನ ಚಟಕ್ಕೆ ಅವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು — ಹೌದು, ಮುಗುಳು ನಗುವಾತನಿಗೆ ಬಂಧುಜೀವ ಹೂವಿನಂತಹ ಸಿಹಿಯಾದ ತುಟೆ ಯಿತ್ತು.

“ಬಲ್ಲವ ಯುವತಿಯರು — ಗೊಲ್ಲತಿಯರು ತಮ್ಮತೋಳ ಚಿಗುರಿ ನಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರಾಗಿಯಲ್ಲ, ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಅವರು. ಕೈಕಾಲು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಭರಣನಾಗಿ ಅದರ ಕಿರಣಗಳಿಂದಲೇ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

“ಅವನ ಹಣೆಯ ಚಂದಣದ ಬೊಟ್ಟು ಮುಗಿಲ ತೆರೆಯಲ್ಲುಳಿದ ಚಂದ್ರಾಮನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೌದು, ಎದೆವಾಗಿಲು ಘನಸ್ತನ

ಮಂಡಲಗಳನ್ನಪ್ಪುವಾಗ ದಯಾಹೀನವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಣಿಮಯ ಮಕರದಾಕಾರದ ಕುಂಡಲವು ಕೆನ್ನೆಯ ಜಿಲುವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತ್ತು. ಹಳದಿಯುಡಿಗೆಯುಟ್ಟವನ ಹಿಂದೆ ಮುನಿ ಮಾನವ ದೇವದೈತ್ಯರ ಸಾಲು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಕಲಿಯ ಕೊಳೆಯ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವಾತನು ಶುಭ್ರ ಕದಂಬ ಮರದ ಕೆಳಗಡೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತೆ ನನ್ನನ್ನು...?”

— ಸಖ, ಚಂಚಲತೆರೆಯ ಕಣ್ಣೋಟದಿಂದ ಹೇಳಲಾರದಂತಹ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತ ನೋಟದಿಂದ ಮೈಮರೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು !

ಸುಂದರನಾದ, ಆಕರ್ಷಕನಾದ ಮಾಧವನ ರೂಪವನ್ನು ಜಯದೇವನು ಬಣ್ಣಿಸಿದನು. ಇದೀಗ ಮಾಧವ ಪದಕಮಲಯುಗಳಗಳ ನೆನಕೆಗೆ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

ರಾಧೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದಳು :—

“ ನನ್ನನ್ನುಳಿದು ವಿಹರಿಸುವವನು ಆತ. ಯುವತಿಯರ ಮೇಲೆ ಅವನ ಆಸೆ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೂ ಮನಸು ಅವನ ಗುಣಸಮೂಹವನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವುದು. ಹುಚ್ಚುಗೊಂಡಾದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಕೋಪಗೊಳ್ಳಲಾರದು ಮನಸು. ದೋಷಗಳನ್ನು ದೂರಬಿಟ್ಟು ಸಂತಸ ತಾಳುವುದು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವಿಧೇಯನೊಡನೊಡನೆ ಮನಸು ಸಲಿಗೆ ತಾಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಗೆಳತಿ, ಏನು ಮಾಡಲಿ...?”

ಮತ್ತೆ ರಾಧೆಯವನೊಡನಾಟದ ನಿಮಿಷಗಳನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕಿದಳು :

“ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಬಳ್ಳಿಮನೆಗೆ ನಡೆದಾಗ ಅವನು ಕಾಣದಂತೆ ಅವಿತು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೆದರಿ ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರೀತಿಯಾವೇಗವುಳ್ಳ ಗಹಗಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ”

ರಾಧೆ ಗೆಳತಿಯರೊಡನೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದಳು : “ ಅನುರಾಗದಿಂದ ವಿಕಾರನಾದ ಮಾಧವನು ಕಾಮನಾಟಕೆಳಸಿದ ನನ್ನೊಡನೆ ತೃಪ್ತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡೇ ” ಎಂಥ ಒತ್ತಾಯದ ಧ್ವನಿಯಿತ್ತು ಆ ನಿವೇದನೆಯಲ್ಲಿ !

ಮತ್ತೆ ರಾಧೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು :

“ ಮೊದಲು ನಾವು ಕೂಡಿದಾಗ ನಾನು ಮುಗುಳಂತೆ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಚುರುಕಾದ ನೂರು ಹಾಸ್ಯದ ಚಟಾಕಿಗಳಿಂದ ಅವನು ಒಡನೆಯೇ ಅನುನಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೆದುವಾದ ಸಿಹಿನಗೆಯುಕ್ಕಲು ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ; ಅವನು ಜಗನದುಗುಲವನ್ನು ಸಡಿಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಿಗುರುಹಾಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಈಡಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಬಹಳ ಕಾಲ ನನ್ನದೆಯ ಮೇಲವನು ಒರಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ತೋಳಬಳಸಿ ತುಟಿ ನೀಡಿದರೆ ಅದರ ಸವಿಯನ್ನು ಹೀರುವುದು ಅವನ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಜತತೆಯುಂಟಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ ಕೆನ್ನೆಯಾಗ ರೋಮಾಂಚದ ಆವರ್ತದಿಂದ ಲಲಿತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮೈತುಂಬ ಬೆವರ ತುಂತುರಗಳು! ಕಾಮಮದದಿಂದವನು ಆಗ ಹುಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೋಗಿಲೆಯ ಸದ್ದು ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಗೆದ್ದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತೆ ಹೂಗಳೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ತಲೆಗೂದಲು ಜೋಲ್ಪಾಗ ಉಜ್ಜಿದ ಪಯೋಧರದ ಮೇಲೆ ಉಗುರು ಬರೆಯುವಾಟ ನಡೆವುದವನದು.

ಅದು ಯಾಕೋ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಕಾಲಿನ ಮಣಿಯಂದುಗೆಯು ಕಿಣಕಿಣಿಸಿ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಬಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುರತನೃತ್ತದ ತಾನವಿತಾನವನ್ನವನು ಸಮಯವರಿತು ಪೂರಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಖಟ್ಟೆಂದು ನೇವುಳ ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಧವನೋ ತುರುಬು ಹಿಡಿದು ತುಟಿಗೆ ತುಟಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗ ಪ್ರೀತಿಯ ಸುಖದ ಅನುಭವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಅನಂದಿತೆಯಾಗುವೆ; ಅವನ ಕಣ್ಣಾವರೆಗಳು ಅರೆ ಮುಚ್ಚಿರುವವು. ಇನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ನಾನು ನೆಲಕ್ಕೂರಗಿಜಿಟ್ಟೆನೆಂದರೆ ಅವನ ಮನಸಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂತಸ! ”

ಮಾಧವನ ಕಾಮಲೀಲೆಯ ಸ್ವಭಾವಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಜಯದೇವ ಬರೆದ. ಅದು ಉತ್ಕಂಠೆಯಾದ ಗೋಪಕನೈಯ ನುಡಿಯಾಯಿತು. ಹೇಳಿಕೇಳುವವರಿಗೆ ಈ ಹಾಡು ಸುಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಲಿ.

ಕಳೆದ ದಿನವನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕಿದ ರಾಧೆ ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಕನಸು ಕಂಡಳು :

“ ಕೊಂಕು ಹುಬ್ಬಿನ ಗೋಪತರುಣಿಯರು ಮಾಧವನನ್ನು ಆಸೆಯ ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು; ಆ ಸುಂದರಿಯರ ನಡುವೆಯೇ ಕೊಳಲು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಚಿ, ಕೈಯ ಕೊಳಲು ಜಾರಿ, ಅವನ ಕೆನ್ನೆ ಬೆವರಿ ತೊಯ್ಯಬೇಕು; ಜೊತೆಗೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳು ನಗೆ ಮಿಸುಗಬೇಕು; ಹೀಗೆ ಅವನಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುವೆನೆ? ನೋಡಿ ನಾನು ಸಂತಸದಾಳುವೆನೆ? ”

ತನಗಾದ ನೋವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಗೆಳತಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು : “ ಸಣ್ಣ ಹೊಸ ಗೊಂಚಲಿನ ಅಶೋಕಲತಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಾರೆನು. ಸರೋವರ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲೋಡಾಡುವ ಎಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ವ್ಯಥೆಯುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಹುಚ್ಚು ಮಧುಕರಿಗಳು ಕೂಗುವ ಹೊಸ ಮಾವಿನ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ನನಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರವು. ”

ಬಹಳ ಕಾಲ ಮನಸ್ಸೊಳಗೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಗೋಪಿಯರಲ್ಲಿ ಮಾಧವನಾಸೆ ಕುಂದಿರುವುದು. ಅದಕ್ಕೊಂದೇ ಗೋಪಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂಗಿತವುಳ್ಳ ನಗು ಬೀರುವನು. ಕೆದರಿ ಜೋಲುವುದವನ ಕೂದಲು! ಮತ್ತೆ ಹುಬ್ಬಿನ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕುಣಿಸುವನು. ಸುಳ್ಳೇ ಎದೆಗೆ ಕೈಯಿರಿಸಿ, ಮೊಲೆ 'ಯೆಂದವರಿಗೆ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುವನು. ಹೀಗೆ ಮುದ್ದಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ನವೀಕೃತ ಮಾಧವನು ನಿಮ್ಮ ದುಃಖನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಲಿ.

೩. ಮುಗ್ಧ ಮಧುಸೂದನ

ಮಾಧವನಾದರೂ ರಾಧೆಯನ್ನೇ ನೆನೆಯುತ್ತ ಗೋಪಿಯರೊಡನಾಟ ವನ್ನು ತೊರೆದನು. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಧೆಯು ಸಂಸ್ಕಾರವುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸಂಕಲೆಯಂತೆ ಅವಳು ಅವನ ಮನಸನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಡ್ಡಾಡಿದನು. ಕಾಮಬಾಣ ಹತ್ತಿಗೆ ಅವನ ಮನಸು ನೊಂದುಹೋಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಯಮುನೆಯ ತೀರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವನು ವಿಷಾದಪಟ್ಟನು.

“ ಹೆಂಗುಸರು ನನ್ನನ್ನು ಮುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ನನ್ನದೂ ಅಪರಾಧವಿತ್ತೆಂದು ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳು ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆದರಿಸದಿರುವುದರಿಂದ ಆಕೆ ಕೋಪಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

“ ದೊಡ್ಡ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳೇನು ಮಾಡುವಳು? ನುಡಿದವಳಾದರೂ ಏನನ್ನು...? ಜನ...ಧನ...ಮನೆ...ಜೀವ...ಇವೆಲ್ಲವಾದರೂ ಇನ್ನು ನನಗೇಕೆ? ನನಗೆ ನಾನೇ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವೀಯಬಲ್ಲೆನೆ?

“ ಕೋಪವುಳ್ಳ ಕೊಂಕಿನ ಹುಬ್ಬು ಮುರಿದವಳ ನೆನಪಾಗುವುದು. ಅವು ಕೆಂಗಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಇದ್ದು ಚಿಂದಾವರೆಯ ಮೇಲೆರಗುವ ತುಂಬಿಗಳಂತೆ ಇವೆಯಲ್ಲ! ಎದೆಗಾತುಕೊಂಡಾಕೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೇ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವೆನು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲೇ? ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆ? ವೃಥಾ ಅಳಲಿನಿಂದ ಅರಚುತ್ತಿರುವೆನೆ?

“ ತೆಳುಮೈಯ್ಯ ಅಸಿಯಳೇ, ನಿನ್ನ ಎದೆಗೆ ಅಸೂಯೆಯೇ ಬರೆಯೆಳೆದಿದೆಯೆಂದು ತೋರುವುದು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ನೀನೆತ್ತ ನಡೆದೆಯೆಂದರಿಯೆನು. ಒಮ್ಮೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಾಲಿಗೆರಗಿಯಾದರೂ ಒಡಂಬಡಿಸುವೆನು.

“ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನೀನು ನನ್ನೆದುರು ಓಡಿಯಾಡಿದಂತೆನಿಸುವುದು. ಆದ ರೀತಿ ವೊವಲಿನಂತೆ ಸತಗರದಿಂನ ಆಲಂಗಿಸಲಾರೆ? ಮುಮ್ಮೊಮ್ಮೆಯೇ ತೆರವ ತಪ್ಪಿಸಗೆನು. ಸುಂದರಿ ಪ್ಲಮಿಸು; ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲೆಂದು ನನ್ನಿ ದಿರು ಬಾ. ನಾನು ಮದನ ಪೀಡಿತನಿರುವೆನು.

ಭಕ್ತ ಜಯದೇವನೀರೀತಿ ಮಾಧವನ ಮನೋಗತವನ್ನು ವರ್ಣಿ ಸಿರುವನು — ಬಿಂದುಬಿಲ್ವ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಚಂದ್ರಮನಾದ ಜಯದೇವ.

ಮಾಧವನು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಮನನ್ನು ಕೂಗಿ ನುಡಿದನು :

“ ಮನ್ಮಥ, ಹರನೆಂದು ಗೆತ್ತು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಹೊಡೆದು ನೋಯಿಸದಿರು. ನನ್ನೆದೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಪರಾಜನು ಹಾಯ್ದಿರದೆ ತಾವರೆದಂಡಿನ ಹಾರ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಸಾಲಿದು ಕೊರಳನ್ನು ಬಳಸಿದೆ; ಇದು ಹಾಲಾಹಲದ ಪ್ರಭೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಗೆಳತಿಯಿಂದಗಲಿರುವ ನನ್ನ ಮೈಗಂಟಿರುವೀ ಮಲಯ ಚಂದಣವ್ರೇಣಗಿದ ಧೂಳನ್ನು ಬೂದಿಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸದಿರು. ”

“ ಅನಂಗರಾಜ, ಮಾವಿನ ಕಣೆಯಿದನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತದಿರು; ಎತ್ತಿದರೂ ಬಿಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲುಳಿ; ಏಕೆಂದರೆ ಆಟದಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ನೀನು ಗೆದ್ದವ ನಿರುವೆ; ಮೂರ್ಚೆಗೊಂಡ ನನ್ನಂತಹನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಪೌರುಷವಾದರೂ ಏನು? ನಾನೋ? ಆ ಹರಿಣ ನಯನೆಯ ರಂಧೆಯ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾದ ಕಟಾಕ್ಷಬಾಣಗಳಿಂದಲೇ ಪುಡಿಪುಡಿ ಯಾದ ನನ್ನ ಮನಸು ಇನ್ನೂ ಚೇತರಿಸದು. ”

“ ಮನ್ಮಥವಿಜಯದ ಚಲಿಸುವ ದೇವತೆಯಾದಾಕೆಗೆ ಮದನ ರಾಜನು ಜಗಜ್ಜಯಿಗಳಾದ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತನೆ? ಚಿಗುರು ಹುಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲು, ಕಡೆಗಣ್ಣು ಕಣೆ, ಶ್ರವಣಪಾಲಿಯ ಹೆದೆ, ಇವೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ದೊರೆತುವಾಕೆಗೆ ರಾಧೆಗೆ...? ಹೇಗೆ ದೊರೆತುವು...? ”

ಮತ್ತೆ ಅವನು ರಾಧೆಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟನು.

“ ಭ್ರೂಚಾಪದಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು ಕಣ್ಣೊಟದ ಕೂರ್ಗಣೆಗಳು ಮರ್ಮಾಘಾತಗೈಯಲಿ, ನೀಲಕುಟಿಲಕಬರೀಭಾರವಾದರೂ ಹೊಡೆಯಲಿ.

ತೆಳುವೈಯ ರಾಧೇ, ನಿನ್ನಾರಕ್ತ ತುಟಿಯ ತೊಂಡೆಹಣ್ಣು ಮೋಹ ತಾಳಿ
ಸಲಿ, ಆದರೆ ಸುವೃತ್ತವಾದ ನಿನ್ನ ಮೊಲೆಗಳು ನನ್ನ ಜೀವಮೊಡನಾಡ
ಬೇಕೇಕೆ ? ”

ಮಾಧವನು ತನ್ನಲ್ಲೇ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡನು.

“ ಮೈಸೋಂಕಿನಾ ಸೊಗವು, ಬಗಸೆಗಂಗಳ ಒತ್ತಡದ ಆ ಚಂಚಲ
ವಿಲಾಸಗಳು, ಮೊಗದಾವರಿಯ ಆ ಪರಿಮಳ, ಸೊದೆವನಿಯಿಕ್ಕುವ
ನುಡಿಯ ಆ ಜಾಡು, ಬಿಂಬಾಧರದ ಆ ಸವಿ ಇವೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ಒಡ
ನಾಡಿಯಾಗಿಯೇ ನಾನಿರುವೆನಾದರೂ ನನ್ನ ಮನಸು ಅವಳಲ್ಲಿಯೇ
ಸಮಾಧಿಗೊಂಡು ಅಗಲಿಕೆಯ ಬೇನೆ ಹೇಗೆ ಮೀರುತ್ತಿದೆ ! ”

ಮಾಧವನ ನವಿಲುಗರಿಯ ಕಿರೀಟವು ಕೊಳಲೊದುವಾಗ ತೋರು
ತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಕುಂಡಲಗಳು ಜೋಮಾಲೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೊಲ್ಲ ಯುವ
ತಿಯರಾಗ ನಾದವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಮನಗೊಟ್ಟು ಮೈಮರೆತ್ತಿದ್ದರು. ಮುದ್ದಾದ
ಅತ್ಯಂತ ಮಧುರವಾದ ರಾಧೆಯ ಮುಖಚಂದ್ರಮನಲ್ಲಿ ಮಾಧವನ ಕಟಾ
ಕ್ಷದ ತೆರೆಗಳು ಆಸಕ್ತವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಉಕ್ಕುವ ತೆರೆಗಳು ನಿಮಗೆ ಫೇಮ
ವುಂಟುಮಾಡಲಿ.

೪. ಸ್ವಿಗ್ಧ ಮಧುಸೂದನ

ಯಮುನಾತೀರದ ವೇತಸದ ತಂಪಗಿನ ಪೊದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುಕ್ಕಿ ಹುಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಮಾಧವನು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದ ಕಳೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಧಿಕೆಯ ಗೆಳತಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವಳು ಅವನಿಗಿಂದಳು :

“ ಮಾಧವ, ಕಾಮನ ಕೋಲಿನ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಲೆಂಬಂತೆ ನನ್ನ ಗೆಳತಿಯ ಭಾವನೆಯು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಚಂದವನ್ನಾಕೆ ಹಳಿಯುವಳು. ಹೆದರಿದಾಕೆಗೆ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳು ನೋವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುವು. ಮಲಯ ಪರ್ವತದಿಂದ ಬೀಸುವ ತಂಪುಗಾಳಿಯಾದರೂ ಅವಳು ಸರ್ವದ ಮನೆಯ ನಂಜು ಸೋಂಕಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುವಳು. ನಿನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದವಳು ಬಳಲಿರುವಳು.

“ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮೈಮೇಲೆರಗುವ ಕಾಮಬಾಣದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಯಲೆಂಬಂತೆ ಆಕೆ ತನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಒದ್ದೆ ತಾವರೆಯೆಲೆಯ ವಿಶಾಲವಾದ ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿರುವಳು. ನಿನ್ನ ತಬ್ಬುವ ಸುಖಕ್ಕಾತುರೆಯಾಗಿ ಬಹು ವಿಲಾಸಕಲೆಯಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಹೂಬಾಣದ ಹಾಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ವ್ರತಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವಳು.

“ ಚಲಿಸಿದ ನೀರುದುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಮುಖಮಂಡಲವನ್ನವಳು ಹೇಗಾದರೂ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಳು. ವಿಕಟವಾದ ರಾಹುವಿನ ಹಲ್ಲಿನೆಡೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಅಮೃತ ಸುರಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಮುಖ. ಕಾಮಬಾಣವಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಕಸ್ತೂರಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳು ಚಿತ್ರಿಸುವಳು. ಮತ್ತೆ ಕೆಳಗಡೆ ಮಕರವನ್ನಿಟ್ಟು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಾವಿನ ಮುಗುಳನ್ನು ಬಾಣವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪೊಡಮಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರಿರುವಂತೆ ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಧ್ಯಾನಲಯದಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು; ಮತ್ತೆ ಗೋಳಾಡುವಳು; ನಗುವಳು; ವಿಷಾದಪಡುವಳು; ಅಳುವಳು; ಚಂಚಲೆಯಾಗಿ ತಾಪಬಡುವಳು. ”

“ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ , ಮಾಧವ, ನಿನ್ನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವೆನು. ನಾನು ವಿಮುಖವಾಗಲು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಚಂದ್ರನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಮೈ ಹೊತ್ತಿ ಸುವನು’ ಎಂದೂ ಅವಳು ಹೇಳುವಳು. ”

ಇದು ಜಯದೇವ ಕವಿಯ ಹೇಳಿಕೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಮನಸಿಗೆ ರುಚಿಕರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮಾಧವವಿರಹ ಜ್ವಾಲಾತಪ್ತ ಗೊಲ್ಲೆಯುವ ತಿಯ ಗೆಳತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಓದಬೇಕು.

ಗೆಳತಿಯು ಮುಂದುವರಿಸಿ ನುಡಿದಳು :

“ ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಯೇ ಕಾಡೆನಿಸುವುದು; ಗೆಳತಿಯರ ಗುಂಪು ಪ್ರಿಯವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಬಂಧನವೆಂದು ತಿಳಿಯುವಳು. ಉರಿ ಕೂಡ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನಿಂದ ದಾವಾಗ್ನಿಯ ನಾಲಗೆಯ ಹಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದವಳಾದರೂ ಜಿಂಕೆಯಂತಾಗಿರುವಳು. ಶಾರ್ದೂಲದಾಟ ವಾಡುವ ಮನ್ಮಥನಾದರೂ ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಯಮನಾಗುವನು. ಅಹ ! ”

ಗೆಳತಿಯು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನೀರನ್ನು ಒರಸಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು :

“ ತೆಳುಮೈಯ ರಾಧೆಯು ಸ್ತನದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿರುವ ಹಾರವನ್ನು ಅಗಲಿಕೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಭಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯುವಳು. ಮೈಗೆ ಲೇಪಿಸಿರುವ ಒದ್ದೆಯಾದ ಚಂದಣವನ್ನು ವಿಷವೇ ಎಂದು ಸಂಶಯದಿಂದ ನೋಡುವಳು. ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿದ ಬಿಸಿಯಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಕಾಮನ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಸಹಿಸುವಳು. ನಯನನಳಿನಿಯ ದಂಟು ಕಿತ್ತುಹೋದಂತೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿಯಿಡುವಳು.

“ ಸಂಜೆಯ ಅಚಂಚಲ ಎಳೆಯ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಅವಳ ಮುಖವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಕೆನ್ನೆಗೆ ಕೈಹೊತ್ತು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಚಿಗುರುಹಾಸುಗೆಯಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯಾದನ್ನು ಬೆಂಕಿಯೆಂದೇ ಎಣಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ ಈ ವಿರಹಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯೆಲ್ಲಿ...? ಮರಣವಲ್ಲವೆ...? ಹಾಗೆಂದು ನಂಬಿ ಮಾಧವ ಮಾಧವ ಎಂದು ಜಪಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿರುವಳು...”

ಮಾಧವ ಸದಕ್ಕೊಯ್ದು ಈ ಜಯದೇವನು ಹಾಡಿದ ಹಾಡು ಸುಖವುಂಟುಮಾಡಲಿ.

ಗೆಳತಿ ಮಾಧವನೊಡನೆ ಕೇಳಿದಳು :

“ ಮಾಧವ, ದೇವವೈದ್ಯನಂಥ ನಿನಗೆ ಮನಸು ಬಂದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಧೆ ಬದುಕಲಾರಳೆ ? ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವಳ ವಿಷಯ ಕೈಬಿಟ್ಟಂತೆಯೇ.

“ ಒಮ್ಮೆ ನನಿರೇಳುವಳು; ಸೀತ್ಕರಿಸುವಳು; ಗೋಳಾಡುವಳು; ಧರಧರ ನಡುಗುವಳು, ಬೆದರುವಳು, ಏನನ್ನೋ ನೆನೆಯುವಳು; ಹುಚ್ಚಾ ಗುವಳು; ಕಣ್ಣೆವೆ ಮುಚ್ಚುವಳು; ದೊಪ್ಪನೆ ಕುಸಿವಳು; ಎದ್ದೋಡುವಳು; ಮೂರ್ಚೆಗೊಳ್ಳುವಳು. ಇಷ್ಟು ಅನಂಗಜ್ವರವಿರಲು ಆಕೆಗೆ ನಿನ್ನ ರಸವು ಜೀವದಾನ ಮಾಡದೆ ?

“ ಅತ್ತಿನೀಕುಮಾರ ಸುಭಗನಾದ ನಿನ್ನ ಅಮೃತಾಂಗ ಸಂಗವೇ ಗುಣಹೊಂದಿಸುವುದು. ಇಷ್ಟು ತಿಳಿದೂ ಅವಳ ಬೇನೆ ನಿವಾರಿಸೆಯಾದರೆ ನೀನು ವಜ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಠಿಣನೇ ಸರಿ.

“ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಮಜ್ವರದಗ್ಧಿಯಾದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ತಿಂಗಳು, ಚಂದಣ, ತಾವರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ನೆನಪಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಉರಿಯು ತ್ತದೆಂದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ ? ಆದರೂ ಪ್ರಿಯನಾದ ನಿನ್ನ ತಣ್ಣನೆಯ ಮೈಯನ್ನು ಜಾನಿಸುತ್ತ ಎಷ್ಟು ಶ್ರೇಣೆಯಾದರೂ ಹೇಗಾದರೂ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಜೀವಿಸುವಳು.

“ ಹಿಂದೆ ರಾಧೆಯು ನಿನ್ನೊಡನಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ನಿಮಿಷದ ಅಗಲಿಕೆ ಯನ್ನು ಸಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ; ಸಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾಧವ, ಈಗ ಚಿರ ವಿರಹಿಯಾಗಿ ಮಾವು ಚಿಗುರಿ ಹೂಗೊಂಚಲಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಹೇಗೆ ಉಸಿರಾಡುವಳೋ ? ”

ಅಂದು ಧೋ ಧೋ ಎಂದು ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು, ಇಂದ್ರನ ಆಕಾಶದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಾಣ ನೆಟ್ಟಹಾಗೆ! ಗೋಕುಲವೆಲ್ಲ ಮಳೆಗೆ ವ್ಯಾಕುಲವಾಗಿತ್ತು ! ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರ ಹೊತ್ತ ಮಾಧವ ಗೋವರ್ಧನ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೂ ಎತ್ತಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದಾನಂದಿತೆಯರಾದ ಗೊಲ್ಲತಿಯರು ಅವನ ನೀಳತೋಳಿಗೆ ಮುದ್ದಿಕ್ಕಿದ್ದರು. ಹೌದು, ಆಗವನ ತುಟಿಯ ಸಿಂದೂರವು ಅವನ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದುವು ! ಆ ಕೆಂಪು ಅವನ ತೋಳ ಗರ್ವದ ಬಲ್ಮಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವೇ ತೋಳುಗಳು ನಿಮಗೆ ಶ್ರೀಯಸ್ಸನ್ನಂಟುಮಾಡಲಿ.

೫. ಸಾಕಾಂಕ್ಷವುಂಡರೀಕ

“ ನಾನಿಲ್ಲಿರುವೆನು; ಹೋಗು ರಾಧೆಯನ್ನೊಡಂಬಡಿಸು; ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಕರೆ ಎಂದವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡು ” ಎಂದು ಮಾಧವನು ಗೆಳತಿಗೆ ನುಡಿದನು.

ಗೆಳತಿ ರಾಧೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನುಡಿದಳು :

“ ಕಾಮನು ನೆರೆಯವನಾಗಲು ಮಲಯಮಾರುತವು ರಿಂಗಣಗುಣಿಯಿತು. ಹೂಗಳೆಲ್ಲ ಅಗಲಿದವರ ಎದೆ ಸೀಳಲೆಂದೇ ಪಟಪಟನೆ ಅರಳಿದುವು. ಗೆಳತಿ, ಆಗ ನಿನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯ ನೋವು ಮಾಧವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊರಳಿಕ್ಕಿದ ಅವನು ಚಂದ್ರ ಮೂಡಿದನೆಂದರೆ ಸತ್ತಂತಾಗುವನು. ಮದನನ ಬಾಣಗಳು ತಾಗಿದಾಗ ಅತಿವಿಕಲನಾಗಿ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾನೆ. ತುಂಬಿಗಳು ಸದ್ದುಮಾಡಿದರೆ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು. ವಿರಹವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಪ್ರತಿ ರಾತ್ರಿ ಬೇನೆಯಿಂದ ನವೆಯುವನು.

“ ಲಲಿತವಾದ ಸ್ಥಳ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡು ಹರಡಿದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು. ಬರಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವನು. ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಂದ ಗೋಳಾಡುವನು. ”

ಕವಿ ಜಯದೇವನು ವರ್ಣಿಸಿದಾಗ ವಿಯೋಗವಿಲಾಸವಿರುವ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವುಂಟಾಗುವುದು. ಈ ಸುಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾಧವನು ಮೂಡಿಬರಲಿ.

ಗೆಳತಿ ಹೇಳಿದಳು :

“ ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಎಲ್ಲಿ ಕಾಮಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಯಿತು ? ಅದುವೇ ನಿಜವಾದ ಮನ್ಮಥ ಮಹಾತೀರ್ಥವಾದ ಬೆಳ್ಳೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಮಾಧವನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಮಂತ್ರದಂತೆ ಜಪಿಸುತ್ತಲಿರುವನು. ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಕೊಡಮೊಲೆಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪುವ ಅಮೃತವಷ್ಟನ್ನೇ ಅವನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವನು.

“ ಯಮುನೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಒಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಪಿಸುಮಾತನಾಡಿದಂತೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗೋಪಿಯ ಉಕ್ಕಿಬೆಳೆದೆಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಕೈಯಾಡಿಸುವ ಚಂಚಲ ಕಯ್ಯ ವನಮಾಲಿ ಮಾಧವನಲ್ಲಿ ಕಾದಿರುವನು. ರಾಧೇ-ವಿಶಾಲವಾದ ಭಾರವಾದ ನಿತಂಬವುಳ್ಳಾಕೆ, — ರತಿಸುಖದ ಸಾರವಾಗಿರುವ ಅಭಿಸರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಾಗದಿರು, ತಡೆದರೆ ನಿತಂಬಭಾರದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ

ನೀನು ನಡೆಯಲಾರೆ. ಮನಸಿನಂತೆ, ಮನಸಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಎದೆಯ ರಾಜನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸು.

“ಸುಕೇತ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಮೃದುವಾಗಿ ಅವನ ಕೊಳಲು ಹಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ತಪ್ಪಿದ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗ ಹಾರಿದ ದೂಳೂ ಪುನೀತವಾಯಿತೆಂದು ಮಾಧವನು ತಿಳಿಯುವನು. ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿದರೆ ಎಲೆಯಲುಗಿದರೆ ನೀನು ಬಂದೆಯೊ ಎಂದವನಿಗೆ ಸಂದೇಹ. ಅದಕ್ಕೊಂದೇ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಚಂಚಲವಾಗಿರುವುದು. ಹಾಸುಗೆ ಹಾಸಿ ನನ್ನ ದಾರಿಕಾಯತ್ತಿರುವನು ಅವನು.

“ಗೇಳತಿ, ಈ ಕಾಲಗೆಚ್ಚೆಯನ್ನು ಕರೆದೊಗೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಬಹಳ ಸದ್ಭೂಮಾಡುವುದು. ಅಟದಲ್ಲಿ ಚಂಚಲವಾದ ಇದು ತೊಂದರೆಯೇಯು ವುದು. ಕಂದುಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯುಟ್ಟು ಕತ್ತಲೆಯು ನಡೆದಂತೆ ನೀನು ಮಾಧವನೆಡೆಗೆ ನಡೆ.

“ನೀಲಮೇಘ ರ್ಯಾಮಲನಾಗಿರುವ ಮಾಧವನೆದೆಯ ಹಾರವು ಚಂಚಲವಾದ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕೆಯ ಸಾಲಿನಂತೆ ತೋರುವುದು. ಆ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಪಾಕವಾಗಿ ದೊರೆತ ವಿಪರೀತ ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಒರಗು. ತಾವರಿಗಣ್ಣಿನವಳೇ, ತಳಿರುಹಾಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಡುಗೆ ತಾನಾ ಗಿಯೇ ಸಡಿಲಿದಾಗ, ನೇವುಳವು ಕಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಸಂತೋಷಕಾರಣ ವಾದ ನಿಧಿಯಂತೆ ಜಘನವು ನಿರಾವರಣವಾಗಿರಲಿ.

“ಮಾಧವನು ಅಭಿಮಾನಪುಳ್ಳವನು. ರಾಧೆ, ಈಗಲಾದರೂ ರಾತ್ರಿ ಯಾಗಿದೆ. ಇದಾದರೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲುಂಟು. ಅದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸು. ಮಾಧವನ ಇಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರೆಯಿಸು.”

ಮಾಧವಸೇವೆ ನಡೆಸಿದ ಜಯದೇವನು ಪರಮ ರಮಣೀಯನಾಗು ವಂತೆ ನುಡಿದನು. ದಯಾವಂತನಾದ ಅನಂದತುಂದಿಲನೂ ಪುಣ್ಯ ಕಾಮ್ಯನೂ ಆದ ಮಾಧವನನ್ನು ಮಂದಿಸಿರಿ.

ಗೇಳತಿ ಮತ್ತೆ ಮಾಧವನ ಅವಶ್ಯೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದಳು :

“ಗೇಳತಿ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಣಯಿಯು ಮನ್ಮಥಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ಆಯಾಸ ಗೊಂಡಿರುವನು. ತಿರುತಿರುಗಿ ಅವನು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಗಳನ್ನು ಬಿಕ್ಕುವನು.

ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ನೋಡುವನು. ಸದ್ಬುದ್ಧನಾದ್ದು ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಹೊದರನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಬರುವನು. ಹಾಸಿದ ಹಾಸುಗೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವನು. ಕಾತರನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು.

“ ಈಗ ನಿನ್ನ ಬರಟುತನದೊಂದಿಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಕಂತಿದನು. ಮಾಧವನ ಮನೋರಥದೊಂದಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹರಡಿತು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದನ್ನಾದರೂ ಚಕ್ರವಾಕಗಳ ಕರುಳ ಕೂಗಿನಂತೆ ಕೇಳು. ಮೊದ್ವೇ, ಕಾಲಾತಿಪಾತವು ತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಅಭಿಸಾರಕ್ಕೆ ಇದು ಚೆಲುವಿನ ಸಮಯವಾಗಿದೆ. ”

“ ಬಿಗಿದವುಗಳೆಯಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರಣಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಮುತ್ತು, ಅದರ ಹಿಂದೆ ಉಗುರುಬರೆ ಎಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಮೋದ್ರೇಕವೇರಿತು. ಅವರು ರತಿಯಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿಯ ಮೈಮರೆವಿನಲ್ಲಿದ್ದರು ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶವಡದೆಯೇ ಕೂಡಿದ್ದರೆಂಬುದು ಅವಳು ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಹೆಸರು ನುಡಿದಾಗ, ಅವನು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದಾಗ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯದೆ ಕೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳಿವರು ನಾಚುಗೆಯಿಂದ ತೊಡಗಿ ಅದಂಥಂಥ ರಸಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರಲಾರರು ?

“ ಸುಮುಖಿ, ಕತ್ತಲದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೆ ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಚಂಚಲವಾದ ನೋಟ ಬೀರು. ಪ್ರತಿ ಮರದಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿದ್ಧಿರು; ಮತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕು. ಹೀಗೆ ಕಾಮಸಾಗರದ ತೆರೆಯ ಸಾಲನ್ನು ಹೊತ್ತ ನೀನು ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಧನ್ಯತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿ. ”

ರಾಧೆಯ ಮುದ್ದಾದ ಮೋರೆದಾವರಿಯ ತುಂಬಿಯಾದ ದೇವಕಿಯ ಕೂಸು, ಮೂರು ಲೋಕದ ಚೂಡಾಮಣಿಯಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನೀಲಮಣಿಯಾದ ದೇವಕಿಯ ಕೂಸು, ಮನಬಂದಂತೆ ಗೋಪಿಯರ ಮನಸ್ಸಂತೋಷವೆಂಬ ರಾತ್ರಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕೂಸು, ಕಂಸನಾಶನ ಧೂಮಕೇತುವಾದ ದೇವಕಿಯ ಕೂಸು— ಮಾಧವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಯಲಿ.

೬. ಧನ್ಯ ವೈಕುಂಠಕುಂಕುಮ

ಗೆಳತಿಯಿಷ್ಟು ನುಡಿದರೂ ರಾಧೆಯು ಅಭಿಸರಿಸಲಾರದವಳಾಗಿ ಧ್ವಳು. ಅಷ್ಟು ಇಳಿದುಹೋಗಿದ್ದಳು ಮೈಯಲ್ಲಿ. ಅನಂತರ ಅವಳವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗೆಳತಿಯು ಮಾಧವನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನುಡಿದಳು. ಅವನಾದರೂ ಕಾಮನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮಂದಗತಿಯವನಾಗಿದ್ದನು.

“ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಅವಳ ತುಟಿಯ ಜೇನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನಿನಗಾಗಿ ಅವಳು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡುವಳು. ಒಡೆಯ ಮಾಧವ, ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಕೊರಗಿ ಕರಗುತ್ತಿರುವಳು.

“ನಿನ್ನತ್ತ ಬರುವ ತವಕದಿಂದ ಬಳಕುತ್ತ ಮಾಲುತ್ತು ಹೇಗಾದರೂ ಅವಳೊಮ್ಮೆ ಎದ್ದುನಿಂತಳು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ನಡೆದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಳು. ಬಿಳಿಯ ಮೃಣಾಳನಾಳದ ಬಳಿ ತೊಟ್ಟವಳು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ರತಿಕಲೆಯಿಂದಷ್ಟೆ ಬದುಕುವಳು. ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನೇ ನೀನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆ ಆಭರಣಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕಣ್ಣೆವೆಯಿಕ್ಕುವಳು.

“ಪಕ್ಕದಲ್ಲಾ ರಾದರಿದ್ದರೆ ಸಾಕು; ಏಕೆ ಮಾಧವನಿನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಆಗಾಗ ಕೇಳಿದ್ದೂ ಕೇಳುವಳು. ನೀನೇ ಬಂದೆಯೆಂದು ಮೈಮರೆತು ಮೋಡದಂತೆ ಕವ್ವಾದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಮತ್ತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತನಿಡುವಳು. ರಾಧಿಕೆ-ಆ ವಾಸಕ ಸಜ್ಜೆ ನೀನಿನ್ನೂ ತಡಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯೆಂದು ನಾಚುಗೆಬಿಟ್ಟು ಮಾತಿನೊಂದಿಗೆ ಅಳುವಳು.

ಶ್ರೀ ಜಯದೇವ ಕವಿಯ ಕೃತಿಯಿದು, ರಸಿಕ ಜನರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನಂಟುಮಾಡಲಿ.

“ದಟ್ಟ ರೋಮಾಂಚಗಳ ಸಾಲು ಅವಳ ಮೈಯಿಂದ ಮಾಯುವು ದಿಲ್ಲ. ಸೀತಾರವೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ವಿರಹದಿಂದ ಅವಳ ಜೈತನ್ಯವುಡುಗಿ ಜಡತೆ

ಮೈವೆತ್ತಿದೆ. ತೊದಲು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ನಿನ್ನ ಅಸದೃಶವಾದ ಕಾಮಾರಂಭ
ಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಬೇರೆ. ನಿನ್ನ ರಸಸಾಗರದಲ್ಲಿ
ಕೊನೆಗೂ ಈ ಎಳೆಗಣ್ಣಿನ ತರಳೆ ಈಸಿ ಮೇಲೆ ಬರದೆ ಮುಳುಗಿದಳೆ ?

“ ಆಗಾಗ ಮೈಯಾಭರಣಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆಂದು ಸರಿಪಡಿ
ಸುವಳು. ಎಲೆಗಳು ಅದುರಿದಾಗೆಲ್ಲ ನೀನು ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಸಂದೇಹ
ತಾಳುವಳು. ಹಾಸುಗೆಯನ್ನು ಅಗಲ ಮಾಡಿಡುವಳು. ಏಕೋ ಏನೋ
ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವಳು. ಹೀಗೆ ತರ್ಕವಿತರ್ಕ ಚಿಂತೆ
ಗಳಲ್ಲಿ ನೂರು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇನೋ ರಾಧೆ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುವಳು.
ಆದರೂ ಅವಳ ರಾತ್ರಿಯಂತೂ ಕಳೆಯಲೊಲ್ಲದು.

“ ಅಣ್ಣ, ದಾರಿಗ, ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಭೋಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತದೆ ಯಾವಾ
ಗಲೂ. ಸಂಜೆಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ದೊಡ್ಡ ತೂತಿನ ಗೋಳೀಮರದಲ್ಲಿ ಯಾಕು
ಳಿಯ ಬಯಸುವೆ ? ಕಾಣೆಯೆ ? ಎದುರುಗಡೆ ನಂದರಾಳಿಕೆಯ ಆನಂದ
ಮಯವಾದ ಊರಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಾರೆಯಾ ? ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಆ
ದಾರಿಗನ ಬಾಯಿಂದ ರಾಧೆಯ ಮಾತು ನಂದನಿದಿರು ಬರಬಾರದೆಂದು
ಮುಚ್ಚಿಡುವ ಮಾಧವನ ಅತಿಥಿಯ ಹೊಗಳಿಕೆ ತುಂಬಿದ ಮಾತುಗಳು
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

೨. ನಾಗರನಾರಾಯಣ

ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯಿತು. ಜಾರೆಯರ ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಬೀರಿ ಉಪಟಳವಿತ್ತ ಸಾಸ ಇರಬೇಕು ಅವನಿಗೆ; ಅದ ರಿಂದಲೇ ಉಂಟಾದ ಕಳಂಕ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಂದರಿಯರಾದ ದಿಗಂಗನೆಯರ ನೊಸಲಿಗೆ ಚಂದಣ ಲೇಪಿಸಿದಂತೆ ಮೂಡಿದಾ ಚಂದ್ರ ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಿರಣದ ಬಲೆಗಳನ್ನು ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿದ.

ಅವನ ಕಿರಣಪ್ರಸರಣೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಮಾಧವನಗಲಿಕೆಯು ರಾಧೆ ಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಧವನು ಬರುವುದು ವಿಲಂಬವೆಂದು ಅವಳು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಗೋಳಾಡುತ್ತ ಬಹಳ ಪರಿತಾಪ ಪಟ್ಟಳು.

“ ಹೇಳಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಮಾಧವನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ನಿರ್ಮಲ ರೂಪಿನ ಈ ಜವ್ವನ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ. ಗೆಳತಿಯರ ಮಾತು ನಂಬಿ ಮೋಸಹೋದವನು ಯಾರ ಮೊರೆ ಹೋಗಲಿ ? ಯಾರ ಅನು ಸರಣೆಗಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತಾಳಿದೆನೋ ಅವನೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಾಮನು ಬಾಣವೆಸೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿರುವನು.

“ ಮರಣವೇ ಶರಣೆಂದು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆನು. ಅಗಲಿಕೆಯ ಬೆಂಕಿ ಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಸಹಿಸುವೆನು ? ” ರಾಧೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು.

“ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ...” ಆಕೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು.

ಅದರ ಹಿಂದೆ ಈ ವಿಲಾಸ : “ ರುಚಿರೆಯಾದ ಯಾವಿನಿಯವಳು ನನ್ನನ್ನು ವಿಧವೆಯಾಗಿಸುವಳು. ಹಿಂದೆ ಪುಣ್ಯಮಾಡಿದ ಯಾವಳೋ ಕಾಮವನಿತೆಯು ಈಗ ನನ್ನ ಮಾಧವನನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ ? ಅವನಗಲಿಕೆಯ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಮಡಿಲಿಗಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ನನಗೆ ಬಳೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಈ ಆಭರಣಗಳು ಕೆಟ್ಟವೆಂದೆನಿಸುವುವು. ನನ್ನ ಹೂವಿನಂಥ ಮೈಯಮೇಲೆ ಕಾಮಬಾಣದಾಟ ನಡೆದಿದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಈ ಎದೆಯ ಹಾರ ಅತಿ ಹುಚ್ಚಾಟದಿಂದ ಗಾಸಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

“ ಕಾಡುವೇತಸದ ವೋದರನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನಾಸಿಲ್ಲಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅವನೊಮ್ಮೆ ಮನಸಿನಿಂದಲಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕಲ್ಲ ? ”

ಕೋಮಲ ಕಲಾವತಿ ಯುವತಿಯು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗುವಂತೆ ಮಾಧವಶರಣ ಜಯದೇವನ ಕಾವ್ಯಭಾರತಿಯೂ ನಿಮ್ಮೆದೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗೆ ಪಡೆಯಲಿ.

ರಾಧಿಕೆಯ ತರ್ಕವಿತರ್ಕವು ಹೆಚ್ಚಿತು.

“ ಯಾವಳೊಬ್ಬನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದನೇನೋ ? ಆಡುಕುಳಿಗಳಾದ ಗೆಳೆಯರು ತಡೆದಿದ್ದರೂ ಇರಬೇಕು. ಕತ್ತಲೆಯ ದಾರಿ; ದಾರಿತಪ್ಪಿರಲೂ ಸಾಕು; ಅಥವಾ ಮನಸು ರೋಸಿದ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಅರ್ಧ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಲಾರದೆ ಗುರುತಿಸಿದ ಸುಂದರವಾದ ಈ ಮನೆಗೆ ಬರಲಾರದೆ ಹೋದನೇನೋ ? ” ಎಂದವಳ ಮನಸಿನ ಗುಣಾಕಾರ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು.

ಆಗಲೂ ಮಾಧವನು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಷಾದದಿಂದ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿದ ಗೆಳತಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಇದರಿಂದ ಅವಳ ಮೈಯುರಿಯಿತು. ಮಾಧವನೊಡನೆ ಯಾವಳೊಬ್ಬನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದವಳು ಊಹಿಸಿದಳು.

ಈ ಊಹೆಯ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ನೋಡಿದಂತೆಯೇ ನುಡಿದಳು :

“ ಯಾವಳೋ ಅಧಿಕಗುಣೆಯೊಬ್ಬಳು ಮಾಧವನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಹೌದು, ಅನಂಗರಂಗಳ್ಗೆ ತಕ್ಕ ವೇಷ ಧರಿಸಿರಬಹುದು ಆಕೆ. ಅವಳ ಕಬರಿಯಿಂದ ಹೂವುದುರಿರಬಹುದು. ಮಾಧವನಪ್ಪುಗೆಯಿಂದ ಅವಳ ಮೈ ವಿಕಾರವಾಗಿರಬಹುದು. ಅವಳ ಕೊಡವೊಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿರಬಹುದು. ಆಕೆ ಚಂಚಲಕುಂಡಲದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿರಬೇಕು. ಜಘನದ ಯಾತಾಯಾತದಿಂದ ಚಂಚಲವಾದ ಅವಳ ನೇವುಳವು ದನಿಗೈಯುತ್ತಿರಬಹುದು. ಹರಿದಾಡುವ ಮುಂಗುರುಳಿನಿಂದ ಅವಳ ಮುಖಚಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ಸೊಗಸಿರಬಹುದು. ಮಾಧವನು ತನ್ನ ತುಟಿಯ ರಸ ಹೀರುವ ಸುಖಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಮೈಮರೆತಿರಬಹುದು,

“ ಅನಂತರ ಪ್ರಿಯನು ನೋಡಿದನೆಂದು ನಾಚುಗೆಯ ನಗೆಯೂ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರಬೇಕು. ರತಿರಸದ ಆನಂದ ಅನುಭವದಿಂದ ಆಕೆ ಹಲವು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಸದ್ವು ಮಾಡಿರಬಹುದು. ರೋಮಾಂಚದ ಸಾಲಿ ನಿಂದ ಆಕೆಯ ಮೈ ನಡುಗಿರಬಹುದು. ಉಸಿರೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಮ ವಿಕಾಸವಾಗಿರಬಹುದು ಮತ್ತಾಕೆಗೆ ! ”

ಮಾಧವವಿಲಾಸ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಜಯದೇವನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದು ಅದು ಕಲಿಯ ಕೊಳೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲಿ.

“ ಗೆಳತಿ, ನನ್ನಿಂದಗಲಿ ಬೆಳ್ಳಗಾದ ಮಾಧವನ ನೊಸಲ ತಾವರೆ ಯಂತಿರುವೀ ಚಂದ್ರನು ಮೊದಲಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತಯಿಸುವನು. ನನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯ ನೋವು ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳೆಯುವುದು. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆತ ಮನ್ಮಥನ ಗೆಳೆಯನೆಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಮತಾಪವೇರುವುದು ” ಎಂದು ರಾಧೆಯು ಮತ್ತೆ ಚಂದ್ರನಿಂದ ತನಗಾಗುವ ಬಾಧೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದಳು.

ಅವಳ ಕಣ್ಣಿ ದಿರಿಗೆ ಮಾಧವನ ಮದನವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಗಳೇ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೆಳತಿಗೆ ಅವಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು — ಕಾಮಿನಿಯೊಬ್ಬಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಬೊಟ್ಟನ್ನು ಮಾಧವನು ಇಡುತ್ತಿರುವನು. ಹೇಗೆ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಮನುದಯಿಸಿದ್ದಾನೆ ? ಅವಳ ಕೆಳದಂಟಿ ಮುತ್ತಿನಿಂದ ಗಾಯವಡೆದಿದೆ ಯಲ್ಲ ! ಅವಳಾ ಮುಖದ ಬೊಟ್ಟು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕಲಂಕವಿದ್ದಂತೆಯೇ ತೋರುವುದಲ್ಲವೇ ? ಅವನಾ ಬೊಟ್ಟಿಡುವಾಗ ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಯ ರೋಮಾಂಚ ಗುರುತಿಸು. ವಿಜಯಶೀಲ ಮಾಧವನು ಯಮುನೆಯ ಮರುಳುಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂತಸಪಡುತ್ತಲೇ ಇರುವನಲ್ಲ ! ”

“ ತರುಣರನ್ನು ತಳಮಳಗೊಳಿಸುವಂಥ ಅವಳ ಮುಖ. ಮತ್ತೆ ದಟ್ಟವಾದ ಆಕರ್ಷಕ ಹೆರಳು. ಅದರಲ್ಲವನು ಹೂವಿಡುತ್ತಿರುವನು. ಕಾಮನೆಂಬ ಜಿಂಕೆ ಬಾಳುವ ನಂದನವಾ ಹೆರಳಾದರೆ ಆ ನಂದನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆತ ಮುಡಿಸುವ ಕುರಬಕದ ಹೂವು...

“ ಕಿತ್ತಳೆಯೆಸಳ ಚೆಲುವ ಚಂದ್ರನ ಗುರುತು ಅವಳ ತೋರ

ಮೊಲೆಯ ಮೇಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೆಯೇನು? ಅವೆಲ್ಲ ಅವನಾಟ ದಿಂದಾಗುವ ಗಾಯಗಳಲ್ಲವೆ? ಬಾನ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದ ಅವುಗಳ ಮೇಲೂ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಲೇವವಿದೆ. ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆಯಂತಿರುವ ಚೆಲುವ ಮಣಿಮಾಲೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದಿದೆ.

“ ತಾವರೆಯ ದಂಟಿಗೂ ಚೆಲುವಾಗಿವೆ ಅವಳ ಭುಜಗಳು. ಅಂಗೈಗಳು ತಾವರೆಗಳೆಸಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು. ಹಿಮದಂತೆ ತಣ್ಣಗಿರುವ ಆ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಗಳ ಸಾಲಿನಂತೆ ತೋರುವ ಇಂದ್ರನೀಲ ಮಣಿಯ ಬಳೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸುತ್ತಿರುವನು.

“ ರತಿಯ ತವರುಮನೆಯಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ ಅವಳ ಜಘನ. ಮನ್ಮಥನ ಹೇಮಸೀತಕ್ಕೂ ಅದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೂ ಏನು? ಈ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ತೋರಣವಿಕ್ಕುವಂತೆ ಸುವಾಸಿತವಾದಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಯನೇವುಳನ್ನವನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವನು.

“ ಅವಳ ಕಾಲಿನ ಅಲತಿಗೆಯು ಅವನೆದೆ ತಾಗಿ ಅಳಿಸಿರಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಮನೆಮಾಡಿರುವ ಆ ಚಿಗುರುಗಾಲು ನಖಮಣಿಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಎಂದೇ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಅಲತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವನಲ್ಲವೆ?

“ ಹೀಗೆ ಚಿಗರಿಗಂಗಳಾಕೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಆತ—ಆ ನೇಗಿಲಿಗನ ತಮ್ಮ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀರಸವಾದೀ ಮರದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿರಲಿ?...ಹೀಗೇ ಇರಲೇ...?”

ಮಾಧವನ ಚರಣಸೇವಕನಾದ ಕವಿರಾಜ ಜಯದೇವನು ಆತನ ಗುಣರಸ ಕಥೆಯಲ್ಲಿರಲು ಕಲಿಯುವವು ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಾವವು ಬಾಳಲಾರದು.

ಆಗ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಗೆಳತಿಯೆಂದಳು :
“ ಅವನು ಬರಲಿಲ್ಲ.”

“ ಅವನು ಬಹಳ ಮಂದಿ ಹೆಂಗುಸರೊಡನೆ ಆಡುತ್ತಿರುವನು.”
ದೂತಿ ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು.

“ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಾದರೇನು ಅದರಲ್ಲಿ? ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಗುಣ

ಗಳಿಂದ ಆಕೃಷ್ಟಳಾದ ನಾನು ಅವನೊಡಗೂಡಬೇಕೆಂಬ ಕೌತುಕಾವೇಗ ಭರದಿಂದ ನನ್ನ ಮನ ತಾನಾಗಿಯೇ ಒಡೆದೇ ಹೋಗಲಿದೆ. ”

ತನಗೆ ಒಂದೇ ದಾರಿ ಬದುಕಲೆಂದು ಆಕೆಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡುವ ತಾವರಿಯಂತೆ ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ವನಮಾಲಿಯಾದ ಮಾಧವನಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳು ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರುಹಾಸುಗೆಯಿಂದ ಉರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅರಳಿದ ತಾವರಿಯಂತಹ ಅವನ ಲಲಿತವಾದ ಮುಖವು ಅನುರಕ್ತಿಯ ಎದೆಯನ್ನು ಕಾಮಬಾಣವು ಸೀಳಗೊಡದು. ಅಮೃತದಂತೆ ಸಿಹಿಯಿರುವ ಅವನ ಮಾತಿನಿಂದ ಮಲಯ ವರ್ವತದ ಗಾಳಿಯು ಆಕೆಯನ್ನು ತಾಪಗೊಳಿಸದು. ಚಂದ್ರಕಿರಣಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಆಕೆ ಹೊರಳಾಡುವುದನ್ನು ಬೆಟ್ಟದಾವರಿಯಂತಹ ಆತನ ಪಾದಗಳು ಸಹಿಸವು. ನೀರು ತುಂಬಿದ ಹೊಸ ಮೋಡದಂತೆ ಇರುವ ಅವನ ಮೈಯ ಕಾಂತಿಯು ಆಕೆಯು ವಿರಹದಿಂದ ಬೇಯದಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಅವನ ಉಡುಪು ಸೇವಕರು ನಗಲು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಡುವಂತೆ ಮಾಡದು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನಾದ ಅವನು ಕರುಣೆಯಿಂದಾಕೆಗೆ ಅಶ್ವಿನೀತರಂತೆ ರೋಗವುಂಟುಮಾಡಗೊಡನು ” ಎಂದು ಮಾಧವಸೇವೆಯಿಂದ ಕೃತಾರ್ಥಿಯಾದವಳನ್ನು ಕುರಿತು ರಾಧೆ ವಿವರಿಸಿದಳು.

ಶ್ರೀ ಜಯದೇವ ನುಡಿದ ವಚನದಿಂದ ಮಾಧವನೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮ ಮನಸಿನಲ್ಲಿರಲಿ.

ರಾಧೆಯ ಉದ್ವೇಗ ಮತ್ತೂ ಏರಿತು.

“ ತೆಂಕಬದಿಯಿಂದ ಬೀಸುವ ಚಂದನ ಗಂಧವಹ, ದಯೆಯಿಡು, ನಿನ್ನ ಕೊಂಕು ಬಿಡು ಕಣಾ; ಲೋಕದ ಪ್ರಾಣವಾದ ನೀನು ಮಾಧವ ನೆದುರು ಸ್ವಲ್ಪವೆ ಹೊತ್ತು ಇರಗೊಟ್ಟು ಬಳಿಕ ಮನಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆ ” ಎಂದವಳು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟಳು.

“ ಗೆಳತಿಯರ ಸಹವಾಸವು ನನಗೆ ಸಾಕಾಗಿದೆ; ಅವರು ವೈರಿಯ ರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ; ತಂಗಾಳಿ ಬೆಂಕಿಯಂತಾಗಿದೆ. ಅಮೃತಕಿರಣವು ವಿಷದಂತಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮಾಧವನು ಬೇಕಾದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನ

ಸಿಗೂ ಗಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಮತ್ತೆ ಅವನತ್ತ ನನ್ನ ನಿರ್ದಯವಾದ ಎದೆ ಬಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನಂಥ ತಾವರೆಗಣ್ಣವರ ಬಯಕೆಯು ಅಡಹಾಯುವಂಥದಲ್ಲದೆ ಸ್ವೈರವೂ ಆಗಿರುವುದಲ್ಲವೆ ? ”

ಎಂದುಕೊಂಡು ಕಾಮದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಳು :

“ಮಲಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಬಂದ ಬಿರುಗಾಳಿಯೇ, ಪೀಡಿಸು. ಜಗಣೆಯ ಕಾಮ, ನನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಹೀರಿ, ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ನಾನಾಸೆಪಡೆನು. ಯಮಸೋದರಿ ಯಮನೆ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದೇ ಕಿರುವೆ ? ನಿನ್ನ ತೆರೆಗಳಿಂದ ಮೈತೋಯಿಸು; ಆಗಲಾದರೂ ನನ್ನ ಈ ಶರೀರದ ದಾಹವಾರಲಿ.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಮಾಧವನು ನೀಲಿಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ರಾಧೆ ಕೂಡ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಸೆರಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಈ ವಿಶೇಷವನ್ನು ನೋಡಿದ ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪು ಮನವಾರೆ ನಕ್ಕಿತು. ಆಗ ನಾಚುಗೆಯಿಂದ ಚಂಚಲವಾದ ರಾಧೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ಮಾಧವನು ನೋಡಿದನು. ಅವನ ಮುಖವೂ ಮುಗುಳಾಗಿತ್ತು. ನೋಟವು ಸಿಹಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ.

೮. ನಿಲಕ್ಷ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ

ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಆಕೆ ಹೇಗೂ ಕಳೆದಳು. ಕಾಮನ ಬಾಣದಿಂದಾಕೆ ಜರ್ಜರಿತೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಿತು. ಬೆಳಗಾದಾಗ ಮಾಧವನು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಅಪರಾಧಿಯಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ. ಅವನು ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆದರೂ ಆಕೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚನ್ನು ಕಾರಿದಳೇ.

“ ಮಾಧವ, ಅದು ಇದು ನೆಪ ನುಡಿಯದಿದ್ದರಷ್ಟೇ ಸಾಕು; ನಿನ್ನ ಬೇಸರ ಕಳೆಯುವಾಕೆಯಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆ; ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಬಹಳ ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟು ದಿಂದ ನಿನ್ನ ತೂಗುಗಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿವೆ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ರಸದೊತ್ತಡ ದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹಾಗಾಗಿರಬೇಕು. ಕಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಕೊಳಕಾದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಚೆಂಡುಟೆಗಳು ಕಪ್ಪಾದವೆಂದರಿಯೆನೆ? ಈ ಕಪ್ಪು ನಿನ್ನ ನೀಲಮೈಗೆ ತಕ್ಕ ರೂಪಾಗಿದೆ. ಮರಕತ ಪಚ್ಚೆಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಗೆ ರತಿಜಯಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಕಾಮಯುದ್ಧದ ಬೆಳ್ಳಗಾದ ಉಗುರುಗಾಯಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೈ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮದನಮರವು ಹೊರಗೆ ಹೊಸ ಚಿಗುರಿಟ್ಟು ಸುಸಾರ ಬೆಳೆಸಿದಂತೆ ಕಾಲಿನಲತೆಗೆಯ ರಸವು ನಿನ್ನ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣೆನೆ? ಅಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಕೆಳದುಟೆಯು ಹಲ್ಲಿನ ಗಾಯಗೊಂಡುದರಿಂದ ನನಗೇ ನೋವಿನ ಅನುಭವ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ನನ್ನೊಡನೆ, ನನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹಂಚಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ !

“ ಹೊರಗೆ ನಿನ್ನ ಮೈ ಹೊಲಸಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮನಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚು ಹೊಲಸಾಗಿರಬೇಕು. ಮಾಧವ, ಈಗ ಹೇಗೆ ಕಾಮತಾಪದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ ಬೆಂದವರನ್ನು ವಂಚಿಸುವೆ? ನನಗೆ ಗೊತ್ತು, ನೀನು ಅಬಲೆಯ ರನ್ನು ನುಂಗಹೋಗುವೆಯೆಂದು ಎಳೆತನದಿಂದಲೂ ನೀನು ಅಂಥವ ನಾಗಿದ್ದು ಹೆಂಗೊಲೆಗಾರನೆಂದು ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿರುವೆ. ಪೂತನಿಯ ಕಥೆ ಯಾದರೂ ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆ...? ”

ಆಗ ರಾಧೆಯ ಸಿಟ್ಟು ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದ, ಅಮೃತದಂತೆ ಸಿಹಿಯಾದ, ಖಂಡಿತೆಯವತಿಯ ಅಳುನುಡಿಗಳನ್ನು ಜಯದೇವನ ಬಣ್ಣನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಜ್ಜನರು ಕೇಳಿರಿ.

ರಾಧೆಯ ಸಿಟ್ಟಿನ ಇಳಿತ ನಡೆದಿತ್ತು :

“ ವಂಚಕ, ಮಾಧವ, ಹೊರಗೆ ಅನುರಾಗ ಹರಡಿದಂತೆ ನಿನ್ನದೆಯು ಪ್ರಣಯಿನಿಯ ಪಾದದ ಲಾಕ್ಷಾರಸದಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದುಃಖಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನಾಚುಗೆಯುಂಟಾಗಿದೆ ನನಗೆ. ಸೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಣಯಾ ವೇಗದ ತಡೆಯು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ”

ಹರಿಣಲೋಚನೆಯರ ಮನಸನ್ನು ಮೋಹಿಸುವ, ಅವರ ತಲೆದೂಗಿಸುವ. ಮಹಾಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯು ಮಾಧವನ ಕೊಳಲ ದನಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಸಿದ ರಕ್ಕಸರಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಆ ದನಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಕೊಳಲಿನ ದನಿ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಿ.

೯. ಮುಗ್ಧ ಮುಕುಂದ

ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದಾಗ ಶರನೆಂದು ಮಾಧವನ ನಡತೆಯನ್ನು ಹೀಗೆಯೆ ಬಾರದಿತ್ತು ಎಂಬ ಒಳಗುದಿ ಆಕೆಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು. ಅವಳು ಮದನನ ಕೊಳ್ಳೆಯಾಗಿದ್ದಳು ಆಗಲೇ. ಪ್ರೇಮದ ಸವಿಯೂ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಾಧವನ ನಡೆಯನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತ ವಿಷಾದವು ಅವಳ ಎದೆ ಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿತ್ತು.

ಗೆಳತಿಯು ರಾಧೆಯ ಈ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನರಿತು ಹೇಳಿದಳು :

“ ಮಾಧವನು ತಾನಾಗಿ ಬಂದಿರುವನು. ಅವನ ಹಿಂದೆ ತಿಳಿ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೀರಿದ ಸುಖ ನಿನಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದಾದರೂ ಏನು ? ಮಾನಶೀಲೆ ರಾಧೆ, ಮಾಧವನಲ್ಲಿ ಕೋಪವೇಕೆ ? ಅದು ಬೇಡ.

“ ತಾಳೆಹಣ್ಣಿಗಿಂತಲೂ ರಸಭಾರವಾದ ನಿನ್ನ ಕೊಡಮೊಲೆಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವೆಯೇನು ? ಮಾಧವನನ್ನು — ಅತಿ ಸೊಗಸುಗಾರನಾದವನನ್ನು ನಿವಾರಿಸದಿರೆಂದು ನಿನಗೆಷ್ಟು ಬಾರಿ ನಾನು ನುಡಿದಿರಲಿಲ್ಲ ? ಏನೆಂದು ವಿಷಾದಿಸುವೆ ? ಕೈಲಾಗದವಳಂತೆ ಅಳುವುದಾದರೂ ಏಕೆ ? ನಿನ್ನೀ ಅವಿಚಾರದ ಕೆಲಸ ನೋಡಿ ತರುಣಿಯರ ಸಮ್ಮೇಳನವೇ ನಗುತ್ತಿದೆ !

“ ನೀರು ತುಂಬಿದ ತಾವರೆಯೆಸಳಿನ ಶೀತವಾದ ಹಾಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಧವನಿನ್ನೂ ಮಲಗಿರುವನೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಸಫಲಗೊಳಿಸಬಾರದೆ ? ಯಾಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೋವಿನ ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಅವಕಾಶವೀಯಬೇಕು ? ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇರೆಯೆಂದು ನೆನೆಯದಿರುವ ನನ್ನ ನುಡಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೇಳು.

“ ಮಾಧವನು ಬಂದಾಗ ಅತಿ ಮಧುರವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲಿ. ಎದೆಗೆ ದಾರಿಗಾಣದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥ ಅವಿವೇಕಿಯಾಗಬೇಡ. ”

ಜಯದೇವನು ನುಡಿದ ಸುಂದರವಾದ ಈ ಮಾಧವನ ನಡತೆಯ ಚರಿತೆಯು ರಸಿಕ ಜನರನ್ನು ಆಮೋದಗೊಳಿಸಲಿ.

ಗೆಳತಿ ಮುಂದುವರಿದು ರಾಧೆಯ ತಪ್ಪಿಂದಲೇ ಅವಳಿಗೀ ಪಾಡುಂ
ಟಾಯಿತೆಂದಳು.

“ ಮಾಧವನು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಬಂದಾಗ ನೀನು ಕರಿಣೆಯಾಗುವೆ.
ಅವನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಾಗ ಅಚಲೆಯಾಗಿರುವೆ. ಅವನು ಪ್ರೇಮಮಯ
ನಾದಾಗ ನೀನು ದ್ವೇಷಮಯಿಯಾಗುವೆ. ಅವನು ಅನುಕೂಲ ಮುಖ
ನಾದಾಗ ನೀನು ಮೊಗದಿರುಹುವೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ತಕ್ಕವನಾದವನಲ್ಲಿ
ಮೂಡಿಗೆ ಪಡು ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಕೆಂಪುಚಂದಣ ವಿಷವೆನಿಸಿದರೆ
ಹೆಚ್ಚು. ಚಂದ್ರನು ಸೂರ್ಯನಾಗಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಿಮಗಡ್ಡೆಯು
ಬೆಂಕಿಯಂತುರಿಯಲೂಬಹುದು. ಸಂತೋಷಕಾರಿಗಳಾದ ಆಟಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಯಾತನೆಯಾಗಲೂಬಹುದು. ”

ಮಾಧವನ ಪಾದಕಮಲವು ಗಂಗೆಯಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂದ್ರ
ನಾದಿಯಾಗಿ ಷಷ್ಠಿ ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳು ಆನಂದಹೊಂದಿ ಅತ್ಯಂತ ಆದರ
ದಿಂದ ಅವನ ಪಾದತಲಕ್ಕೆ ಮಣಿದರು. ಆಗ ಅವನ ಕಿರೀಟ ಕೋಟಿಯ
ಇಂದ್ರನೀಲ ಮಣಿಗಳು ತಾವರಿಗೆರಗಿದ ತುಂಬಿಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.
ಅಶುಭನಾಶಕಗಳಾದಾತನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಾವೂ ನಮಿಸುವೆವು.

೧೦. ಚತುರ ಚತುರ್ಭುಜ

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಗಲು ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಿತು. ಸಖಿಯ ನಿಂದಾ ವಚನವು ಅವಳ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ್ದಿತು. ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಮುಖವೆತ್ತಲಾರದಾಗಿದ್ದಳವಳು. ಆಗ ಮಾಧವನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಹಳ ಆನಂದದಿಂದ ಕೊರಳುಬಿಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಏನೋ ಹೇಳಿದ. ಅವಳ ಮುಖವು ನಾಚುಗೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಗುಳಾಯಿತು. ರಾಧೆ ಹಾಗೆಯೇ ಅರೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಗೆಳತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

ಮಾಧವನು ಹೇಳಿದನು :

“ ಪ್ರಿಯೇ, ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ಏನಾದರೂ ನುಡಿದರೆ ಸಾಕು, ನಿನ್ನ ಹಲ್ಲ ಕಾಂತಿಯ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕು ಹೆದರುಗತ್ತಲೆಯನ್ನು ಓಡಿಸುವುದು. ನಿನ್ನ ಮುಖಚಂದ್ರಮನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಚಕೋರಕ್ಕೆ ನಡುಗುವ ಅಧರಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸಲಿ. ಸುಶೀಲವತಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ಕೋಪ ಬಿಡು. ಕಾಮದ ಕಿಚ್ಚೇಗ ನನ್ನ ಮನಸನ್ನು ಸುಡುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಮೊಗದಾವರೆಯ ಜೀನ ಹನಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯಗೊಡು.

“ ನಿಜವಾಗಿ ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೋಪವಾಗಿದೆಯಾದರೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಉಗುರುಬಾಣಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆ; ತೋಳ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕು; ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಚ್ಚು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ನನಗೆ ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಯೇ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

“ ನೀನು ನನಗೆ ಒಡವೆಯಾಗಿರುವೆ. ನೀನೇ ನನ್ನ ಜೀವನವಾಗಿರುವೆ. ನನ್ನ ಸಂಸಾರಸಾಗರದ ರತ್ನವೂ ನೀನೇ. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟಿರು. ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಗಾಗಿ ನನ್ನ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿವೆ. ನೀಲೋತ್ಪಲದಂತಹ ನಿನ್ನ ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪು ತಾವರೆಯಂತಾಗಿವೆ. ಕಾಮಬಾಣದ ನೋಟವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ ಅವಕ್ಕೇ ಕೆಂಪು ತಕ್ಕುದಾಗುವುದು.

“ ನಿನ್ನ ಕೊಡವೊಲೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಮಣಿಹಾರವಲುಗಿ ಎದೆಯನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿಸಲಿ. ವಿಶಾಲವಾದ ಜಘನವನ್ನು ಬಳಸಿದ ಮಣಿಮೇಖಲೆ ಕೂಡ ನುಡಿದು ಮನ್ಮಥನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಾರಲಿ.

“ ಒಲುಮೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ನುಡಿ; ಆಗ ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯಂತಿರುವ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ, ನನ್ನ ಎದೆಯು ಆನಂದಗೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಪ್ರೀತಿಸದ ಕೆರೆಯುಕ್ಕುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಅಲತಿಕೆಯ ಕೆಂಪು ಬಳಿಯುವೆನು. ಕಾಮ ವಿಷವೈರಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಮನೋಹರವಾದ ಚಿಗುರುಗಾಲುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸು. ಅದರ ಬೆಂಕಿ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಉರಿಯುವ ಕೊಳ್ಳಿಯಾಗಿಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ವಾದಗಳು ಆ ಸುಡುವಿಕಾರವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಿ. ”

ಎಂದು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಚಾತುರಿಯಿಂದ ಮಾಧವನು ರಾಧೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನು. ಮಾನಿನಿಯರಿಗಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಾತನೀ ಮಾತುಗಳು ಜಯದೇವ ಕವಿಯ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಸೊಗಸುಗೊಂಡಿವೆ.

ಮಾಧವನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು :

“ ರಾಧೆ, ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತಯ ಪಿಶಾಚಿಯಿರುವುದನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸು. ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಪೀನಸ್ತನ, ವಿಶಾಲ ಜಘನಗಳೇ ನನ್ನ ಮನಸನ್ನು ತುಂಬಿರುವಾಗ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ? ಆದರೂ ಅಶರೀರಿ ಕಾಮನೊಬ್ಬನು ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸುವುದುಂಟು. ಅದರಿಂದೀ ಪ್ರಣಯಿಜನವು ಆಲಿಂಗಿಸಲಾರಂಭಿಸಲು ವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ತಳೆ. ”

“ ಮುದ್ದೇ, ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ನನ್ನ ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚು. ತೋಳಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟು. ಸ್ತನದೊತ್ತಡದಿಂದ ಪೀಡಿಸು. ಕಾಮ ಚಂಡಾಲನ ಬಾಣಗಳು ಸೀಳಿ ನನ್ನ ಜೀವಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಕೋಪನೆ, ನೀನಾದರೂ ಜಯಿಸಿ ಸಂತಸ ತಾಳು. ಚಂದ್ರಮುಖ, ನಿನ್ನ ಮುರಿದ ಹುಬ್ಬು ತರುಣರನ್ನು ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯವಾಗಿಸುವ ಕ್ರೂರ ವಿಷ ಸರ್ಪವಾಗಿದೆ. ಆ ಹೆದರಿಕೆ ನಿವಾರಿಸಲು ನಿನ್ನ ಅಧರಾವೃತದ ಸವಿಯೇ ಯುವಕರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಮಂತ್ರವಾಗುವುದು. ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ನಿನ್ನ ಮೌನವು

ನನಗೆ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ತರುಣಿ, ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪಂಚಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸು. ನಿನ್ನ ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ನನ್ನ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಕಳೆ. ಸುಮುಖಿ, ನಿನ್ನ ಮುಖದ ವಿಕಾರಭಾವವನ್ನು ಬಿಡು.

“ ಮೊದ್ದೇ, ತಾನಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಯಿಟ್ಟಿರುವ ನಾನು ಹತ್ತಿರಾಗಿರುವೆನು. ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸದಿರು.

“ ಈ ತುಟಿಯ ಕಾಂತಿ ಬಂಧೂಕ ಹೂವಿನ ಕಳೆಯಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಮನೋಹರವಾದ ಮಧೂಕದ ಸೊಗಸುಗೊಂಡ ಕೆನ್ನಿ. ನೀಲೋತ್ಪಲ ಕಾಂತಿಗೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ಸೊಗಸುಗಣ್ಣು. ಎಳ್ಳಿನ ಹೂವಿನಂತಹ ಮೂಗು. ಗುಡ್ಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತಹ ಹಲ್ಲುಗಳು. ಬಹುಶಃ ನಿನ್ನ ಮುಖದ ಸೇನೆಯಿಂದಲೇ ಮನ್ಮಥನು ಲೋಕವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವನು.

“ ಮದಾಲಸವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಚಂದ್ರನಂತಹ ಮುಖವು, ಜನರ ಮನಸನ್ನು ತಣಿಸುವ ನಡಿಗೆ, ಬಾಳೆದಿಂಡಿಗಿಂತ ಚೆಲುವ ತೊಡೆಗಳು, ನಿನ್ನ ಕಲಾಮಯವಾದ ರತಿ, ಸುಂದರ, ಚಿತ್ರ, ಗೆರೆಗಳ ಹುಬ್ಬು. ಅಬ್ಬ! ಭೂಮಿಯ ಹೆಣ್ಣಾದ ನೀನು ಅಪ್ಸರೆಯಾಗಿರುವೆ. ”

ಮಾಧವನು ಕಂಸನ ಆನೆಯಾದ ಕುವಲಯಾಪೀಡದೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನು ರಾಧೆಯ ಪೀನ ಪಯೋಧರದ ನೆನಪು ತರುವ ಆನೆಯ ಕುಂಭವನ್ನೊಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ರೂಪಸಾಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಲೀನವಾಗಿ ಮಾಧವನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಬೆವರಿದನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳರೆಮ್ಮುಚ್ಚಿದುವು. ಒಡನೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಸನು, ತನಗೆ ಜಯವಾಯಿತೆ 'ಂದು ಕೋಲಾಹಲವಾಗುವಂತೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. ಇಂಥ ಮಾಧವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯಲಿ.

೧೧. ಸಾನಂದ ದಾಮೋದರ

ಬಹಳ ಕಾಲ ಇಂಥ ಅನುನಯದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಎರಳೆಗಂಗಳ ಜೆಲುವೆ ರಾಧೆಯನ್ನು ಸಂತಸಗೊಳಿಸಿ, ಮಾಧವನು ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಕುಂಜಗೃಹ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಧೆಯೂ ಸುಂದರಾಲಂಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಮನಸಿನ ಕೋಪ ವೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದು ಆಗ ಪ್ರಸನ್ನೆಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಆಗ ಗೆಳತಿಯವಳೊಡನೆ ನುಡಿದಳು :

“ ಮೊದ್ದೇ, ಈ ತನಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನಾಡಿ ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆರಗಿ ಈಗ ಮತ್ತೆ ಸುಂದರವಾದ ಮಂಜುಲ ನಿಕುಂಜದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಾಶಯನ ಕೈವನು ತೆರಳಿರುವನು. ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೊಲಿದು ಬಂದ ಮಾಧವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸು. ದೊಡ್ಡದಾದ ಸ್ತನ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾದ ಜಘನಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಮಣಿನೂಪುರವು ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆದು ಹಂಸಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲು. ಅತ್ಯಂತ ರಮಣೀಯವಾದ, ತರುಣಿಯರನ್ನಾಕರ್ಷಿಸುವ ತುಂಬಿಗಳ ಕೂಗಾಟವನ್ನು ಕೇಳು. ಹೂಬಾಣದ ಆದೇಶವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡುವ ಕೋಗಿಲೆವಿಂಡಿನತ್ತ ಗಮನ ಕೊಡು. ಗಾಳಿಗೆ ಚಂಚಲವಾದ ಚಿಗುರಿನ ಲತಾಸಮೂಹವು ನಿನ್ನ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ತ್ವರಿಗೊಳಿಸುವ ಸನ್ನೆ ಮಾಡುವಂತಿದೆ. ಅದರಿಂದ ತಡೆನಾಡದಿರು. ಕಾಮನ ತೆರೆ ಉಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದಲೆಂಬಂತೆ ಮಾಧವನಪ್ಪುಗೆಯ ಸೂಚನೆಯಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಹಾರಜಲಧಾರಿಯಾದ ಈ ಕುಚಕುಂಭವನ್ನು ಕೇಳು.

“ ನಿನ್ನೀ ಮೈಯು ಕಾಮಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಎಲ್ಲ ಗೆಳತಿಯರಿಗೂ ತಿಳಿದಿದೆ. ಸರಸೆಯಾಗಿ ಮೇಖಲೆಯು ಸದ್ದಾಗುವಂತೆ ಮುಂದಾಗು. ಕಾಮಬಾಣಗಳಂತೆ ಹರಿತವಾದ ಉಗುರುಳ್ಳ ಗೆಳತಿಯು ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆದು, ತನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾಧವನನ್ನು ಬಳೆಗಳ ಕಣಕಣ ಸದ್ದಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸು. ”

ಮಾಧವ ವಿರೋಧಿ ಮಾತನ್ನು ಹಿಮ್ಮಡಿಸುವ ಅತಿ ಶುದ್ಧವಾದ

ಜಯದೇವನ ಬಣ್ಣನೆಯು ಆತನ ಭಕ್ತರ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನೆಲೆ ಸಿರಲಿ.

ಗೆಳತಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು :

“ರಾಧೆಯೇಗ ಬರುವಳು. ಕಾಮಕಥೆಯನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ನುಡಿಯುವಳು. ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನಾಲಿಂಗಿಸಿ ಪ್ರೀತಿ ಹೊಂದುವಳು ಎಂದು ಚಿಂತೆಯ ವಶನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ತಮಃಪುಂಜದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬಳ್ಳಿಮನೆ ಯತ್ತ ನೀನು ದೂರದಿಂದ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಡುಗುವನು. ಅವನ ಮೈಯಾಗ ರೋಮಾಂಚಗೊಳ್ಳುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಆನಂದಿತನಾಗುವನು; ಬೆವರುವನು; ಮೇಲೆದ್ದು ಬರುವನು; ಮೈಮರೆಯುವನು.

“ರಾಧೆ, ಈಗ ದಟ್ಟವಾದ ಕತ್ತಲು ನೀಲವಾದ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗಿನಂತೆ ಅಭಿಸಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮುಸುಕಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಬಳ್ಳಿವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಿರುವ ಸಾಗರ ಸೇವಿಕೆಯರಾದ ಧೂರ್ತವನಿತಾಸರಿತೆಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯಂಜನವಿಕ್ಕಿದೆ; ಕಿವಿಗೆ ಅದುವೆ ತಾಪಿಚ್ಛದ ಗೊಂಚಲಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದೆ. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪು ತಾವರಿಯ ಕಾಂತಿ ಹಬ್ಬಿಸಿದೆ. ಮೊಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಸ್ತೂರಿಕೆಯ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದೆ. ಎಂದಮೇಲೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ತಿಳಿಯುವುದುಳಿದಿದೆ.

“ಕಾಶ್ಮೀರದಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಾದ ಮೈಯ ಅಭಿಸಾರಿಕೆಯರು ಸುತ್ತಲೂ ಮಣಿಮಂಜರಿಗಳಿಂದ ರೇಖಾಬದ್ಧರಾಗಿರುವರು. ತಮಾಲದೆಸಳಷ್ಟು ಕಪ್ಪುಗಾದ ಈ ಕತ್ತಲೆಯು ಅವರ ಪ್ರಣಯ ಬಂಗಾರದ ಒರೆಗಲ್ಲೇ ಆಗುವುದು. ”

ರಾಧೆಯು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಗೆಳತಿಯರೊಡನೆ ಮರೆಯಾದಳು.

ಮಾಧವನ ನಿಕುಂಜಗೃಹದ ಕತ್ತಲನ್ನು ಸೀಳಿ ಹೊರಬಾಗಿಲಿಂದ ಬೆಳಕು ಸೂಸಿತು. ಹಾರ, ಚಂಚಲವಾದ ಮಣಿಮೇಖಲೆ, ಬಳೆ ಮುಂತಾದ ಆಭರಣಗಳು ಆ ಬೆಳಕನ್ನಂಟುಮಾಡಿದ್ದುವು. ಆ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಧೆಯು ಆ ಬೆಳಕಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾಧವನನ್ನು ನೋಡಿ ಲಜ್ಜಿತೆಯಾದಳು.

ಆಗ ಗೆಳತಿಯೇ ಹೇಳಿದಳು :

“ ರಾಧೆ, ಇಲ್ಲಿ ಮಾಧವನ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ನಡೆ; ಈ ತಣ್ಣಗಿನ ನಿಕುಂಜದ ಆಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ಯಾವೇಗದಿಂದ ನೀನು ನಗೆಮುಖ ತಾಳು. ಹೊಸ ತಾಗಿ ಚಿಗುರಿದ ಅಸುಗೆಯರಳ ಮೆದುಹಾಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಮೊಲೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಹಾರವೊದ್ದಾಡುವಂತಿರು. ಬುಟ್ಟಿ ಹೂಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಶುದ್ಧವಾದ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಮೈಯವಳೇ ಸಂತಸದಿಂದಿರು. ಕಾಮ ಬಾಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ ನೀನು, ನಿತಂಬಿನಿಯರಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕುವ ಮಲಯಮಾರುತದಿಂದ ಪರಿಮಳವೂ ತಂಪೂ ಆಗಿರುವೀ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸು.

“ ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹೊಸ ಚಿಗುರಿನೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿವೆ. ಅಲಸವಾದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜಘನವುಳ್ಳ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಕಾಲ ಕಳೆ. ಜೇನು ಕುಡಿದು ಸಂತೋಷ ತಾಳಿದ ತುಂಬಿಗಳು ಹಾಡುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲಿ. ಕಾಮಬಾಣವು ಸರಸವಾಗಿ ತೋರಲು ನೀನಿಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕೋಗಿಲೆಯ ಹಾಡು ಅನುರಣಿತವಾಗುತ್ತಿರಲು ಕಾಂತದರ್ಶಿನಿಯಾದ ನೀನಿಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸವತಿಯಾಗು. ”

ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸುಖಮಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಯದೇವ ಕವಿ ಹಾಡುತ್ತಿರಲು ಮಾಧವ, ನೀನು ನೂರು ಮಂಗಲಗಳನ್ನು ಮಾಡು.

ಗೆಳತಿ ಹೇಳಿದಳು :

“ ರಾಧೇ, ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತು ಇವನೀಗಾಗಲೇ ಬಳಲಿರುವನು. ಮನ್ಮಥನೂ ಕೂಡ ಈತನನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೇಗುದಿಸಿರುವನು. ಅದರಿಂದ ಅವ್ಯತವುಕ್ಕುವ ತೊಂಡೆವಣ್ಣು ತುಟಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯಬಯಸುವನು. ಈ ಒಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬುಹಾರಿದ ಕಾಂತಿಯ ತುಣುಕಿನಿಂದ ಆಗಲೇ ಇವನನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನೆಂದೋ ಕೈಕೊಂಡವನಂತೆ ಇವನಿರುವನು. ಇಂಥವನಿಂದಾದರವಾದರೇಕೆ? ಇವನ ತೊಡೆಯನ್ನೇರಿ ಕಂಗೊಳಿಸು. ”

ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದಾಕರ್ಷಿಸುವ ಮಾಧವನ ಮುಖಮಂಡಲವನ್ನು ರಾಧೆಯು ಕಾಮನ ತವರಿನಂತೆ ಕಂಡಳು. ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ವಿಲಾಸಾಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದ್ದ ಅವನು ತಲ್ಲೀನನಾಗಿದ್ದನು. ರಾಧೆಯ ಮುಖವನ್ನು

ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಅವನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಸಂಚಾರವಾದಂತಾಗಿ ವಿವಿಧ ವಿಕಾರಗಳುಂಟಾಗಿದ್ದುವು. ಚಂದ್ರಬಿಂಬವನ್ನು ನೋಡಿ ತೆರೆಯುಕ್ಕೇರುವ ಸಾಗರದಂತೆ ಅವನ ದೈಹಿಕವಿಕಾರಗಳು ಹೊಯ್ದಾಡುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಅವನಿದೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಹಾರವು ಮಲಗಿತ್ತು. ಯಮುನೆಯ ತೆರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಅದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೋಡದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದವನು ಹಳದಿ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದನು. ನೀಲೋತ್ಪಲವು ಹಳದಿ ಪರಾಗದಿಂದ ತುಂಬಿ ಭಾರವಾದಂತೆ ಅವನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನೋಹಾರಿಯಾದ ಮುಖದ ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣಂಚಿನ ನೋಟವು ರಾಧೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು.

ಶಾರದಸರದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಖಂಜನ ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದುವು. ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಲೆಂದು ಬಂದು ನೆರೆದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕುಂಡಲವಿತ್ತು. ಸಿಹಿಯಾದ ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದರಳಿದ ಚಿಗುರುದುಟಿಯು ಅವಳ ರತಿಯಾಸೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಚಂದ್ರಕಿರಣ ಹರಡಿದ ಮೋಡದಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೂಮುಡಿದವನ ತಲೆಗೂದಲು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಕತ್ತಲೆಯಾದಾಗ ಉದಯಿಸಿದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಗಂಧದ ಬೊಟ್ಟನ್ನವನು ಹಣೆಗಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನ ಮೈಯೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿದ ರೋಮಾಂಚವಾವರಿಸಿತ್ತು. ಈ ರತಿಯ ಕಲೆಗಳು ಕೂಡಿದ್ದರಿಂದವನು ಧೈರ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ರತ್ನಕಿರಣವು ಅವನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಉಜ್ವಲಾಭರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಜಯದೇವನ ವರ್ಣನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಅಲಂಕಾರವು ಎರಡು ಪಟ್ಟದಂತಾಯಿತು. ಸುಕೃತವುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣನಾದ ಮಾಧವನನ್ನು ನೆನೆಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿರಿ.

ರಾಧೆಯ ಕಣ್ಣುತಾರೆಗಳು ಕಣ್ಣಂಚನ್ನು ದಾಟಿ ಕಿವಿಯವರೆಗೆ ನಡೆದಾಯಾಸದಿಂದ ಬೆವರಿದವೆಂಬಂತೆ ಮನಃಪ್ರಿಯನಾದ ಮಾಧವನು ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿದುವು, ಆಕೆಯ ಕಾತರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು.

ಆಗ ಬಳ್ಳಿಮನೆಯಿಂದ ಗೆಳತಿ ಹೊರನಡೆದಳು. ರಾಧೆಯು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹಾಸುಗೆಯೆಡೆಗೆ ಸರಿದಳು. ಕಾಮಪರವಶನಾದುದರಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕನಾಗಿದ್ದ ಮಾಧವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ರಾಧೆಯ ನಾಚುಗೆಯು ಕೂಡ ದೂರ ಸರಿಯಿತು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಮುಗುಳುನಗೆ ಯನ್ನವಳು ತುರಿಸುವ ನೆಪದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು.

ರಾಧೆಯನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ನುಣುಪಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಪ್ರೀತಿಯಾವೇಗದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿ, ಆಗ ಅವಳ ಎತ್ತರವಾದ, ಕಠಿಣವಾದ ಮೊನೆಯಾದ ಮೊಲೆಗಳು ಬೆನ್ನನ್ನು ಸೀಳಿ ಅದರಿಂದ ಹೊರಗೆ ಒರದಿರಲೆಂದು ಕತ್ತು ಬಾಗಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಮಾಧವನು ನಿಮಗೆ ಅಪರಿಮಿತಾನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ.

ಭುಜದಂಡದ ಆಟದಿಂದಲೇ ಕುವಲಯಾಪೀಡ ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಂದ, ಆನೆಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ಮದದಿಂದ ತಾನೇ ಕುಂಕುಮಲಿಪ್ತನಂತೆ, ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಮಂದಾರ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಂತೆ, ರಕ್ತಬಿಂದು ಚೆಲ್ಲಿದ ಮಾಧವನ ತೋಳು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಧಿಯಾದ ರತಿಲಾವಣ್ಯವಿಲಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ರಾಧೆಯೆದೆಯ ತಾವರಿಕೆರೆ ಮನ್ಮಥನ ಆಡುಂಬೊಲವಾಗಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಆಕರ್ಷಕಸ್ತನ ಕಮಲದೊಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಮಾನಸರಾಜಹಂಸನೆನಿಸಿದ ಮಾಧವನು ಧ್ಯಾನಿಸುವವರಿಗಾನಂದವನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

§ 022136

•ಸಂಗವ್ವಡ' ಗ್ರಂಥಾಲಯ,
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

೧೨. ಸುಪ್ರೀತ ಪೀತಾಂಬರ

ಗೆಳತಿಯರ ಹಿಂಡು ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ರಾಧೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಲಜ್ಜೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ನಾಚುಗೆಯ ಭಾರದೊಡನೆಯೇ ಮನ್ಮಥ ವಶಿಯಾದ ಅವಳು ಸಾಭಿಪ್ರಾಯವೂ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಆದ ಮುಗುಳು ನಗೆಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚೆಂದುಟಿಗಳನ್ನು ತೊಯ್ದಳು. ಅವಳ ಮನಸು ತುಂಬ ಅನುರಾಗವು ಹರಡಿತ್ತು. ಹೊಸಚಿಗುರು ಹಾಸಿದ ಹಾಸುಗೆಯತ್ತ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಆಗಾಗ ಓಡುತ್ತಿತ್ತು.

ರಾಧೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಮಾಧವನು ಅವಳಿಗೆಂದನು:

“ ಕಾಮಿನಿ, ಈ ಚಿಗುರಿನ ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪದಕಮಲ ವನ್ನಿಡು. ನಿನ್ನ ಚಿಗುರುಗಾಲಿನ ವೈರದಿಂದ ಈ ಚಿಗುರುಹಾಸುಗೆ ಮೊದಲು ಸೋಲಲಿ. ರಾಧೆ, ಅನುಕೂಲನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನೀಗ ಒಂದರೆ ಕ್ಷಣ ಹಿಂಬಾಲಿಸು.

“ ನೀನು ಬಹಳ ದೂರದಿಂದ ನಡೆದುಬಂದಿರುವೆ; ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆ ನಾನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವೆನು. ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲ ಗೆಜ್ಜೆಯಂತೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಶೂರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ನಿನ್ನ ಮುಖದಮೃತನಿಧಿಯಿಂದ ಅಮೃತವು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಅನುಕೂಲ ನಾದ ಮಾತನ್ನಾಡು. ಆಗ ನಾನು ಮೊಲೆಗೆ ತಡೆಯಾದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ವಿರಹದಂತೆ ನಿವಾರಿಸುವೆನು. ಪ್ರಿಯನನ್ನಪ್ಪುವಾತುರದಲ್ಲಿ ನಸುಬಾಗಿದ, ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ರೋಮಾಂಚಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುಚಕಲಶಗಳನ್ನು ನನ್ನೆದೆಗಾನಿಸಿ ಮನ್ಮಥನ ಡಗೆಯನ್ನಾರಿಸು. ಭಾಮಿನಿ, ಸತ್ತಂತಿರುವೀ ದಾಸನನ್ನು ತುಟಿಯಮೃತವಿತ್ತು ಜೀವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮನ ಸಿಟ್ಟು ವಿರಹದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮೈ ಸುಟ್ಟಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ವಿಲಾಸ ಹೀನನಾಗಿರುವೆನು.

“ ಚಂದ್ರಮುಖಿ, ಕೊರಳ ಸದ್ದಿನಂ ತೆಮಣಿಮೇಖಲೆಯು ಸದ್ವಾಗು ವಂತೆ ಮಾಡು. ಕೋಗಿಲೆಯಳುವಿನಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನೆರಡು ಕಿವಿ

ಗಳಿಗೆ ಆಗಿದ್ದ ಖೇದವದರಿಂದ ಶಾಂತಿ ಹೊಂದಲಿ. ಅಸಫಲಕೋಪದಿಂದ ನಾನು ಬೆಕ್ಕಸಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನೀ ಕಣ್ಣು ನೋಟವು ನಾಚುಗೆಯಿಂದ ಮುಗಿದಿದೆ. ನೀನು ವೃಥಾ ರತ್ನಾಯಾಸವುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ.”

ಪದಪದಗಳಿಗೆ ಮಾಧವನಾನಂದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದ ಸಿರಿಜಯದೇವನ ನುಡಿಯು ಮನೋರಮವಾದ ರತಿರಸಭಾವಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ರಸಿಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಮಾಡಲಿ.

ಅನಂತರ ರಾಧಾ-ಮಾಧವರು ಪುಳಕಿತರಾದರು. ಒಬ್ಬರ ತೋಳು ಒಬ್ಬರ ನಡುವನ್ನು ಸೆಳೆದು ಬಂಧಿಸಿತು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಅವರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಆಗ ಹಲವು ತರದ ಮಧುರಧ್ವನಿ ದುಂಬಿಹಿಂಡಿನ ಗದ್ದಲದಂತೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ತುಟಿಯ ಬತ್ತಲಾರವ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಪ್ರಿಯಕಥೆಯನ್ನಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಮನ್ಮಥ ಕಲೆಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವರಿಗಾನಂದವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಸುರತಾರಂಭವು ಪ್ರಿಯಾವಹವಾಗಿತ್ತು.

ರಾಧೆಯು ಮಾಧವನನ್ನು ತೋಳುಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಿದಳು. ತೋರ ಮೊಲೆಗಳಿಂದ ಒತ್ತಿ ಪೀಡಿಸಿದಳು. ಉಗುರುಗಳಿಂದ ತಿವಿದಳು. ತುಟಿಯ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದಳು. ಕಟಿತಟದಿಂದ ಹೊಡೆದಳು. ಮುಡಿ ಹಿಡಿದು ಬಾಗಿಸಿದಳು. ತುಟಿಯಿಂದ ಹರಿವ ಹೆಂಡದಿಂದ ಮೋಹಿಸಿದಳು. ಅಷ್ಟಾದರೂ ಅವನಿಗೆಂಥದೋ ಒಂದು ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಅಬ್ಬ ಕಾಮವು ವಾಮವಾದುದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ ?

ರತಿಯಾಟದ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ವಾಮಾಂಗಿಯಾದ ರಾಧೆಯು ಮೊದಲೇನೋ ಗಂಡನನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಜಘನವು ಅಲುಗಾಡಲಿಲ್ಲ. ತೋಳ ಹಗ್ಗವು ಸಡಿಲಾಯಿತು. ಎದೆಯು ಧರಧರನೆ ನಡುಗಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಗಿದುವು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪೌರುಷರಸ ಬರುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ?

ಬೆಳಗಾಯಿತು. ರಾಧೆಯ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಟಲಿಯಂತೆ ಉಗುರು ಗಾಯಗಳಿದ್ದುವು. ನಿದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೋಕನದದಂತಿದ್ದುವು.

ತುಟಿಯ ಕೆಂಪು ಕಳೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಬಾಡಿದ ಮಾಲೆಗಳು ಕಬರಿಯಿಂದ ಬೀಳಲಾಗಿದ್ದುವು. ನೇವುಳದ ಕೊನೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಡಿಲವಾಗಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಧವನು ಆಗ ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅವು ಪಂಚ ಬಾಣಗಳಂತೆ ಬಂದು ಅವನ ಕಣ್ಣನ್ನಿರಿದುವು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಗಾಸಿಗೊಂಡಿತು.

ಆಗ ರಾಧೆಯ ಕಬರಿ ಬಿಚ್ಚಿತ್ತು. ಮುಂಗುರುಳು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದವು. ಕೆನ್ನೆಗಳಿಂದ ಬೆವರು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತೊಂಡೆಹಣ್ಣು ತುಟಿಯ ಕಾಂತಿ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಘಟಸ್ತನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹಾರವೆಲ್ಲೋ ಮರೆಯಾಗಿತ್ತು. ನೇವುಳದ ಕಾಂತಿಯು ನಿರಾಶಾಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ನಾಚುಗೆಯಿಂದ ಮೊಲೆ ಮತ್ತು ಜಘನಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳಾದರೂ ಮಾಧವನ ಮನಸ್ಸು ಅಲ್ಲೇ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿತ್ತು.

ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ ನಿವಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಳ ಮೈಯೂ ನಿಸ್ಸಹವಾಗಿದ್ದಿತು. ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ಕಠಿಣವಾದ ಮೊಲೆಗಳು ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದುವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಗ್ಧವಿಲಾಸ ಸೀತಾರಧಾರೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಕ್ಷೀಣವಾದ ಕೇಲಿಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಲ್ಲಿನ ಬಿಳಿಯ ಕಾಂತಿಯು ಅವಳ ತುಟಿಯನ್ನು ತೊಳೆದಿದ್ದಿತು. ಅಷ್ಟಾದರೂ ಆಕೆಯ ಮುಖ ಚುಂಬಿಸುವ ಮಾಧವನು ಧನ್ಯನಾಗಿದ್ದನು.

ಅವರ ಸುರತದ ಕೊನೆ ಹೀಗಾದಾಗ ಅವಳು ಹೆಚ್ಚು ಆನಂದಿತೆಯಾದಳು. ಮಾಧವನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಆದರವೂ ಮೂಡಿತು. ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು :

“ ಮಾಧವ, ಚಂದನಶೀತವಾದ ನಿನ್ನ ಕೈಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮನ್ಮಥ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕೊಡಗಳಂತಿರುವ ನನ್ನ ಮೊಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಸ್ತೂರಿಕಾ ಪತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸು. ” ಅವಳು ಹೀಗೆಂದಾಗ ಹೃದಯಾನಂದಕರನಾಗಿ ಅವನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅವಳು ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು.

“ ನಿನ್ನ ತುಟಿ ತಾಗಿಸಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಕಾಡಿಗೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿಸಿದೆ.

ಕಾಮಬಾಣ ಬಿಡಿಸುವುವು ಈ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು. ಪ್ರಿಯ ಇವುಗಳ ಪರಿ ಸರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಯಂತಿರುವ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಹರಡಿಸು. ಕಣ್ಣಜಿಂಕೆಯ ನೋಟದ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ತಡೆಯಾದ ಕಾಮಪಾಶವಿಲಾಸ ಹೊತ್ತು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಸಾಲಂಕೃತನಾದ ನೀನೇ ಇಡು. ನನ್ನ ಮುಖಕಮಲದ ಮೇಲೆ ತುಂಬಿಗಳ ಸಾಲಿನಂತೆರಗಿದ ಪ್ರೀತ್ಯಾವಹವಾದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಇಳಿಬಿದ್ದ ಮುಂಗುರುಳುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತೀಡು. ಬೆವರು ಸುರಿವುದು ನಿಂತ ನನ್ನ ಮುಖಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಕಲಂಕಕಲೆಯಂತಿರುವ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸುಂದರ ತಿಲಕವನ್ನು ಇಡು. ಕಮಲಾನನ, ಕಾಮಕೇತುವಿನ ಚಾಮರ ವಾದ ನನ್ನ ಸುಂದರ ತಲೆಗೂದಲಲ್ಲಿ — ನವಿಲಗರಿಯನ್ನು ಹೆದರಿಸುವಂಥ ಕೂದಲ ಹರಹಿನಲ್ಲಿ — ಹೂಗಳನ್ನಿಡು. ಲಲಿತವಾದ ಅವು ನಿನ್ನ ರತಿಯಿಂದ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದುವಲ್ಲವೆ ?

“ ಮಂಗಲಾಶೆಯ, ಶಂಬರಾರಿಯೆಂಬಾನೆಯ ನಿವಾಸವಾದ ನನ್ನ ಘನ ಜಘನದಲ್ಲಿ ಮಣಿಮೇಖಲೆ ಆಭರಣ ಉಡುಗೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸು. ”

ಸಿದ್ಧವಾದ ಕಲಿಯ ಕಲುಷವನ್ನು ಹರಿಚರಣಸ್ಮರಣಾವೃತ್ತವು ಖಂಡಿಸುವುದು; ಆ ರುಚಿರವಾದ ಜಯದೇವನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸದಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸು.

“ ಮೊಲೆಗಳಿಗೆ ಪತ್ರವಿಡು, ಕೆನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ಬರೆ, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ನೇವುಳ ಕಟ್ಟು, ಬಿಟ್ಟು ಮಾಲೆಯಿಂದ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಹೆರಳು ಹಾಕು, ಕೈಗೆ ಬಳೆ ಕಾಲಿಗೆ ನೂಪುರಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸು ” ಎಂದು ರಾಧೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮಾಧವನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಗಂಧರ್ವಗಾನಕಲೆಯ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು, ವೈಷ್ಣವಚಿಂತನೆಯನ್ನು, ಶೃಂಗಾರ ವಿವೇಕ ತತ್ವಗಳ ಮಿಶ್ರಕಾವ್ಯವಿಲಾಸವನ್ನು, ಮಾಧವಲೀಲಾತ ನಾದ ಜಯದೇವನ ಗೀತಗೋವಿಂದದಿಂದ ಆನಂದಪೂರ್ಣರಾದ ಬುದ್ಧಿ ಶಾಲಿಗಳು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

ಶ್ರೀಭೋಜದೇವ ಮತ್ತು ರಾಮಾದೇವಿಯ ಮಗನಾದ, ಜಯ ದೇವನ ಗೀತಗೋವಿಂದ ಕಾವ್ಯವು ಅವನ ಗೆಳೆಯರಾದ ಪರಾಶರಾದಿ ಪ್ರಿಯಸಮೂಹದ ಕೊರಳಮಾಲೆಯಾಗಲಿ.

“ಜಯದೇವನ ವೈದಗ್ಧ್ಯ ರಚನೆಯ ಮಾತುಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಕರ
ಶೃಂಗಾರವಿರುವನಕಾ, ಅವು ಭಾವದಾನಿಗಳಾಗಿರುವನಕಾ, ಜೇನು
ಹುಟ್ಟೇ, ನಿನ್ನ ವಿಚಾರ ಸರಿಯಿರದು; ಸಕ್ಕರೆಯೇ ನೀನು ಒರಟು;
ದ್ರಾಕ್ಷೆಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಳುವವರಿರರು. ಅಮೃತ ನೀನು ಮೃತವಾದೆ.
ಹಾಲೇ ನಿನ್ನ ರಸ ನೀರಾಗುವುದು. ಪಕ್ವಸರಸ ಹಣ್ಣೇ ನೀನಿನ್ನು ಅಳ
ಬಹುದು. ಪ್ರಿಯಾಧರವೇ, ನೀನಾದರೂ ಸಮಾನತೆಯ ಆಸೆಪಡೆಯದೆ
ಹೊರಟುಹೋಗು. ”

ಹೀಗೆ ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿ ರಾಧೆಯೊಡನೆ ಅವಳ ರೋಮಾವಲಿ
ಮತ್ತು ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳು ಸಂಗತವಾಗಿ ಗಂಗಾಯಮುನಾ ಸಂಗಮ
ದಂತಿರಲು ಕ್ರೀಡಾಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಕುಚಪ್ರಯಾಗ ಫಲ
ಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಆಸೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಮಾಧವನ ಕೈಯ
ಕಸುಬುಗಳು ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

ಗಿ ಳ ತ ಗೊ ಳ ವಿ ಂ ದ
ಮೂಲ

ಪ್ರಥಮಃ ಸರ್ಗಃ

ಮೇಘೈರ್ಮೇದುರಮಂಬರಂ ವನಭುವಃ ಶ್ಯಾಮಾಸ್ತಮಾಲದ್ರುಮೈ-
ರ್ನಕ್ಷಂ ಭೀರುರಯಂ ತ್ವಮೇವ ತದಿಮಂ ರಾಧೇ ಗೃಹಂ ಪ್ರಾಪಯ
ಇತ್ಥಂ ನಂದನಿದೇಶತಶ್ಚಲಿತಯೋಃ ಪ್ರತ್ಯಥ್ವ ಕುಂಜದ್ರುಮಂ
ರಾಧಾಮಾಧವಯೋರ್ಜಯಂತಿ ಯಮುನಾಕೂಲೇ ರಹಃಕೇಲಯಃ ||೧||

ವಾಗ್ಧೇವತಾಚರಿತಚಿತ್ತಿತಚಿತ್ತಸದ್ವಾ
ಪದ್ಮಾವತೀಚರಣಚಾರಣಚಕ್ರವರ್ತೀ
ಶ್ರೀವಾಸುದೇವರತಿಕೇಲಿಕಲಾಸಮೇತ-

ಮೇತಂ ಕರೋತಿ ಜಯದೇವಕವಿಃ ಪ್ರಬಂಧಂ

|| ೨ ||

ಯದಿ ಹರಿಸ್ಮರಣೇ ಸರಸಂ ಮನೋ ಯದಿ ವಿಲಾಸಕಲಾಸು ಕುತೂಹಲಂ
ಮಧುರಕೋಮಲಕಾಂತಪದಾವಲೀಂ ಶೃಣು ತದಾ ಜಯದೇವ

ಸರಸ್ವತೀಂ || ೩ ||

ವಾಚಃ ಪಲ್ಲವಯತ್ಯುಮಾಸತಿಧರಃ ಸಂದರ್ಭಶುದ್ಧಿಂ ಗಿರಾಂ
ಜಾನೀತೇ ಜಯದೇವ ಏವ ಶರಣಃ ಶ್ಲಾಘ್ಯೋ ದುರೂಹದ್ರುತೇಃ
ಶೃಂಗಾರೋತ್ತರಸತ್ತ್ವಮೇಯರಚನೈರಾಚಾರ್ಯಗೋವರ್ಧನ-
ಸ್ಪರ್ಧೀ ಕೋಽಪಿ ನ ವಿಶ್ರುತಃ ಶ್ರುತಿಧರೋ ಧೋಯೀಕವಿಕೃಷ್ಣಾವತಿಃ ||೪||

೧. ಅಷ್ಟಪದೀ-ಮಾಲವರಾಗ, ರೂಪಕತಾಳ

ಪ್ರಳಯಪಯೋಧಿಜಲೇ ಧೃತವಾನಸಿ ವೇದಂ

ವಿಹಿತವಹಿತ್ರಚರಿತ್ರಮಖೇದಂ

ಕೇಶವ ಧೃತಮೀನಶರೀರ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ || ಧ್ರುವಮ್ ||೧||

ಕ್ಷಿತಿರತಿವಿಪುಲತರೇ ತವ ತಿಷ್ಠತಿ ಪೃಷ್ಠೇ

ಧರಣಿಧರಣಕಿಣಚಕ್ರಗಿಷ್ಠೇ

ಕೇಶವ ಧೃತಕಚ್ಛಪರೂಪ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ

|| ೨ ||

ವಸತಿ ದಶನಶಿಖರೇ ಧರಣೀ ತವ ಲಗ್ನಾ
ಶಶಿನಿ ಕಲಂಕಗತೇವ ನಿಮಗ್ನಾ
ಕೇಶವ ಧೃತಶೂಕರರೂಪ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ || ೩ ||

ತವ ಕರಕಮಲವರೇ ನಖಮದ್ಭುತಶೃಂಗಂ
ದಲಿತಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುತನುಭೃಂಗಂ
ಕೇಶವ ಧೃತನರಹರಿರೂಪ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ || ೪ ||

ಛಲಯಸಿ ವಿಕ್ರಮಣೇ ಬಲಿಮದ್ಭುತವಾಮನ
ಪದನಖನೀರಜನಿತಜನಪಾವನ
ಕೇಶವ ಧೃತವಾಮನರೂಪ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ || ೫ ||

ಕ್ಷತ್ರಿಯರುಧಿರಮಯೇ ಜಗದಪಗತಪಾಪಂ
ಸ್ನಪಯಸಿ ಪಯಸಿ ಶಮಿತಭವತಾಪಂ
ಕೇಶವ ಧೃತಭೃಗುಪತಿರೂಪ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ || ೬ ||

ವಿತರಸಿ ದಿಕ್ಷು ರಣೇ ದಿಕ್ಪತಿಕಮನೀಯಂ
ದಶಮುಖಮೌಲಿಬಲಿಂ ರಮಣೀಯಂ
ಕೇಶವ ಧೃತರಾಮಶರೀರ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ || ೭ ||

ವಹಸಿ ವಪುಷಿ ವಿಶದೇ ವಸನಂ ಜಲದಾಭಂ
ಹಲಹತಿಭೀತಿಮಿಲಿತಯಮುನಾಭಂ
ಕೇಶವ ಧೃತಹಲಧರರೂಪ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ || ೮ ||

ನಿಂದಸಿ ಯಜ್ಞವಿಧೇರಹಹ ಶ್ರುತಿಜಾತಂ
ಸದಯಹೃದಯದರ್ಶಿತಪಶುಘಾತಂ
ಕೇಶವ ಧೃತಬುದ್ಧಶರೀರ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ || ೯ ||

ಮ್ಲೇಚ್ಛನಿವಹನಿಧನೇ ಕಲಯತಿ ಕರವಾಲಂ
ಧೂಮಕೇತುಮಿವ ಕಿಮಪಿ ಕರಾಲಂ
ಕೇಶವ ಧೃತಕಲ್ಮಿಷಶರೀರ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ || ೧೦ ||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಕವೇರಿದಮುದಿತಮುದಾರಂ

ಶ್ರುತಿಶುಭದಂ ಸುಖದಂ ಭವ ಸಾರಂ

ಕೇಶವ ಧೃತದಶವಿಧರೂಪ ಜಯ ಜಗದೀಶ ಹರೇ || ೧೧ ||

ವೇದಾನುಧ್ಧರತೇ ಜಗನ್ನಿವಹತೇ ಭೂಗೋಲಮುದ್ಬಿಭ್ರತೇ

ದೈತ್ಯಾನ್ದಾರಯತೇ ಬಲಿಂ ಭಲಯತೇ ಕ್ಷತ್ರಕ್ಷಯಂ ಕುರ್ವತೇ

ಪೌಲಸ್ತ್ಯಂ ಜಯತೇ ಹಲಂ ಕಲಯತೇ ಕಾರುಣ್ಯಮಾತನ್ವತೇ

ಮ್ಲೇಚ್ಛಾನ್ಮೂರ್ಛಯತೇ ದಶಾಕೃತಿಕೃತೇ ಕೃಷ್ಣಾಯ ತುಭ್ಯಂ

ನಮಃ || ೧೨ ||

೨. ಗುರ್ಜರರಾಗ, ನಿಸ್ಸಾರತಾಲ

ಶ್ರೀತಕಮಲಾಕುಚಮಂಡಲ ಧೃತಕುಂಡಲ ಏ

ಕಲಿತಲಲಿತವನಮಾಲ ಜಯ ಜಯ ದೇವ ಹರೇ ||ಧ್ರುವಮ್||೧||

ದಿನಮಣಿಮಂಡಲಮಂಡನ ಭವಖಂಡನ ಏ

ಮುನಿಜನಮಾನ ಸಹಂಸ ಜಯ ಜಯ ದೇವ ಹರೇ || ೨ ||

ಕಾಲಿಯವಿಷಧರಗಂಜನ ಜನರಂಜನ ಏ

ಯದುಕುಲನಲಿನದಿನೇಶ ಜಯ ಜಯ ದೇವ ಹರೇ || ೩ ||

ಮಧುಮುರನರಕವಿನಾಶನ ಗರುಡಾಸನ ಏ

ಸುರಕುಲಕೇಲಿಸಿದಾನ ಜಯ ಜಯ ದೇವ ಹರೇ || ೪ ||

ಅಮಲಕಮಲ್ಲದಲಲೋಚನ ಭವಮೋಚನ ಏ

ತ್ರಿಭುವನಭವನನಿನಾದ ಜಯ ಜಯ ದೇವ ಹರೇ || ೫ ||

ಜನಕಸುತಾಕೃತಭೂಷಣ ಜಿತದೂಷಣ ಏ

ಸಮರಶಮಿತದಶಕಂಠ ಜಯ ಜಯ ದೇವ ಹರೇ || ೬ ||

ಅಭಿನವಜಲಧರಸುಂದರ ಧೃತಮಂದರ ಏ

ಶ್ರೀಮುಖಚಂದ್ರಚಕೋರ ಜಯ ಜಯ ದೇವ ಹರೇ || ೭ ||

ತವ ಚರಣೇ ಪ್ರಣತಾ ವಯಮಿತಿ ಭಾವಯ ಏ

ಕುರು ಕುಶಲಂ ಪ್ರಣತೇಷು ಜಯ ಜಯ ದೇವ ಹರೇ || ೮ ||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಕವೇರಿದಂ ಕುರುತೇ ಮುದಂ ಏ
ಮಂಗಲಮುಜ್ವಲಗೀತಿ ಜಯ ಜಯ ದೇವ ಹರೇ ॥ ೯ ॥

ವದ್ಮಾವಯೋಧರತಟೀವರಿರಂಭಲಗ್ನ-
ಕಾಶ್ಮೀರಚಂದನಮುರೋ ಮಧುಸೂದನಸ್ಯ
ವ್ಯಕ್ತಾನುರಾಗಮಿವ ಖೇಲದನಂಗಖೇದ-
ಸ್ವೇದಾಂಬುಪೂರಮನುಪೂರಯತು ಪ್ರಿಯಂ ವಃ ॥ ೧೦ ॥

ವಸಂತೇ ವಾಸಂತೀಕುಸುಮಸುಕುಮಾರೈರವಯವೈ-
ಭ್ರಮಂತೀಂ ಕಾಂತಾರೇ ಬಹುವಿಹಿತಕೃಷ್ಣಾನುಸರಣಾಂ
ಅಮಂದಂ ಕಂದರ್ಪಜ್ವರಜನಿತಚಿಂತಾಕುಲತಯಾ
ಚಲದ್ಬಾಧಾಂ ರಾಧಾಂ ಸರಸಮಿದಮೂಚೇ ಸಹಚರೀ ॥ ೧ ॥

೩. ವಸಂತರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ಲಲಿತಲವಂಗಲತಾಪರಿಶೀಲನಕೋಮಲಮಲಯಸಮೀರೇ
ಮಧುಕರನಿಕರಕರಂಬಿತಕೋ ಕಿಲಕೂಜಿತಕುಂಜಕುಟೀರೇ
ವಿಹರತಿ ಹರಿರಿಹ ಸರಸವಸಂತೆ ನೃತ್ಯತಿ
ಯುವತಿಜನೇನ ಸಮಂ ಸಖಿ ವಿರಹಿಜನಸ್ಯ ದುರಂತೇ ॥ ೨ ॥

ಉನ್ಮದಮದನಮನೋರಥಪಥಿಕವಧೂಜನಜನಿತವಿಲಾಪೇ
ಅಲಿಕುಲಸಂಕುಲಕುಸುಮಸಮೂಹನಿರಾಕುಲಬಕುಲಕಲಾಪೇ
॥ ೩ ॥

ಮೃಗಮದಸೌರಭರಭಸವಶಂವದನವದಲಮಾಲತಮಾಲೇ
ಯುವಜನಹೃದಯವಿದಾರಣಮನಸಿಜನಖರುಚಿಕಿಂಶುಕಜಾಲೇ
॥ ೪ ॥

ಮದನಮಹೀಪತಿಕನಕದಂಡರುಚಿಕೇಶರಕುಸುಮವಿಕಾಸೇ
ಮಿಲಿತಶಿಲೀಮುಖಪಾಟಲಪಟಲಕೃತಸ್ಮರತೂಣವಿಲಾಸೇ ॥ ೫ ॥

ವಿಗಲಿತಲಜ್ಜಿತಜಗದವಲೋಕನತರುಣಕರುಣಕೃತಹಾಸೇ
ವಿರಹಿನಿಕ್ಯಂತನಕುಂತಮುಖಾಕೃತಿಕೇತಕದಂತುರಿತಾಲೇ ॥ ೬ ॥

ಮಾಧವಿಕಾಪರಿಮಲಲಲಿತೇ ನವಮಾಲಿಕಯಾತಿಸುಗಂಧೌ
 ಮುನಿಮನಸಾಮಪಿ ಮೋಹನಕಾರಿಣಿ ತರುಣಾಕಾರಣಬಂಧೌ ||೨||
 ಸ್ಪುರದತಿಮುಕ್ತಲತಾಪರಿರಂಭಣಮುಕುಲಿತಪುಲಕಿತಚೂತೇ
 ವೃಂದಾವನವಿಪಿನೇ ಪರಿಸರಪರಿಗತಯಮುನಾಜಲಪೂತೇ ||೪||
 ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತಮಿದಮುದಯತಿ ಹರಿಚರಣಸ್ತೃತಿ ಸಾರಂ
 ಸರಸವಸಂತಸಮಯವನವರ್ಣನಮನುಗತಮದನವಿಕಾರಂ ||೬||

ದರವಿದಲಿತವಲ್ಲಿಮಲ್ಲಿಚಂಚತ್ಪರಾಗ
 ಪ್ರಕಟಿತಪಟವಾಸೈರ್ವಾಸಯನ್ ಕಾನನಾನಿ
 ಇಹ ಹಿ ದಹತಿ ಚೇತಃ ಕೇತಕೀಗಂಧಬಂಧುಃ
 ಪ್ರಸರದಸಮಬಾಣಪ್ರಾಣವದ್ಗಂಧವಾಹಃ || ೧೦ ||
 ಉನ್ಮೀಲನ್ಮಧುಗಂಧಲುಬ್ಧ ಮಧುಪವ್ಯಾಧೂತಚೂತಾಂಕುರ—
 ಕ್ರೀಡತ್ಯೋಕಿಲಕಾಕಲೀಕಲರವೈರುದ್ಗೀರ್ಣಕರ್ಣಜ್ವರಾಃ
 ನೀಯಂತೇ ಪಥಿಕೈಃ ಕಥಂ ಕಥಮಪಿ ಧ್ಯಾನಾವಧಾನಕ್ಷಣ—
 ಪ್ರಾಪ್ತಪ್ರಾಣಸಮಾಸಮಾಗಮರಸೋಲ್ಲಾಸೈರಮೀ ವಾಸರಾಃ
 || ೧೧ ||

ಅನೇಕನಾರೀಪರಿರಂಭಸಂಭ್ರಮ—
 ಸ್ಫುರನ್ಮನೋಹಾರಿವಿಲಾಸಲಾಲಸಂ
 ಮುರಾರಿಮಾರಾದುಪದರ್ಶಯಂತ್ಯಸೌ
 ಸಖೀ ಸಮಕ್ಷಂ ಪುನರಾಹ ರಾಧಿಕಾಂ || ೧ ||

೪. ರಾಮಕರೀರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ಚಂದನಚರ್ಚಿತನೀಲಕಲೇವರಪೀತವಸನವನಮಾಲೀ
 ಕೇಲಿಚಲನ್ಮಣಿಕುಂಡಲಮಂಡಿತಗಂಡಯುಗಃ ಸ್ಮಿತಶಾಲೀ || ೨ ||
 ಹರಿರಿಹ ಮುಗ್ಧವಧೂನಿಕರೇ ವಿಲಾಸಿನಿ ವಿಲಸತಿ ಕೇಲಿಪರೇ
 || ಧ್ರುವಮ್ ||
 ಪೀನಪಯೋಧರಭಾರಭರೇಣ ಹರಿಂ ಪರಿರಭ್ಯ ಸರಾಗಂ
 ಗೋಪವಧೂರನುಗಾಯತಿ ಕಾಚಿದುದಂಚಿತಪಂಚಮರಾಗಂ ||೩||

ಕಾಪಿ ವಿಲಾಸವಿಲೋಲವಿಲೋಚನಖೇಲನಜನಿತಮನೋಜಂ
ಧ್ಯಾಯತಿ ಮುಗ್ಧವಧೂರಧಿಕಂ ಮಧುಸೂದನವದನಸರೋಜಂ || ೪ ||

ಕಾಪಿ ಕಪೋಲತಲೇ ಮಿಲಿತಾ ಲಪಿತುಂ ಕಿಮಪಿ ಶ್ರುತಿಮೂಲೇ
ಕಾಪಿ ಚುಚುಂಬ ನಿತಂಬವತೀ ದಯಿತಂ ಪುಲಕೈರನುಕೂಲೇ || ೫ ||

ಕೇಲಿಕಲಾಕುತುಕೇನ ಚ ಕಾಚಿದಮುಂ ಯಮುನಾಜಲಕೂಲೇ
ಮಂಜುಲವಂಜುಲಕುಂಜಗತಂ ವಿಚಕರ್ಷ ಕರೇಣ ದುಕೂಲೇ || ೬ ||

ಕರತಲತಾಲತರಲವಲಯಾವಲಿಕಲಿತಕಲಸ್ವನವಂಶೇ
ರಾಸರಸೇ ಸಹ ನೃತ್ಯವರಾ ಹರಿಣೌ ಯುವತಿಃ ಪ್ರಶಶಂಸೇ || ೭ ||

ಶ್ಲಿಷ್ಯತಿ ಕಾಮುಪಿ ಚುಂಬತಿ ಕಾಮುಪಿ ಕಾಮುಪಿರಮಯತಿ ರಾಮಾಂ
ಪಶ್ಯತಿ ಸಸ್ಮಿತಚಾರುತರಾಮಪರಾಮನುಗಚ್ಛತಿ ವಾಮಾಂ || ೮ ||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತಮಿದಮದ್ಭುತಕೇಶವಕೇಲಿರಹಸ್ಯಂ
ವೃಂದಾವನವಿಪಿನೇ ಲಲಿತಂ ವಿತನೋತು ಶುಭಾನಿ ಯಶಸ್ಯಂ || ೯ ||

ವಿಶ್ವೇಷಾಮನುರಂಜನೇನ ಜನಯನ್ನಾನಂದಮಿಂದೀವರ—
ಶ್ರೇಣೀಶ್ಯಾಮಲಕೋಮಲೈರುಪನಯನ್ನಂಗೈರನಂಗೋತ್ಸವಂ
ಸ್ವಚ್ಛಂದಂ ವ್ರಜಸುಂದರೀಭಿರಭಿತಃ ಪ್ರತ್ಯಂಗಮಾಲಿಂಗಿತಃ
ಶೃಂಗಾರಃ ಸಖಿ ಮೂರ್ತಿಮಾನಿವ ಮಧೌ ಮುಗ್ಧೋ ಹರಿಃ ಕ್ರೀಡತಿ || ೧೦ ||

ನಿತ್ಯೋತ್ಸಂಗವಸದ್ಭುಜಂಗಕವಲಕ್ಷೇಶಾದಿವೇಶಾಚಲಂ
ಪ್ರಾಲೇಯಪ್ಲವನೇಚ್ಛಯಾನುಸರತಿ ಶ್ರೀಖಂಡಶೈಲಾನಿಲಃ
ಕಿಂಚ ಸ್ನಿಗ್ಧರಸಾಲಮೌಲಿಮುಕುಲಾನ್ಯಾಲೋಕ್ಯ ಹರ್ಷೋದಯಾ—
ದುನ್ಮೀಲಂತಿ ಕುಹೂಃಕುಹೂರಿತಿ ಕಲೋತ್ತಾಲಾಃ ಪಿಕಾನಾಂ ಗಿರಃ || ೧೧ ||

ರಾಸೋಲ್ಲಾಸಭರೇಣ ವಿಭ್ರಮವತಾಮಾಭೀರವಾಮುಭ್ಯುವಾ—
ಮುಭ್ಯರ್ಣೇ ಪರಿರಭ್ಯ ನಿರ್ಭರಮುರಃ ಪ್ರೇಮಾಂಧಯಾ ರಾಧಯಾ
ಸಾಧು ತ್ವದ್ವದನಂ ಸುಧಾಮಯಮಿತಿ ವ್ಯಾಹೃತ್ಯ ಗೀತಾಸ್ತುತಿ—
ವ್ಯಾಜಾದುದ್ಭಟಚುಂಬಿತಸ್ಮಿತಮನೋಹಾರೀ ಹರಿಃ ಪಾತು ವಃ || ೧೨ ||

ದ್ವಿತೀಯಃ ಸರ್ಗಃ

ವಿಹರತಿ ವನೇ ರಾಧಾ ಸಾಧಾರಣಪ್ರಣಯೇ ಹರೌ
ವಿಗಲಿತನಿಜೋತ್ಕರ್ಷಾದೀಷ್ಟ್ಯಾವಶೇನ ಗತಾನ್ಯತಃ
ಕ್ಷಚಿದಪಿ ಲತಾಕುಂಜೇ ಗುಂಜನ್ಮಧುನ್ರತಮಂಡಲೀ-
ಮುಖರಶಿಖರೇ ಲೀನಾ ದೀನಾಪ್ಪುವಾಚ ರಹಃ ಸಖೀಂ

|| ೧ ||

೫. ಗುರ್ಜರೀ ರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ಸಂಚರದಧರಸುಧಾಮಧುರಧ್ವನಿಮುಖರಿತಮೋಹನವಂಶಂ
ಚಲಿತದೃಗಂಚಲಚಂಚಲವೌಲಿಕಪೋಲವಿಲೋಲವತಂಸಂ
ರಾಸೇ ಹರಿಮಿಹ ವಿಹಿತವಿಲಾಸಂ

ಸ್ಮರತಿ ಮನೋ ಮಮ ಕೃತಪರಿಹಾಸಂ || ಧ್ರುವಮ್ || || ೨ ||

ಚಂದ್ರಕಚಾರುಮಯೂರಶಿಖಂಡಕಮಂಡಲವಲಯಿತಕೇಶಂ
ಪ್ರಚುರಪುರಂದರಧನುರನುರಂಜಿತಮೇದುರಮುದಿರಸುವೇಶಂ || ೩ ||

ಗೋಪಕದಂಬನಿತಂಬವತೀಮುಖಚುಂಬನಲಂಭಿತಲೋಭಂ
ಬಂಧುಜೀವಮಧುರಾಧರಪಲ್ಲವಮುಲ್ಲಸಿತಸ್ಥಿತಶೋಭಂ || ೪ ||

ವಿಪುಲಪುಲಕಭುಜಪಲ್ಲವವಲಯಿತಬಲ್ಲವಯುವತಿಸಹಸ್ರಂ
ಕರಚರಣೋರಸಿ ಮಣಿಗಣಭೂಷಣಕಿರಣವಿಭಿನ್ನತಮಿಸ್ರಂ || ೫ ||

ಜಲದವಟಲನಲದಿಂದುವಿನಿಂದಕಚಂದನತಿಲಕಲಲಾಟಂ
ಪೀನಪಯೋಧರಪರಿಸರಮರ್ದನನಿರ್ದಯಹೃದಯಕಪಾಟಂ || ೬ ||

ಮಣಿಮಯಮಕರಮನೋಹರಕುಂಡಲಮಂಡಿತಗಂಡಮುದಾರಂ
ಪೀತವಸನಮನುಗತಮುನಿಮನುಜಸುರಾಸುರವರಪರಿವಾರಂ || ೭ ||

ವಿಶದಕದಂಬತಲೇ ಮಿಲಿತಂ ಕಲಿಕಲುಷಭಯಂ ಶಮಯಂತಂ
ಮಾಮಪಿ ಕಿಮಪಿ ತರಲತರಂಗದನಂಗದೃಶಾ ಮನಸಾ ರಮಯಂತಂ
ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತಮಿದಮತಿಸುಂದರಮೋಹನಮಧುರಿಪುರೂಪಂ
ಹರಿಚರಣಸ್ಮರಣಂ ಪ್ರತಿ ಸಂಪ್ರತಿ ಪುಣ್ಯವತಾಮನುರೂಪಂ || ೮ ||

ಗಣಯತಿ ಗುಣಗ್ರಾಮಂ ಭಾಮಂ ಭ್ರಮಾದಪಿ ನೇಹತೇ
ವಹತಿ ಚ ಪರೀತೋಷಂ ದೋಷಂ ವಿಮುಂಚತಿ ದೂರತಃ
ಯುವತಿಷು ವಲತ್ಪ್ರಪ್ಣೇ ಕೃಪ್ಣೇ ವಿಹಾರಿಣಿ ಮಾಂ ವಿನಾ
ಪುನರಪಿ ಮನೋ ವಾಮಂ ಕಾಮಂ ಕರೋತಿ ಕರೋಮಿ ಕಿಂ || ೧ ||

೬. ಮಾಲವಗೌಡ ರಾಗ, ಏಕತಾಲೀ ತಾಲ

ನಿಭೃತನಿಕುಂಜಗೃಹಂ ಗತಯಾ ನಿಶಿ ರಹಸಿ ನಿಲೀಯ ವಸಂತಂ
ಚಕಿತವಿಲೋಕಿತಸಕಲದಿಶಾ ರತಿರಭಸಭರೇಣ ಹಸಂತಂ
ಸಖಿ ಹೇ ಕೇಶಿಮುಧನಮದಾರಂ ರಮಯ ಮಯಾ ಸಹ
ಮದನಮನೋರಥಭಾವಿತಯಾ ಸವಿಕಾರಂ || ಧ್ರುವಮ್ || || ೨ ||

ಪ್ರಥಮಸಮಾಗಮಲಜ್ಜಿತಯಾ ಪಟುಚಾಟು ಶತ್ಕೈರನುಕೂಲಂ
ಮೃದುಮಧುರಸ್ಮಿತಭಾಷಿತಯಾ ಶಿಥಿಲೀಕೃತಜಘನದುಕೂಲಂ ||೩||

ಕಿಸಲಯಶಯನನಿವೇಶಿತಯಾ ಚಿರಮುರಸಿ ಮಮೈವ ಶಯಾನಂ
ಕೃತಪರಿರಂಭಣಚುಂ ಬನಯಾ ಪರಿರಭ್ಯ ಕೃತಾಧರಪಾನಂ || ೪ ||

ಅಲಸನಿಮೀಲಿತಲೋಚನಯಾ ಪುಲಕಾವಲಿಲಲಿತಕಪೋಲಂ
ಶ್ರಮಜಲಸಕಲಕಲೇವರಯಾ ವರಮದನಮದಾದತಿಲೋಲಂ ||೫||

ಕೋಕಿಲಕಲರವಕೂಜಿತಯಾ ಜಿತಮನಸಿಜತಂತ್ರವಿಚಾರಂ
ಶ್ಲಥಕುಸುಮಾಕುಲಕುಂತಲಯಾ ನಖಲಿಖಿತಘನಸ್ತನಭಾರಂ ||೬||

ಚರಣರಣಿತಮಣಿನೂಪುರಯಾ ಪರಿಪೂರಿತಸುರತವಿತಾನಂ
ಮುಖವಿಶೃಂಖಲಮೇಖಲಯಾ ಸಕಚಗ್ರಹಚುಂ ಬನದಾನಂ ||೭||

ರತಿಸುಖಸಮಯಿರಸಾಲಸಯಾ ದರಮುಕುಲಿತ ನಯನಸರೋಜಂ
ನಿಸ್ಸಹನಿಪತಿ ತತನುಲತಯಾ ಮಧುಸೂದನಮುದಿತಮನೋಜಂ ||೮||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತಮಿದಮತಿಶಯಮಧುರಿಪುನಿಧುವನಶೀಲಂ
ಸುಖಮುತ್ಕಂಠಿತಗೋಪವಧೂಕಥಿತಂ ವಿತನೋತು ಸಲೀಲಂ ||೯||

ಹಸ್ತಸ್ತವಿಲಾಸವಂಶಮನೃಜುಭ್ರಾವಲ್ಲಿಮದ್ಬಲ್ಲವೀ-
 ವೃಂದೋತ್ಸಾರಿದೃಗಂತವೀಕ್ಷಿತಮತಿಸ್ವೇದಾದ್ರ್ವಗಂಡಸ್ಥಲಂ
 ಮಾಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಲಜ್ಜಿತಂ ಸ್ಥಿತಸುಧಾಮುಗ್ಧಾನನಂ ಕಾನನೇ
 ಗೋವಿಂದಂ ವ್ರಜಸುಂದರೀಗಣವೃತಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಹೃಷ್ಯಾಮಿ ಚ ||೧೦||

ದುರಾಲೋಕಸ್ತೋಕಸ್ತು ಬಕನವಕಾಶೋಕಲತಿಕಾ-
 ವಿಕಾಸಃ ಕಾಸಾರೋಪವನಪವನೋಽಪಿ ವೃಧಯತಿ
 ಅಪಿ ಭ್ರಾಮ್ಯದ್ಭೃಂಗೀರಣಿತರಮಣೀಯಾ ನ ಮುಕುಲ-
 ವ್ರಸೂತಿಶ್ಚೂತಾನಾಂ ಶಖಿ ಶಿಖರಿಣೀಯಂ ಸುಖಯತಿ ||೧೧||

ಸಾಕೂತಸ್ಮಿತಮಾಕುಲಾಕುಲಗಲದ್ಧಮ್ಮಿಲ್ಲಮುಲ್ಲಾಸಿತ-
 ಭ್ರಾವಲ್ಲಿಕಮಲೀಕದರ್ಶಿತಭುಜಾಮೂಲೋರ್ಧ್ವಹಸ್ತಸ್ತನಂ
 ಗೋಪೀನಾಂ ನಿಭೃತಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಗಮಿತಾಕಾಂಕ್ಷಶ್ಚಿರಂ ಚಿಂತಯ-
 ನ್ನಂತರ್ಮುಗ್ಧಮನೋಹರಂ ಹರತು ವಃ ಕ್ಲೇಶಂ ನವಃಕೇಶವಃ||೧೨||

ತೃತೀಯಃ ಸರ್ಗಃ

ಕಂಸಾರಿರಪಿ ಸಂಸಾರವಾಸನಾಬದ್ಧಶೃಂಖಲಾಂ
 ರಾಧಾಮಾಧಾಯ ಹೃದಯೇ ತತ್ತ್ವಾಜವ್ರಜ ಸುಂದರೀಃ ||೧||
 ಇತಸ್ತತಸ್ತಾಮನುಸೃತ್ಯರಾಧಿಕಾಮನಂ ಗಬಾಣವ್ರಣಖಿನ್ನಮಾನಸಃ
 ಕೃತಾನುತಾಪಃ ಸ ಕಲಿಂಗನಂದಿನೀತಟಾಂತಕುಂಜೇ
 ವಿಷಸಾದ ಮಾಧವಃ ||೨||

೭. ಗುರ್ಜರೀರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ಮಾಮಿಯಂ ಚಲಿತಾ ವಿಲೋಕ್ಯ ವೃತಂ ವಧೂನಿಚಯೇನ
 ಸಾಪರಾಧತಯಾ ಮಯಾಪಿ ನ ವಾರಿತಾತಿಭಯೇನ
 ಹರಿಹರಿ ಹತಾದರತಯಾ ಗತಾ ಸಾ ಕುಪಿತೇವ || ಧ್ರುವಮ್ ||೩||

ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ಕಿಂ ವದಿಷ್ಯತಿ ಸಾ ಚಿರಂ ವಿರಹೇಣ
 ಕಿಂ ಧನೇನ ಜನೇನ ಕಿಂ ಮಮ ಜೀವಿತೇನ ಗೃಹೇಣ ||೪||

ಚಿಂತಯಾಮಿ ತದಾನನಂ ಕುಟಿಲಭೃ ಕೋಪಭರೇಣ
ಶೋಣಪದ್ಮಮಿಮೋಪರಿ ಭ್ರಮತಾಕುಲಂ ಭ್ರಮರೇಣ ||೫||

ತಾಮಹಂ ಹೃದಿ ಸಂಗತಾಮನಿಶಂ ಭೃಶಂ ರಮಯಾಮಿ
ಕಿಂ ವನೇನುಸರಾಮಿ ತಾಮಿಹ ಕಿಂ ವೃಥಾ ವಿಲಪಾಮಿ ||೬||

ತನ್ನಿ ಖಿನ್ನಮಸೂಯಯಾ ಹೃದಯಂ ತವಾಕಲಯಾಮಿ
ತನ್ನ ವೇದ್ಮಿಕುತೋ ಗತಾಸಿ ನತೇನ ತೇನುನಯಾಮಿ ||೭||

ದೃಶ್ಯಸೇ ಪುರತೋ ಗತಾಗತಮೇವ ಮೇ ವಿದಧಾಸಿ
ಕಿಂ ಪುರೇವ ಸಸಂಭ್ರಮಂ ಪರಿರಂಭಣಂ ನ ದದಾಸಿ ||೮||

ಕ್ಷಮ್ಯತಾಮಪರಂ ಕದಾಪಿ ತವೇದೃಶಂ ನ ಕರೋಮಿ
ದೇಹಿ ಸುಂದರಿ ರಮಣಂ* ಮಮ ಮನ್ಮಥೇನ ದುನೋಮಿ ||೯||

ವರ್ಣಿತಂ ಜಯದೇವಕೇನ ಹರೇರಿದಂ ಪ್ರವರ್ಣೇನ
ಕಿಂದುಬಿಲ್ವಸಮುದ್ರಸಂಭವರೋಹಿಣೀರಮಣೇನ ||೧೦||

ಹೃದಿ ಬಿಸಲತಾಹಾರೋ ನಾಯಂ ಭುಜಂಗಮನಾಯಕಃ
ಕುವಲಯದಲಶ್ರೇಣೀ ಕಂಠೇ ನ ಸಾ ಗರಲುಡ್ಯುತಿಃ
ಮಲಯಜರಜೋ ನೇದಂ ಭಸ್ಮಪ್ರಿಯಾರಹಿತೇ ಮಯಿ
ಪ್ರಹರ ನ ಹರಭ್ರಾಂತ್ಯಾನಂಗ ಕ್ರುಧಾ ಕಿಮು ಧಾವಸಿ ||೧೧||

ಪಾಣೌ ಮಾ ಕುರು ಚೂತಸಾಯಕಮಮುಂ

ಮಾ ಚಾಪಮಾರೋಪಯ

ಕ್ರೀಡಾನಿರ್ಜಿತವಿಶ್ವ ಮೂರ್ಛಿತಜನಾಘಾತೇನ ಕಿಂ ಪೌರುಷಂ
ತಸ್ಯಾ ಏವ ಮೃಗೀದೃಶೋ ಮನಸಿಜಪ್ರೇಂಖತ್ಯಟಾಕ್ಷಾಶುಗ-
ಶ್ರೇಣೀಜರ್ಜರಿತಂ ಮನಾಗಪಿ ಮನೋ ನಾದ್ಯಾಪಿ ಸಂಧುಕ್ಷತೇ ||೧೨||

* ಶ್ರೀ ಕುಂಭಕರ್ಣವಿರಚಿತ ಗೀತಗೋವಿಂದ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಶಂಕರ
ಮಿಶ್ರವಿರಚಿತ ಗೀತಗೋವಿಂದ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ' ದರ್ಶನಂ ' ಎಂದು ಇದೆ.
ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಈ ಶಬ್ದವೇ ಹೊಂದುವುದು.

ಭೂಪಲ್ಲವಂ ಧನುರಪಾಂಗತರಂಗಿತಾನಿ
ಬಾಣಾ ಗುಣಃ ಶ್ರವಣಪಾಲಿರಿತಿ ಸ್ಮರೇಣ
ತಸ್ಯಾಮನಂಗಜಯಜಂಗಮದೇವತಾಯಾ-
ಮಸ್ತ್ರಾಣಿ ನಿರ್ಜತಜಗಂತಿ ಕಿಮರ್ಪಿತಾನಿ

||೧೩||

ಭ್ರೂಚಾಪೇ ನಿಹಿತಃ ಕಟಾಕ್ಷವಿಶಿಖೋ ನಿರ್ಮಾತು ಮರ್ಮವ್ಯಧಾಂ
ಶ್ಯಾಮಾತ್ಮಾ ಕುಟಿಲಃ ಕರೋತು ಕಬರೀಭಾರೋಽಪಿ ಮಾರೋದ್ಯಮಂ
ಮೋಹಂ ತಾವದಯಂ ಚ ತನ್ವಿ ತನುತಾಂ ಬಿಂಬಾಧರೋ ರಾಗವಾನ್
ಸದ್ವೃತ್ತಃ ಸ್ತನಮಂಡಲಸ್ತವ ಕಥಂ ಪ್ರಾಣೈರ್ಮಮ ಕ್ರೀಡತಿ ||೧೪||
ತಾನಿ ಸ್ಪರ್ಶಸುಖಾನಿ ತೇ ಚ ತರಲಾಃ ಸ್ನಿಗ್ಧಾ ದೃಶೋರ್ವಿಭ್ರವಾ-
ಸ್ತದ್ವಕ್ತ್ರಾಂಬುಜಸೌರಭಂ ಸ ಚ ಸುಧಾಸ್ಯಂದೀ ಗಿರಾಂ ವಕ್ರಿಮಾ
ಸಾ ಬಿಂಬಾಧಳಮಾಧುರೀತಿ ವಿಷಯಾಸಂಗೇಽಪಿ ಚೇನ್ಮಾನಸಂ
ತಸ್ಯಾಂ ಲಗ್ನಸಮಾಧಿ ಹಂತ ವಿರಹವ್ಯಾಧಿಃ ಕಥಂ ವರ್ಧತೇ ||೧೫||
ತೀರ್ಯ ಕ್ಕಂಠವಿಲೋಲಮೌಲಿತರಲೋತಂ ಸಂಸ್ಯ ಮಂಶೋಚ್ಚರ-
ದ್ವೀಪ್ತಿಸ್ಥಾನಕೃತಾವಧಾನಲಲನಾಲಕ್ಷೈರ್ನ ಸಂಲಕ್ಷಿತಾಃ
ಸಮ್ಭುಗ್ಧೇ ಮಧುಸೂದನಸ್ಯ ಮಧುರೇ ರಾಧಾಮುಖೇಂದೌ ಸುಧಾ-
ಸಾರೇ ಕಂದಲಿತಾಶ್ಚರಂ ದಧತವಃ ಶ್ವೇಮಂ ಕಟಾಕ್ಷೋರ್ಮಯಾಃ ||೧೬||

ಚತುರ್ಥಃ ಸರ್ಗಃ

ಯಮುನಾತೀರವಾನೀರನಿಕುಂಜೇ ಮಂದಮಾಸ್ಥಿತಂ
ಪ್ರಾಹ ಪ್ರೇಮಭರೋದ್ಭ್ರಾಂತಂ ಮಾಧವಂ ರಾಧಿಕಾಸಖೀ ||೧||

೮. ಕರ್ಣಾಟರಾಗ, ಏಕತಾಲೀತಾಲ

ನಿಂದತಿ ಚಂದನಮಿಂದಕಿರಣಮನು ವಿಂದತಿ ಖೇದಮಧೀರಂ
ವ್ಯಾಲಿನಿಲಯಮಿಲನೇನ ಗರಲಮಿವ ಕಲಯತಿ ಮಲಯಸಮೀರಂ ||೨||
ಮಾಧವ ಮನಸಿಜವಿಶಿಖಭಯಾದಿವ ಭಾವನಯಾ ತ್ವಯಿ ಲೀನಾ
ಸಾ ವಿರಹೇ ತವ ದಿನಾ || ಧ್ರುವನಾ ||

ಅವಿರಲನಿಪತಿತಮದನಶರಾದಿವ ಭವದವನಾಯ ವಿಶಾಲಂ
 ಸ್ವಹೃದಯಮುರ್ಮಣಿ ವರ್ಮ ಕರೋತಿ ಸಜಲನಲಿನೀದಲಜಾಲಂ ||೩||
 ಕುಸುಮವಿಶಿಖಶರತಲ್ಪಮನಲ್ಪವಿಲಾಸಕಲಾಕಮನೀಯಂ
 ವ್ರತಮಿವ ತವ ಪರಿರಂಭಸುಖಾಯ ಕರೋತಿ ಕುಸುಮಶಯನೀಯಂ ||೪||
 ವಹತಿ ಚ ಚಕಿತವಿಲೋಚನಜಲಭರಮಾನನಕಮಲಮುದಾರಂ
 ವಿಧುಮಿವ ವಿಕಟವಿಧುಂತುದದಂತದಲನಗಲಿತಾಮೃತಧಾರಂ ||೫||
 ವಿಲಿಖತಿ ರಹಸಿ ಕುರಂಗಮವೇನ ಭವಂತಮಸಮಶರಭೂತಂ
 ಪ್ರಣಮತಿ ಮಕರಮಧೋ ವಿನಿಧಾಯ ಕರೇ ಚ ಶರಂ ನವಚೂತಂ ||೬||
 ಧ್ಯಾನಲಯೇನ ಪುರಃ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ ಭವಂತಮತೀವ ದುರಾಪಂ
 ವಿಲಸತಿ ಹಸತಿ ವಿಷೇದತಿ ರೋದತಿ ಚಂಚತಿ ಮುಂಚತಿ ತಾಪಂ ||೭||
 ಪ್ರತಿಪದಮಿದಮಪಿ ನಿಗದತಿ ಮಾಧವ ತವ ಚರಣೇ ಪತಿತಾಹಂ
 ತ್ವಯಿ ವಿಮುಖೇ ಮಯಿ ಸಪದಿ ಸುಧಾನಿಧಿರಪಿ ತನುತೇ ತನುದಾಹಂ ||
 ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತಮಿದಮಧಿಕಂ ಯದಿ ಮನಸಾ ನಟನೀಯಂ
 ಹರಿವಿರಹಾಕುಲಬಲ್ಲವಯುವತಿಸಖೀವಚನಂ ಪಠನೀಯಂ ||೯||
 ಆನಾಸೋ ವಿಪಿನಾಯತೇ ಪ್ರಿಯಸಖೀಮಾಲಾಪಿ ಜಾಲಾಯತೇ
 ತಾಪೋಪಿ ಶ್ವಸಿತೇನ ದಾವದಹನಜ್ವಾಲಾಕಲಾಪಾಯತೇ
 ಸಾಪಿ ತ್ವದ್ವಿರಹೇಣ ಹಂತಹರಿಣೀರೂಪಾಯತೇ ಹಾ ಕಥಂ
 ಕಂದಪೋಽಪಿ ಯಮಾಯತೇ ವಿರಚಯನ್ಯಾದೂಲವಿಕ್ರೇಡಿತಂ ||೧೦||

೯. ದೇಶಾಖ್ಯರಾಗ, ಏಕತಾಲೀತಾಲ

ಸ್ತನವಿನಿಹಿತಮಪಿ ಹಾರಮುದಾರಂ
 ಸಾ ಮನುತೇ ಕೃಶತನುರಿವ ಭಾರಂ ||೧||

ರಾಧಿಕಾ ತವ ವಿರಹೇ ಕೇಶವ || ಧ್ರುವಮ್ ||

ಸಸರಸಮಸೃಣಮಪಿ ಮಲಯಜಪಂಕಂ

ಪಶ್ಯತಿ ವಿಷಮಿವ ನವುಷಿ ಸಶಂಕಂ ||೨||

ಶ್ವಸಿತಪವನಮನುಪಮಪರಿಣಾಹಂ
ಮದನದಹನಮಿವ ವಹತಿ ಸದಾಹಂ ||೩||

ದಿಶಿ ದಿಶಿ ಕಿರತಿ ಸಜಲಕಣಜಾಲಂ
ನಯನನಲಿನಮಿವ ವಿಗಲಿತನಾಲಂ ||೪||

ತ್ಯಜತಿ ನ ಪಾಣಿತಲೇನ ಕಪೋಲಂ
ಬಾಲಶಶಿನಮಿವ ಸಾಯಮಲೋಲಂ ||೫||

ನಯನವಿಷಯಮಪಿ ಕಿಸಲಯತಲ್ಪಂ
ಗಣಯತಿ ವಿಹಿತಹುತಾಶವಿಕಲ್ಪಂ ||೬||

ಹರಿರಿತಿ ಹರಿರಿತಿ ಜಪತಿ ಸಕಾಮಂ
ವಿರಹವಿಹಿತಮರಣೇವ ನಿಕಾಮಂ ||೭||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತಮಿತಿ ಗೀತಂ
ಸುಖಯತು ಕೇಶವಪದಮುಪನೀತಂ ||೮||

ಸಾ ರೋಮಾಂಚತಿ ಸೀತ್ಕರೋತಿ ವಿಲಪತ್ಯುತ್ಕಂಪತೇ ತಾಮ್ಯತಿ
ಧ್ಯಾಯತ್ಯುದ್ಭ್ರಮತಿ ಪ್ರಮೀಲತಿ ಪತತ್ಯುದ್ಯಾತಿ ಮೂರ್ಛತ್ಯಪಿ
ಏತಾವತ್ಯತನುಜ್ವರೇ ವರತನುರ್ಜೀವೇನ್ನ ಕಿಂ ತೇ ರಸಾ—
ತ್ಸ್ಮರ್ವೇದ್ಯಪ್ರತಿಮ ಪ್ರಸೀದಸಿ ಯದಿ ತ್ಯಕ್ತೋಽನ್ಯಥಾ ಹಸ್ತಕಃ ||
ಸ್ತುರಾತುರಾಂ ದೈವತವೈದ್ಯಹೃದ್ಯತ್ವದಂಗಸಂಗಾಮೃತಮಾತ್ರಸಾಧ್ಯಾಂ
ನಿವೃತ್ತಬಾಧಾಂ ಕುರುಷೇ ನ ರಾಧಾಮುಪೇಂದ್ರವಜ್ರಾತಪಿ

ದಾರುಣೋರಸಿ ||೧೦||

ಕಂದರ್ಪಜ್ವರಸಂಜ್ವರಾತುರತನೋರಾಶ್ಚರ್ಯಮಸ್ಯಾಶ್ಚಿರಂ
ಚೇತಶ್ಚಂದನಚಂದ್ರಮಃಕಮಲಿನೀಚಿಂತಾಸು ಸಂತಾಮ್ಯತಿ
ಕಿಂತು ಕ್ಲಾಂತಿವಶೇನ ಶೀತಲತನುಂ ತ್ವಾಮೇಕಮೇವ ಪ್ರಿಯಂ
ಧ್ಯಾಯಂತೀ ರಹಸಿ ಸ್ಥಿತಾ ಕಥಮಪಿ ಕ್ಷೇಣಾ ಕ್ಷಣಂ ಪ್ರಾಣಿತಿ ||೧೧||

ಕ್ಷಣಮಪಿ ವಿರಹಃ ಪುರಾ ನ ಸೇಹೇ
ನಯನನಿಮೀಲನಖಿನ್ನಯಾ ಯಯಾ ತೇ

ಶ್ವಸಿತಿ ಕಥಮಸೌ ರಸಾಲಶಾಖಾಂ

ಚಿರವಿರಹೇಣ ವಿಲೋಕ್ಯ ಪುಷ್ಟಿತಾಗ್ರಾಂ

||೧೨||

ವೃಷ್ಟಿವ್ಯಾಕುಲಗೋಕುಲಾವನರಸಾದುದ್ಧೃತ್ಯಗೋವರ್ಧನಂ

ಬಿಭ್ರದ್ಬಲ್ಲವವಲ್ಲಭಾಭಿರಧಿಕಾನಂದಾಚ್ಚಿರಂ ಚುಂಬಿತಃ

ದರ್ಪೇಣೈವ ತದರ್ಪಿತಾಧರತಟೀಸಿಂದೂರಮುದ್ರಾಂಕಿತೋ

ಬಾಹುರ್ಗೋಪತನೋಸ್ತನೋತು ಭವತಾಂ

ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ಕಂಸದ್ವಿಷಃ ||೧೩||

ಪಂಚಮಃ ಸರ್ಗಃ

ಅಹಮಿಹ ನಿವಸಾಮಿ ಯಾಹಿ ರಾಧಾ—

ಮನುನಯ ಮದ್ವಚನೇನ ಚಾನಯೇಧಾಃ

ಇತಿ ಮಧುರಿಪುಣಾ ಸಖೀ ನಿಯುಕ್ತಾ

ಸ್ವಯಮಿದಮೇತ್ಯ ಪುನರ್ಜಗಾದ ರಾಧಾಂ

||೧||

೧೦. ದೇಶೀವರಾಡೀರಾಗ, ರೂಪಕತಾಲ

ವಹತಿ ಮಲಯಸಮೀರೇ ಮದನಮುಪನಿಧಾಯ

ಸ್ಫುಟತಿ ಕುಸುಮನಿಕರೇ ವಿರಹಿಹೃದಯದಲನಾಯ

||೧||

ತವ ವಿರಜೇ ವನಮಾಲೀ ಸಖಿ ಸೀದತಿ || ಧ್ರುವಮ್ ||

ದಹತಿ ಶಿಶಿರಮಯೂಖೇ ಮರಣಮನುಕರೋತಿ

ಪತತಿ ಮದನವಿಶಿಖೇ ವಿಲಪತಿ ವಿಕಲತರೋತಿ

||೨||

ಧ್ವನತಿ ಮಧುಪಸಮೂಹೇ ಶ್ರವಣಮಪಿದಧಾತಿ

ಮನಸಿ ಕಲಿತವಿರಹೇ ನಿಶಿ ನಿಶಿ ರುಜಮುಪಯಾತಿ

||೩||

ವಸತಿ ವಿಪಿನವಿತಾನೇ ತ್ಯಜತಿ ಲಲಿತಧಾಮ

ಲುಠತಿ ಧರಣಿಶಯನೇ ಒಹುವಿಲಪತಿ ತವ ನಾಮ

||೪||

ಭಣತಿ ಕವಿಜಯದೇವೇ ವಿರಹವಿಲಸಿತೇನ

ಮನಸಿ ರಭಸವಿಭವೇ ಹರಿರುದಯತು ಸುಕೃತೇನ

||೫||

ಪೂರ್ವಂ ಯತ್ರ ಸಮಂ ತ್ವಯಾ ರತಿಪತೇರಾಸಾದಿತಾಃ ಸಿದ್ಧಯ-

ಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ನಿಕುಂಜಮನ್ಮಥಮಹಾತೀರ್ಥೇ ಪುನರ್ಮಾರ್ಗಧವಃ

ಧ್ಯಾಯಂಸ್ತ್ವಾಮನಿಶಂ ಜಪನ್ನಪಿ ತವೈವಾಲಾಪಮಂತ್ರಾವಲೀಂ

ಭೂಯಸ್ತ್ವತ್ಯುಚಕುಂಭನಿರ್ಭರಪರೀರಂಭಾಮೃತಂ ವಾಂಛತಿ

||೬||

೧೧. ಗುರ್ಜರೀರಾಗ, ಏಕತಾಲೀತಾಲ

ರತಿಸುಖಸಾರೇ ಗತಮುಭಿಸಾರೇ ಮದನಮನೋಹರವೇಶಂ

ನ ಕುರು ನಿತಂಬಿನಿ ಗಮನವಿಲಂಬನಮನುಸರ ತಂ ಹೃದಯೇಶಂ ||೭||

ಧೀರಸಮೀರೇ ಯಮುನಾತೀರೇ ವಸತಿ ವನೇ ವನಮಾಲೀ

ಗೋಪೀಪೀನಪಯೋಧರಮರ್ದನಚಂಚಲಕರಯುಗಶಾಲೀ ||ಧ್ರುವಮ್||

ನಾಮಸಮೇತಂ ಕೃತಸಂಕೇತಂ ವಾದಯತೇ ಮೃದುವೇಣುಂ

ಬಹು ಮನುತೇತನು ತೇ ತನುಸಂಗತಪವನಚಲಿತಮಪಿ ರೇಣುಂ ||೮||

ಪತತಿ ಪತತ್ರೇ ವಿಚಲತಿ ಪತ್ರಿ ಶಂಕಿತಭವದುಪಯಾನಂ

ರಚಯತಿ ಶಯನಂ ಸಚಕಿತನಯನಂ ಪಶ್ಯತಿ ತವ ಪಂಥಾನಂ ||೯||

ಮುಖರಮಧೀರಂ ತ್ಯಜ ಮಂಜೀರಂ ರಿಪುಮಿವ ಕೇಲಿಸುಲೋಲಂ

ಚಲ ಸಖಿ ಕುಂಜಂ ಸತಿಮಿರಪುಂಜಂ ಶೀಲಯ ನೀಲನಿಚೋಲಂ ||೧೦||

ಉರಸಿ ಮುರಾರೀರುಪಹಿತಹಾರೇ ಘನ ಇವ ತರಲಬಲಾಕೆ

ತಡೆದಿವ ಪೀತೇ ರತಿವಿಪರೀತೇ ರಾಜಸಿ ಸುಕೃತವಿಪಾಕೇ ||೧೧||

ವಿಗಲಿತವಸನಂ ಪರಿಹೃತರಸನಂ ಘಟಯ ಜಘನಮಪಿಧಾನಂ

ಕಿಸಲಯಶಯನೇ ಪಂಕಜನಯನೇ ನಿಧಿಮಿವ ಹರ್ಷನಿದಾನಂ ||೧೨||

ಹರಿರಭಿಮಾನೀ ರಜನಿರಿದಾನೀಮಿಯಮಪಿ ಯಾತಿ ವಿರಾಮಂ

ಕುರು ಮಮ ವಚನಂ ಸತ್ಪರರಚನಂ ಪೂರಯ ಮಧುರಿಪುಕಾಮಂ ||೧೩||

ಶ್ರೀಜಯದೇವೇ ಕೃತಹರಿಸೇವೇ ಭಣತಿ ಪರಮರಮಣೀಯಂ
ಪ್ರಮುದಿತಹೃದಯಂ ಹರಿಮತಿಸದಯಂ ನಮತ

ಸುಕೃತಕಮನೀಯಂ ||೮||

ವಿಕಿರತಿ ಮುಹುಃ ಶ್ವಾಸಾನಾಶಾಃ ಪುರೋ ಮುಹುರೀಕ್ಷತೇ
ಪ್ರವಿಶತಿ ಮುಹುಃ ಕುಜಂ ಗಂಜನ್ಮುಹುರ್ಬಹು ತಾಮ್ಯತಿ
ರಚಯತಿ ಮುಹುಃ ಶಯ್ಯಾಂ ಪರ್ಯಾಕುಲಂ ಮುಹುರೀಕ್ಷತೇ
ಮದನಕದನಕ್ಲಾಂತಃ ಕಾಂತೇ ಪ್ರಿಯಸ್ತವ ವರ್ತತೇ

||೯||

ತ್ವದ್ವಾಮ್ಯೇನ ಸಮಂ ಸಮಗ್ರಮಧುನಾ ತಿಗ್ಮಾಂಶುರಸ್ತಂಗತೋ
ಗೋವಿಂದಸ್ಯ ಮನೋರಥೇನ ಚ ಸಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತಮಃ ಸಾಂದ್ರತಾಂ
ಕೋಕಾನಾಂ ಕರುಣಸ್ವನೇನ ಸದೃಶೀ ದೀರ್ಘಾ ಮದಭೃಥನಾ
ತನ್ಮುಗ್ಧೇ ವಿಫಲಂ ವಿಲಂಬನಮಸೌ ರಮ್ಯೋಽಭಿಸಾರಕ್ಷಣಃ

||೧೦||

ಆಶ್ಲೇಷಾದನು ಚುಂಬನಾದನು ನಖೋಲ್ಲೇಖಾದನು ಸ್ವಾಂತಜ-
ಪ್ರೋದ್ಬೋಧಾದನು ಸಂಭ್ರಮಾದನು ರತಾರಂಭಾದನು ಪ್ರೀತಯೋಃ
ಅನ್ಯಾರ್ಥಂ ಗತಯೋರ್ಭ್ರಮಾನ್ಮಿಲಿತಯೋಃ ಸಂಭಾಷಣೈರ್ಜಾನತೋ-
ದ್ಗಂಪತ್ಯೋರಿಹ ಕೋನ ಕೋನ ತಮಸಿ ವ್ರೀಡಾವಿಮಿಶ್ರೋ ರಸಃ ||೧೧||

ಸಭಯಚಕಿತಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯಂತೀ ದೃಶಂ ತಿಮಿರೇ ಪಥಿ
ಪ್ರತಿತರು ಮುಹುಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಮಂದಂ ಪದಾನಿ ವಿತನ್ವತೀಂ
ಕಥಮಪಿ ರಹಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾಮಂಗೈರನಂಗತರಂಗಿಭಿಃ
ಸುಮುಖಿ ಸುಭಗಃ ಪಶ್ಯನ್ನ ತ್ವಾಮುಪೈತು ಕೃತಾರ್ಥತಾಂ

||೧೨||

ರಾಧಾಮುಗ್ಧಮುಖಾರವಿಂದಮಧುಪಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮೌಲಿಸ್ಥಲೀ-
ನೇಪಥ್ಯೋಚಿತನೀಲರತ್ನಮವನೀಭಾರಾವತಾರಾಂತಕಃ
ಸ್ವಚ್ಛಂದಂ ವ್ರಜಸುಂದರೀಜನಮನಸ್ತೋಷಪ್ರದೋಷೋದಯಃ
ಕಂಸಧ್ವಂಸನಧೂಮಕೇತುರವತು ತ್ವಾಂ ದೇವಕೀನಂದನಃ

||೧೩||

ಷಷ್ಠಃ ಸರ್ಗಃ

ಅಥ ತಾಂ ಗಂತುಮಶಕ್ತಾಂ ಚಿರಮನುರಕ್ತಾಂ ಲತಾಗೃಹೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ತಚ್ಚರಿತಂ ಗೋವಿಂದೇ ಮನಸಿಜಮಂದೇ ಸಖೀ ಪ್ರಾಹ ||೧||

೧೨. ಗೋಂಡಕರೀರಾಗ, ರೂಪಕತಾಲ

ಪಶ್ಯತಿ ದಿಶಿ ದಿಶಿ ರಹಸಿ ಭವಂತಂ
ತದಧರಮಧುರಮಧೂನಿ ಪಿಬಂತಂ
ನಾಥ ಹರೇ ಸೀದತಿ ರಾಧಾಽವಾಸಗ್ರಹೇ ||ಧ್ರುವಮ್ ||೧||

ತ್ವದಭಿಸರಣರಭಸೇನ ವಲಂತೀ
ಪತತಿ ಪದಾನಿ ಕಿಯಂತಿ ಚಲಂತೀ ||೨||

ವಿಹಿತವಿಶದಬಿಸಕಿಸಲಯವಲಯಾ
ಜೀವತಿ ಪರಮಿಹ ತವ ರತಿಕಲಯಾ ||೩||

ಮುಹುರವಲೋಕಿತಮಂಡನಲೀಲಾ
ಮಧುರಿಪುರಹಮಿತಿ ಭಾವನಶೀಲಾ ||೪||

ತ್ವರಿತಮುಪೈತಿ ನ ಕಥಮುಭಿಸಾರಂ
ಹರಿರಿತಿ ವದತಿ ಸಖೀಮನುವಾರಂ ||೫||

ಶ್ಲಿಷ್ಯತಿ ಚುಂಬತಿ ಜಲಧರಕಲ್ಪಂ
ಹರಿರುಪಗತ ಇತಿ ತಿಮಿರಮನಲ್ಪಂ ||೬||

ಭವತಿ ವಿಲಂಬಿನಿ ವಿಗಲಿತಲಜ್ಜಾ
ವಿಲಪತಿ ರೋದಿತಿ ವಾಸಕಸಜ್ಜಾ ||೭||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಕವೇರಿದಮುದಿತಂ
ರಸಿಕಜನಂ ತನುತಾಮುತಿಮುದಿತಂ ||೮||

ವಿಪುಲವುಲಕವಾಲಿಃ ಸ್ಫೀತಸೀತ್ಕಾರಮಂತ-
ರ್ಜನಿತಜಡಿಮಕಾಕುನ್ಯಾಕುಲಂ ನ್ಯಾಹರಂತಿ

ತವ ಕಿತವ ವಿಧಾಯಾನುಂದಕಂದರ್ಪಚಿಂತಾಂ

ರಸಜಲನಿಧಿಮಗ್ನಾ ಧ್ಯಾನಲಗ್ನಾ ಮೃಗಾಕ್ಷೀ

||೨||

ಅಂಗೇಷ್ವಾಭರಣಂ ಕರೋತಿ ಬಹುಶಃ ಪತ್ರೇಽಪಿ ಸಂಚಾರಿಣಿ
ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತ್ವಾಂ ಪರಿಶಂಕತೇ ವಿತನುತೇ ಶಯ್ಯಾಂ ಚಿರಂ ಧ್ಯಾಯತಿ
ಇತ್ಯಾಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪತಲ್ಪರಚನಾಸಂಕಲ್ಪಲೀಲಾಶತ-

ವ್ಯಾಸಕ್ತಾಪಿ ವಿನಾ ತ್ವಯಾ ವರತನುಸ್ಮೃಷಾ ನಿಶಾಂ ನೇಷ್ಯತಿ

||೩||

ಕಿಂ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯಸಿ ಕೃಷ್ಣ ಭೋಗಿಭವನೇ ಭಾಂಡೀರಭೂಮೀರುಹಿ
ಭ್ರಾತರ್ಯಾಹಿ ನ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರಮಿತಃ ಸಾನಂದನಂದಾಸ್ಪದಂ
ರಾಧಾಯಾ ವಚನಂ ತದಧ್ವಗಮುಖಾನ್ನಂದಾಂತಿಕೇ ಗೋಪತೋ
ಗೋವಿಂದಸ್ಯ ಜಯಂತಿ ಸಾಯುಮತಿಧಿಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಗರ್ಭಾ ಗಿರಃ

||೪||

ಸಪ್ತಮಃ ಸರ್ಗಃ

ಅಂತ್ರಾಂತರೇ ಚ ಕುಲಟಾಕುಲವರ್ತ್ಮಘಾತ-

ಸಂಜಾತಪಾತಕ ಇವ ಸ್ಫುಟಲಾಂಭನಶ್ರೀಃ

ವೃಂದಾವನಾಂತರಮದೀಪಯದಂಶುಜಾಲೈ-

ರ್ದಿಕ್ಸುಂದರೀವದನಚಂದನಬಿಂದುರಿಂದುಃ

||೧||

ಪ್ರಸರತಿ ಶಶಧರಬಿಂಬೇ ವಿಹಿತವಿಲಂಬೇ ಚ ಮಾಧವೇ ವಿಧುರಾ

ವಿರಚಿತವಿವಿಧವಿಲಾಪಂ ಸಾ ಪರಿತಾಪಂ ಚಕಾರೋಚ್ಛ್ರೇಃ

||೨||

೧೩. ಮಾಲವರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ಕಥಿತಸಮಯೇಽಪಿ ಹರಿರಹಹ ನ ಯಯೌ ವನಂ

ಮಮ ವಿಫಲಮಿದಮಮಲರೂಪಮಪಿ ಯೌವನಂ

ಯಾಮಿ ಹೇ ಕಮಿಹ ಶರಣಂ ಸಖೀಜನವಚನವಂಚಿತಾ

|| ಧ್ರುವಮಃ ||೧||

ಯದನುಗಮನಾಯ ನಿಶಿ ಗಹನಮಪಿ ಶೀಲಿತಂ
ತೇನ ಮನು ಹೃದಯಮಿದಮಸಮಶರಕೀಲಿತಂ

||೨||

ಮನು ಮರಣಮೇವ ವರಮಿತಿ ವಿತಥಕೇತನಾ
ಕಿಮಿತಿ ವಿಷಹಾಮಿ ವಿರಹಾನಲಮಚೇತನಾ

||೩||

ಮಾಮಹಹ ವಿಧುರಯತಿ ಮಧುರಮಧುಯಾಮಿನೀ
ಕಾಪಿ ಹರಿಮನುಭವತಿ ಕೃತಸುಕೃತಕಾಮಿನೀ

||೪||

ಅಹಹ ಕಲಯಾಮಿ ವಲಯಾದಿಮಣಿಭೂಷಣಂ
ಹರಿವಿರಹದಹನವಹನೇನ ಬಹುದೂಷಣಂ

||೫||

ಕುಸುಮಸುಕುಮಾರತನು ಮಸಮಶೇರಲೀಲಯಾ
ಸ್ತಗಪಿ ಹೃದಿ ಹಂತಿ ಮಾಮತಿವಿಷಮಲೀಲಯಾ

||೬||

ಅಹಮಿಹ ನಿವಸಾಮಿ ನಗಣಿತವನವೇತಸಾ
ಸ್ಮರತಿ ಮಧುಸೂದನೋ ಮಾಮಪಿ ನ ಚೇತಸಾ

||೭||

ಹರಿಚರಣಶರಣಜಯದೇವಕವಿಭಾರತೀ
ನಸತು ಹೃದಿ ಯುವತಿರಿವ ಕೋಮಲಕಲಾವತೀ

||೮||

ತತ್ಕಿಂ ಕಾಮಪಿ ಕಾಮಿನೀಮಭಿಸೃತಃ ಕಿಂ ನಾ ಕಲಾಕೇಲಿಭಿ-
ರ್ಬದ್ಧೋ ಬಂಧುಬಿರಂಧಕಾರಿಣಿ ವನಾಭ್ಯರ್ಣೇ ಕಿಮುದ್ಭ್ರಮ್ಯತಿ
ಕಾಂತಃ ಕ್ಲಾಂತಮನಾ ಮನಾಗಪಿ ಪಥಿ ಪ್ರಸ್ಥಾತುಮೇವಾಕ್ಷಮಃ
ಸಂಕೇತಿಕೃತಮಂಜವಂಜುಲಲಿತಾಕುಂಜೇಽಪಿ ಯನ್ನಾಗತಃ

||೯||

ಅಧಾಗತಾಂ ಮಾಧವಮಂತರೇಣ
ಸಖೀಮಿಯಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಷಾದಮೂಕಾಂ
ವಿಶಂಕಮಾನಾ ರಮಿತಂ ಕಯಾಪಿ
ಜನಾರ್ಥನಂ ದೃಷ್ಟ್ವವದೇತದಾಹ

||೧೦||

೧೪. ವಸಂತರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ಸ್ಮರಸಮರೋಚಿತವಿರಚಿತವೇಶಾ
 ಗಲಿತಕುಸುಮದರವಿಲುಲಿತಕೇಶಾ
 ಕಾಪಿ ಮಧುರಿಪುಣಾ ವಿಲಸತಿ ಯುವತಿರಧಿಕಗುಣಾ

॥ ಧ್ರುವಮ್ ॥ ೧ ॥

ಹರಿಪರಿರಂಭಣವಲಿತವಿಕಾರಾ
 ಕುಚಕಲಶೋಪರಿ ತರಲಿತಹಾರಾ

॥ ೨ ॥

ವಿಚಲದಲಕಲಲಿತಾನನಚಂದ್ರಾ
 ತದಧರಪಾನರಭಸಕೃತತಂದ್ರಾ

॥ ೩ ॥

ಚಂಚಲಕುಂಡಲದಲಿತಕಪೋಲಾ
 ಮುಖರಿತರಸನಜಘನಗತಿಲೋಲಾ

॥ ೪ ॥

ದಯಿತವಿಲೋಕಿತಲಜ್ಜಿತಹಸಿತಾ
 ಬಹುವಿಧಕೂಜಿತರತಿರಸರಸಿತಾ

॥ ೫ ॥

ವಿಪುಲಪುಲಕಪೃಥುವೇಪಥುಭಂಗಾ
 ಶ್ವಸಿತನಿಮೀಲಿತವಿಕಸದನಂಗಾ

॥ ೬ ॥

ಶ್ರಮಜಲಕಣಭರಸುಭಗಶರೀರಾ
 ಪರಿಪತಿತೋರಸಿ ರತಿರಣಧೀರಾ

॥ ೭ ॥

ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತಹರಿರಮಿತಂ
 ಕಲಿಕಲುಷಂ ಜನಯತು ಪರಿಶಮಿತಂ

॥ ೮ ॥

ವಿರಹಪಾಂಡುಮುರಾರಿಮುಖಾಂಬುಜ—
 ದ್ಯುತಿರಯಂ ತಿರಯನ್ನಪಿ ವೇದನಾಂ
 ವಿಧುರತೀವ ತನೋತಿ ಮನೋಭುವಃ
 ಸುಹೃದಯೇ ಹೃದಯೇ ಮದನವ್ಯಥಾಂ

॥ ೯ ॥

೧೫. ಗುರ್ಜರೀರಾಗ, ಏಕತಾಲೀತಾಲ

ಸಮುದಿತಮದನೇ ರಮಣೀವದನೇ ಚುಂಬನವಲಿತಾಧರೇ
 ಮೃಗಮದತಿಲಕಂ ಲಿಖತಿ ಸಪ್ತಲಕಂ ಮೃಗಮಿವ ರಜನೀಕರೇ ||೧||
 ರಮತೇ ಯಮುನಾಪ್ರಲಿನವನೇ ವಿಜಯೀ ಮುರಾರಿರಧುನಾ||ಧ್ರುವಮ್||

ಘನಚಯರುಚಿರೇ ರಚಯತಿ ಚಿಕುರೇ ತರಲಿತತರುಣಾನನೇ
 ಕುರಬಕಕುಸುಮಂ ಚವಲಾಸುಷಮಂ ರತಪತಿಮೃಗಕಾನನೇ ||೨||

ಘಟಯತಿ ಸುಘನೇ ಕುಚಯುಗಗಗನೇ ಮೃಗಮದರುಚಿರೂಷಿತೇ
 ಮಣಿಸರಮಮಲಂ ತಾರಕಪಟಲಂ ನಖಪದಶಶಿಭೂಷಿತೇ ||೩||

ಜಿತಬಿಸಶಕಲೇ ಮೃದುಭುಜಯುಗಲೇ ಕರತಲನೆಲಿನೀದಲೇ
 ಮರಕತವಲಯಂ ಮಧುಕರನಿಚಯಂ ವಿತರತಿ ಹಿಮಶೀತಲೇ ||೪||

ರತಿಗೃಹಜಘನೇ ವಿಪುಲಾಪಘನೇ ಮನಸಿಜಕನಕಾಸನೇ
 ಮಣಿಮಯರಸನಂ ತೋರಣಹಸನಂ ವಿಕಿರತಿ ಕೃತವಾಸನೇ ||೫||

ಚರಣಕಿಸಲಯೇ ಕಮಲಾನಿಲಯೇ ನಖಮಣಿಗಣಪೂಜಿತೇ
 ಬಹಿರಪವರಣಂ ಯಾವಕಭರಣಂ ಜನಯತಿ ಹೃದಿ ಯೋಜಿತೇ ||೬||

ರಮಯತಿ ಸುದೃಶಂ ಕಾಮಪಿ ಸುಭೃಶಂ ಖಲಹಲಧರಸೋದರೇ
 ಕಿಮಘಲಮವಸಂ ಚಿರಮಿಹ ವಿರಸತ ವದ ಸಖಿ ವಿಟಪೋದರೇ ||೭||

ಇಹ ರಸಭಣನೇ ಕೃತಹರಿಗುಣನೇ ಮಧುರಿಪುಷದಸೇವಕೇ
 ಕಲಿಯುಗರಚಿತಂ ನ ವಸತು ದುರಿತಂ ಕವಿಸೃಷಜಯದೇವಕೇ ||೮||

ನಾಯಾತಃ ಸಖಿ ನಿರ್ದಯೋ ಯದಿ ಶರಸ್ತ್ವಂ ದೂತಿ ಕಿಂ ದೂಯಸೇ
 ಸ್ವಚ್ಛಂದಂ ಬಹುವಲ್ಲಭಃ ಸ ರಮತೇ ಕಿಂ ತತ್ರ ತೇ ದೂಷಣಂ
 ಪಶ್ಯಾದ್ಯ ಪ್ರಿಯಸಂಗಮಾಯ ದಯಿತಸ್ಯಾಕೃಷ್ಯಮಾಣಂ ಗುಣೈ-
 ರುತ್ಕಂಠಾತಿಭರಾದಿವ ಸ್ಫುಟದಿದಂ ಚೇತಃ ಸ್ವಯಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ||೯||

೧೬. ದೇಶವರಾಡೀರಾಗ, ರೂಪಕತಾಲ

ಅನಿಲತರಲಕುವಲಯನಯನೇನ
ತವತಿ ನ ಸಾ ಕಿಸಲಯಶಯನೇನ
ಸಖಿ ಯಾ ರಮಿತಾ ವನಮಾಲಿನಾ

|| ೧ ||
|| ಧ್ರುವಮ್ ||

ವಿಕಸಿತಸರಸಿಜಲಲಿತಮುಖೇನ
ಸ್ಫುಟತಿ ನ ಸಾ ಮನಸಿಜ ವಿಶಿಖೇನ

|| ೨ ||

ಅನ್ಯುತಮಧುರನ್ಯುದುತರವಚನೇನ
ಜ್ವಲತಿ ನ ಸಾ ಮಲಯಜಪವನೇನ

|| ೩ ||

ಸ್ಥಲಜಲರುಹರುಚಿಕರಚರಣೇನ
ಲುರತಿ ನ ಸಾ ಹಿಮಕರಕಿರಣೇನ

|| ೪ ||

ಸಜಲಜಲದಸಮುದಯರುಚಿರೇಣ
ದಲತಿ ನ ಸಾ ಹೃದಿ ವಿರಹೇಣ

|| ೫ ||

ಕನಕನಿಕಷ ರುಚಿಶುಚಿವಸನೇನ
ಶ್ವಸಿತಿ ನ ಸಾ ಪರಿಜನಹಸನೇನ

|| ೬ ||

ಸಕಲಭುವನಜನವರತರುಣೇನ
ವಹತಿ ನ ಸಾ ರುಜಮತಿಕರುಣೇನ

|| ೭ ||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಭರಣಿತವಚನೇನ
ಪ್ರವಿಶತು ಹರಿರಪಿ ಹೃದಯಮನೇನ

|| ೮ ||

ಮನೋಭವಾನಂದನ ಚಂದನಾನಿಲ
ಪ್ರಸೀದ ರೇ ದಕ್ಷಿಣ ಮುಂಚೆ ವಾಮತಾಂ
ಕ್ಷಣಂ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣ ವಿಧಾಯ ಮಾಧವಂ
ಪುರೋ ಮಮ ಪ್ರಾಣಹರೋ ಭವಿಷ್ಯಸಿ

|| ೯ ||

ರಿಪುರಿವ ಸಖೀಸಂವಾಸೋಽಯಂ ಶಿಖೀವ ಹಿಮಾನಿಲೋ
ವಿಷಮಿವ ಸುಧಾರಶ್ಮಿರ್ಯುಗ್ಮಿಸ್ತಿದುನೋತಿ ಮನೋಗತೇ

ಹೃದಯಮದಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ನೇವಂ ಪುನರ್ವಲತೇ ಬಲಾ-

ತ್ಕುವಲಯದೃಶಾಂ ವಾಮಃ ಕಾಮೋ ನಿಕಾಮನಿರಂಕುಶಃ

||೮||

ಬಾಧಾಂ ವಿಧೇಹಿ ಮಲಯಾನಿಲ ಪಂಚಬಾಣ

ಪ್ರಾಣಾನ್ ಗೃಹಾಣ ನ ಗೃಹಂ ಪುನರಾಶ್ರಯಿಷ್ಯೇ

ಕಿಂ ತೇ ಕೃತಾಂತಭಗಿನೀ ಕ್ಷಮಯಾ ತರಂಗೈ-

ರಂಗಾನಿ ಸಿಂಚ ಮಮ ಶಾಮ್ಯತು ದೇಹದಾಹಃ

||೯||

ಪ್ರಾತರ್ನೀಲನಿಚೋಲಮಚ್ಯುತಮುರಃ ಸಂವೀತಪೀತಾಂಬರಂ

ರಾಧಾಯಾಶ್ಚ ಕಿತಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ಹಸತಿ ಸ್ವೈರಂ ಸಖೀಮಂಡಲೇ

ವ್ರೀಡಾಚಂಚಲಮಂಚಲಂ ನಯನಯೋರಾಧಾಯ ರಾಧಾನನೇ

ಸ್ವಾದುಸ್ಮೇರಮುಖೋಽಯಮಸ್ತು ಜಗದಾನಂದಾಯ ನಂದಾತ್ಮಜಃ ||

ಅಷ್ಟಮಃ ಸರ್ಗಃ

ಅಥ ಕಥಮಪಿ ಯಾಮಿನೀಂ ವಿನೀಯ

ಸ್ಮರಶರಜರ್ಜರಿತಾಪಿ ಸಾ ಪ್ರಭಾತೇ

ಅನುನಯವಚನಂ ವದಂತಮಗ್ರೇ

ಪ್ರಣತಮಪಿ ಪ್ರಿಯಮಾಹ ಸಾಭ್ಯಸೂಯಾ

||೧೦||

೧೨. ಬೈರವೀರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ರಜನಿಜನಿತಗುರುಜಾಗರರಾಗಕಷಾಯಿತಮಲಸನಿವೇಶಂ

ವಹತಿನಯನಮನುರಾಗಮಿವ ಸ್ಫುಟಮುದಿತರಸಾಭಿನಿವೇಶಂ

||೧||

ಹರಿಹರಿ ಯಾಹಿ ಮಾಧವ ಯಾಹಿ ಕೇಶವ ಮಾ ವದ ಕೈತವವಾದಂ

ತಾಮನುಸರ ಸರಸೀರುಹಲೋಚನ ಯಾ ತವ ಹರತಿ ವಿಷಾದಂ ||ಧೃ||

ಕಜ್ಜಲಮಲಿನವಿಲೋಚನಚುಂಬನವಿರಚಿತನೀಲಿಮರೂಪಂ

ದಶನವಸನಮರುಣಂ ತವ ಕೃಷ್ಣ ತನೋತಿ ತನೋರನುರೂಪಂ

||೨||

ವಪುರನುಹರತಿ ತವ ಸ್ಮರಸಂಗರಖರನಖರಕ್ಷತ್ರರೇಖಂ

ಮರಕತಶಕಲಕಲಿತಕಲಧೌತಲಿಪೇರಿವ ರತಿಜಯಲೇಖಂ

||೩||

ಚರಣಕಮಲಗಲದಲಕಸಿಕ್ತಮಿದಂ ತವ ಹೃದಯಮುದಾರಂ
ದರ್ಶಯತೀವ ಬಹಿರ್ಮದನದ್ರುಮನವಕಿಸುಲಯಪರಿವಾರಂ ||೪||

ದಶನಪದಂ ಭವದಧರಗತಂ ಮಮ ಜನಯತಿ ಚೇತಸಿ ಖೇದಂ
ಕಥಯತಿ ಕಥಮಧುನಾಪಿ ಮಯಾ ಸಹ ತವ ವಪುರೇತದಭೇದಂ ||೫||

ಬಹಿರಿವ ಮಲಿನತರಂ ತವ ಕೃಷ್ಣ ಮನೋಽಪಿ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನೂನಂ
ಕಥಮಥ ವಂಚಯಸೇ ಜನಮನುಗತಮಸಮಶರಜ್ವರದೂನಂ ||೬||

ಭ್ರಮತಿ ಭವಾನಬಲಾಕವಲಾಯ ವನೇಷು ಕಿಮತ್ರ ವಿಚಿತ್ರಂ
ಪ್ರಥಯತಿ ಪೂತನಿಕೈವ ವಧೂವಧನಿರ್ದಯಬಾಲಚರಿತ್ರಂ ||೭||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತರತಿವಂಚಿತಖಂಡಿತಯುವತಿವಿಲಾಪಂ
ಶೃಣುತ ಸುಧಾಮಧುರಂ ವಿಬುಧಾ ವಿಬುಧಾಲಯತೋಽಪಿ ದುರಾಪಂ ||

ತವೇದಂ ಪಶ್ಯಂತ್ಯಾಃ ಪ್ರಸರದನುರಾಗಂ ಬಹಿರಿವ
ಪ್ರಿಯಾಸಾದಾಲಕ್ತಚ್ಛುರಿತಮರಣದ್ಯೋತಿ ಹೃದಯಂ
ಮಮಾದ್ಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತಪ್ರಣಯಭರಭಂಗೇನ ಕಿತವ
ತ್ವದಾಲೋಕಃ ಶೋಕಾದಪಿ ಕಿಮಪಿ ಲಚ್ಛಾಂ ಜನಯತಿ ||೮||

ಅಂತರ್ಮೋಹನಮೌಲಿಘೂರ್ಣನಚಲ್ಮಂದಾರವಿಭ್ರಂಶನ—
ಸ್ತಂಭಾಕರ್ಷಣದೃಪ್ತಿಹರ್ಷಣಮಹಾಮಂತ್ರಃ ಕುರಂಗೀದೃಶಾಂ
ದೃಷ್ಟದ್ವಾನವದೂಯಮಾನದಿವಿಷದ್ಧುವಾರದುಃಖಾಪದಾಂ
ಭ್ರಂಶಃ ಕಂಸರಿಪೋರ್ವಿಲೋಪಯತು ವಃ

ಶ್ರೀಯಾಂಸಿ ವಂಶೀರವಃ ||೯||

ನವಮಃ ಸರ್ಗಃ

ತಾಮಥ ಮನ್ಮಥಜಿನ್ನಾಂ ರತಿರಸಭಿನ್ನಾಂ ವಿಷಾದಸಂಪನ್ನಾಂ
ಅನುಚಿಂತಿತಹರಿಚರಿತಾಂ ಕಲಹಾಂತರಿತಾಮುವಾಚ ರಹಸಿ ಸಖೀ ||೧||

೧೮. ಗುರ್ಜರೀರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ಹರಿರಭಿಸರತಿ ವಹತಿ ಮಧುಪವನೇ
 ಕಿನುಪರಮಧಿಕಸುಖಂ ಸಖಿ ಭವನೇ
 ಮಾಧವೇ ಮಾ ಕುರು ಮಾನಿನಿ ಮಾನಮಯೇ ||ಧೃ|| ೧||

ತಾಲಫಲಾದಪಿ ಗುರುಮತಿಸರಸಂ
 ಕಿಂ ವಿಫಲೀಕುರುಷೇ ಕುಚಕಲಶಂ ||೨||

ಕತಿ ನ ಕಥಿತಮಿದಮನುಪದಮಚಿರಂ
 ಮಾ ಪರಿಹರ ಹರಿಮತಿಶಯರುಚಿರಂ ||೩||

ಕಿಮಿತಿ ವಿಷೀದಸಿ ರೋದಿಷಿ ವಿಕಲಾ
 ವಿಹಸತಿ ಯುವತಿಸಭಾ ತವ ಸಕಲಾ ||೪||

ಸಜನಲಿನೀದಲಶೀತಲಶಯನೇ
 ಹರಿಮವಲೋಕಯ ಸಫಲಯ ನಯನೇ ||೫||

ಜನಯಸಿ ಮನಸಿ ಕಿಮಿತಿ ಗುರುಖೇದಂ
 ಶೃಣು ಮಮ ವಚನಮನೀಹಿತಭೇದಂ ||೬||

ಹರಿರುಪಯಾತು ವದತು ಬಹು ಮಧುರಂ
 ಕಿಮಿತಿ ಕರೋಷಿ ಹೃದಯಮತಿವಿಧುರಂ ||೭||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತಮತಿಲಲಿತಂ
 ಸುಖಯತು ರಸಿಕಜನಂ ಹರಿಚರಿತಂ ||೮||

ಸ್ನಿಗ್ಧೇ ಯತ್ಪರುಷಾಸಿ ಯತ್ಪ್ರಣಮತಿ ಸ್ತಬ್ಧಾಸಿ ಯದ್ರಾಗಿಣಿ
 ದ್ವೇಷಸ್ಥಾಸಿ ಯದುನ್ಮುಖೇ ವಿಮುಖತಾಂ ಯಾತಾಸಿ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಮೇ
 ತದ್ಯುಕ್ತಂ ವಿಪರೀತಕಾರಿಣಿ ತವ ಶ್ರೀಖಂಡಚರ್ಚಾ ವಿಷಂ
 ಶೀತಾಂಶುಸ್ತಪನೋ ಹಿಮಂ ಹುತವಹಃ

ಕ್ರೀಡಾಮುದೋ ಯಾತನಾಃ ||೯||

ಸಾಂದ್ರಾನಂದಪುರಂದರಾದಿದಿವಿಷದ್ವೈರಮಂದಾದರಾ—
 ದಾನಮೈರ್ಮುಕುಟೇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಭಿಃ ಸಂದರ್ಶಿತೇಂದಿಂದಿರಂ
 ಸ್ವಚ್ಛಂದಂ ಮಕರಂದಸುಂದರಮಿಲನ್ಮಂದಾಕಿನೀಮೇದುರಂ
 ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಪದಾರವಿಂದಮಶುಭಸ್ಕಂದಾಯ ವಂದಾಮಹೇ ||೩||

ದಶಮಃ ಸರ್ಗಃ

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಮಸೃಣರೋಷವಶಾಮಪಾರ—
 ನಿಃಶ್ವಾಸನಿಸ್ಸಹಮುಖೀಂ ಸುಮುಖೀಮುಪೇತ್ಯ
 ಸವ್ರೀಡಮೀಕ್ಷಿತಸಖೀವದನಾಂ ದಿನಾಂತೇ
 ಸಾನಂದಗದ್ಗದಪದಂ ಹರಿರಿತ್ಯುವಾಚ ||೧||

೧೯. ದೇಶವರಾಡೀರಾಗ, ಅಷ್ಟತಾಲ

ವದಸಿ ಯದಿ ಕಿಂಚಿದಪಿ ದಂತರುಚಿ ಕೌಮುದೀ
 ಹರತಿ ದರತಿಮಿರಮತಿಘೋರಂ
 ಸ್ಫುರದಧರಶೀಧವೇ ತವ ವದನಚಂದ್ರಮಾ
 ರೋಚಯತು ಲೋಚನಚಕೋರಂ ||೨||

ಪ್ರಿಯೇ ಚಾರುಶೀಲೇ ಮುಂಜ ಮಯಿ ಮಾನಮನಿದಾನಂ
 ಸಪದಿ ಮಾದನಾನಲೋ ದಹತಿ ಮಮ ಮಾನಸಂ
 ದೇಹಿ ಸ್ತುಖಕಮಲಮಧುಪಾನಂ || ಧ್ರುವಮ್ ||

ಸತ್ಯಮೇವಾಸಿ ಯದಿ ಸುದತಿ ಮಯಿ ಕೋಪಿನೀ
 ದೇಹಿ ಖರನಖರಶರಘಾತಂ
 ಘಟಯ ಭುಜಬಂಧನಂ ಜನಯ ರದಖಂಡನಂ
 ಯೇನ ವಾ ಭವತಿ ಸುಖಜಾತಂ ||೩||

ತ್ವಮಸಿ ಮಮ ಭೂಷಣಂ ತ್ವಮಸಿ ಮಮ ಜೀವನಂ
 ತ್ವಮಸಿ ಮಮ ಭವಜಲಧಿರತ್ನಂ

ಭವತು ಭವತೀಹ ಮಯಿ ಸತತಮನುರೋಧಿನೀ

ತತ್ರ ಮಮ ಹೃದಯಮುತಿಯತ್ನಂ

||೩||

ನೀಲನಲಿನಾಭಮಾಪಿ ತನ್ವಿ ತವ ಲೋಚನಂ

ಧಾರಯತಿ ಕೋಕನದ ರೂಪಂ

ಕುಸುಮಶಿರಣಬಾಣಭಾವೇನ ಯದಿ ರಂಜಯಸಿ

ಕೃಷ್ಣಮಿದಮೇತದನುರೂಪಂ

||೪||

ಸ್ಫುರತು ಕುಚಕುಂಭಯೋರುಪರಿ ಮಣಿಮಂಜರೀ

ರಂಜಯತು ತವ ಹೃದಯದೇಶಂ

ರಸತು ರಸನಾಪಿ ತವ ಘನಜಘನಮಂಡಲೇ

ಘೋಷಯತು ಮನ್ಮಥನಿದೇಶಂ

||೫||

ಸ್ಥಲಕಮಲಗಂಜನಂ ಮಮ ಹೃದಯರಂಜನಂ

ಜನಿತರತಿರಂಗಪರಭಾಗಂ

ಭಣ ಮಸೃಣವಾಣಿ ಕರವಾಣಿ ಚರಣದ್ವಯಂ

ಸರಸಲಸದಲಕ್ತಕರಾಗಂ

||೬||

ಸ್ಫುರಗರಲಖಂಡನಂ ಮಮ ಶಿರಸಿ ಮಂಡನಂ

ದೇಹಿ ಪದಪಲ್ಲವಮುದಾರಂ

ಜ್ವಲತಿ ಮಯಿ ದಾರುಣೋ ಮದನಕದನಾರುಣೋ

ಹರತು ತದುಪಾಹಿತವಿಕಾರಂ

||೭||

ಇತಿ ಚಟುಲಚಾಟುಪಟುಚಾರು ಮುರವೈರಿಣೋ

ರಾಧಿಕಾಮಧಿ ವಚನಜಾತಂ

ಜಯತಿ ಜಯದೇವಕವಿಭಾರತೀ ಭೂಷಿತಂ

ಮಾನಿನೀಜನಜನಿತಶಾತಂ

||೮||

ಪರಿಹರ ಕೃತಾತಂಕೇ ಶಂಕಾಂ ತ್ವಯಾ ಸತತಂ ಘನ-

ಸ್ತನಜಘನಯಾಕ್ರಾಂತೇ ಸ್ವಾಂತೇ ಪರಾನವಕಾಶಿನೀ

ವಿಶತಿ ವಿತನೋರನ್ಯೋ ಧನ್ಯೋ ನ ಕೋಽಪಿ ಮಮಾಂತರಂ

ಪ್ರಣಯಿನಿ ಪರೀರಂಭಾರಂಭೇ ವಿಧೇಹಿ ವಿಧೇಯತಾಂ

||೯||

ಮುಗ್ಧೇ ವಿಧೇಹಿ ಮಯಿ ನಿರ್ದಯದಂತದಂಶ-
 ದೋರ್ವಲ್ಲಿಬಂಧನಿಬಿಡಸ್ತನಪೀಡನಾನಿ
 ಚಂಡಿ ತ್ವವೇವ ಮುದಮುದ್ವಹ ಪಂಚಬಾಣ-
 ಚಂಡಾಲಕಾಂಡದಲನಾದಸವಃ ಪ್ರಯಾಂತೀ

||೩||

ಶಶಿಮುಖಿ ತವ ಭಾತಿ ಭಂಗುರಭ್ರೂ-
 ಯುರ್ವಜನಮೋಹಕರಾಲಕಾಲಸರ್ಪೀ
 ತದುದಿತಭಯಭಂಜನಾಯ ಯೂನಂ
 ತ್ವದಧರಸೀಧುಸುಧೈವ ಸಿದ್ಧಮಂತ್ರಃ

||೪||

ವ್ಯಥಯತಿ ವೃಥಾ ಮೌನಂ ತನ್ನಿ ಪ್ರಪಂಚಯ ಪಂಚಮಂ
 ತರುಣಿ ಮಧುರಾಲಾಪೈಸ್ತಾಪಂ ವಿನೋದಯ ದೃಷ್ಟಿಭಿಃ
 ಸುಮುಖಿ ವಿಮುಖೀಭಾವಂ ತಾವದ್ವಿಮುಂಚ ನ ವಂಚ ನ
 ಸ್ವಯಮತಿಶಯಸ್ನಿಗ್ಧೋ ಮುಗ್ಧೇ ಪ್ರಿಯೋಽಹಮುಪಸ್ಥಿತಃ

||೫||

ಬಂಧೂಕದ್ಯುತಿಬಾಂಧವೋಽಯಮಧರಃ ಸ್ನಿಗ್ಧೋ ಮಧೂಕಚ್ಛವಿ-
 ಗ್ಗಂಡಶ್ವಂಡಿ ಚಕಾಸ್ತಿ ನೀಲನಲಿನಶ್ರೀಮೋಚನಂ ಲೋಚನಂ
 ನಾಸಾಭ್ಯೇತಿ ತಿಲಪ್ರಸೂನಪದವೀಂ ಕುಂದಾಭದಂತಿ ಪ್ರಿಯೇ
 ಪ್ರಾಯಸ್ತ್ವನ್ಮುಖಸೇವಯಾ ವಿಜಯತೇ ವಿಶ್ವಂ ಸ ಪುಷ್ಪಾಯುಧಃ||೬||

ದೃಶೌ ತವ ಮದಾಲಸೇ ವದನಮಿಂದುಸಂದೀಪಕಂ
 ಗತಿರ್ಜನಮನೋರಮಾ ವಿಜಿತರಂಭಮೂರುದ್ವಯಂ
 ರತಿಸ್ತವ ಕಲಾವತೀ ರುಚಿರಚಿತ್ರಲೇಖೇ ಭುವಾ-
 ವಹೋ ವಿಬುಧಯೌವತಂ ವಹಸಿ ತನ್ನಿ ವೃದ್ಧೀಗತಾ

||೭||

ಸ ಪ್ರೀತಿಂ ತನುತಾಂ ಹರಿಃ ಕುವಲಯಾಪೀಡೇನ ಸಾರ್ಧಂ ರಣೇ
 ರಾಧಾಸೀನಪಯೋಧರಸ್ಮರಣಕೃತ್ಕುಂಭೇನ ಸಂಭೇದವಾನ್
 ಯತ್ರ ಸ್ವಿದ್ಯುತಿ ಮೀಲತಿ ಪುಣಮಪಿ ಪ್ಲೇಸ್ರಂ ತದಾಲೋಕನ-
 ವ್ಯಾಮೋಹೇನ ಜಿತಂ ಜಿತಂ ಜಿತಮಭೂತ್ಕಂಸಸ್ಯ ಕೋಲಾಹಲಃ ||೮||

ಏಕಾದಶಃ ಸರ್ಗಃ

ಸುಚಿರಮನುನಯೇನ ಪ್ರೀಣಯಿತ್ವಾ ಮೃಗಾಕ್ಷೀಂ
ಗತವತಿ ಕೃತವೇಶೇ ಕೇಶವೇ ಕುಂಜಶಯ್ಯಾಂ
ರವಿರುಚಿರವಿಭೂಷಾಂ ದೃಷ್ಟಿಮೋಷೇ ಪ್ರದೋಷೇ
ಸ್ಫುರತಿ ನಿರವಸಾದಾಂ ಕಾಪಿ ರಾಧಾಂ ಜಗಾದ

||೧||

೨೦. ವಸಂತರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ವಿರಚಿತಚಾಟುವಚನರಚನಂ ಚರಣೇ ರಚಿತಪ್ರಣಿಪಾತಂ
ಸಂಪ್ರತಿ ಮಂಜುಲವಂಜುಲಸೀಮನಿ ಕೇಲಿಶಯನಮನುಯಾತಂ ||೧||
ಮುಗ್ಧೇ ಮಧುಮಧನಮನುಗತಮನುಸರ ರಾಧಿಕೇ ||ಧ್ರುವಮ್||

ಘನಜಘನಸ್ತನಭಾರಭರೇ ದರಮಂಥರಚರಣವಿಹಾರಂ
ಮುಖರಿತನುಣಿಮಂಜೀರಮುಪೈಹಿ ವಿಧೇಹಿ ಮರಾಲನಿಕಾರಂ ||೨||
ಶೃಣು ರಮಣೀಯತರಂ ತರುಣೀಜನಮೋಹನಮಧುಪವಿರಾವಂ
ಕುಸುಮಶರಾಸನಶಾಸನಬಂದಿನಿ ಪಿಕನಿಕರೇ ಭಜ ಭಾವಂ ||೩||

ಅನಿಲತರಲಕಿಸಲಯನಿಕರೇಣ ಕರೇಣ ಲತಾನಿಕುರಂಬಂ
ಪ್ರೇರಣಮಿವ ಕರಭೋರು ಕರೋತಿ ಗತಿಂ ಪ್ರತಿ ಮುಂಚ ವಿಲಂಬಂ ||೪||
ಸ್ಫುರಿತಮನಂಗತರಂಗವಶಾದಿವ ಸೂಚಿತಹರಿಪರಿರಂಭಂ
ವೃಚ್ಛ ಮನೋಹರಹಾರವಿಮಲಜಲಧಾರಮಮುಂ ಕುಚಕುಂಭಂ ||೫||

ಅಧಿಗತಮಖಿಲಸಖೀಭಿರಿದಂ ತವ ವಪುರಪಿ ರತಿರಣಸಜ್ಜಂ
ಚಂಡಿ ರಣಿತರಶನಾರವಡಿಂಡಿಮಮಭಿಸರ ಸರಸಮಲಜ್ಜಂ ||೬||
ಸ್ಫುರಶರಸುಭಗನಖೇನ ಕರೇಣ ಸಖೀಮವಲಂಬ್ಯ ಸಲೀಲಂ
ಚಲ ವಲಯಕ್ಷಣಿತೈರವಬೋಧಯಾ ಹರಿಮಪಿ ನಿಗದಿತಶೀಲಂ ||೭||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತಮಧರೀಕೃತಹಾರಮುದಾಸಿತಭಾವಂ
ಹರಿವಿನಿಹಿತ ಮನಸಾಮಧಿಷ್ಠತು ಕಂಠತಟೀಮವಿರಾವಂ ||೮||

ಸಾ ಮಾಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯತಿ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಸ್ಮರಕಥಾಂ ಪ್ರತ್ಯಂಗಮಾಲಿಂಗನೈಃ
 ಪ್ರೀತಿಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ರಂಸ್ಯತೇ ಸಖಿ ಸಮಾಗತ್ಯೇತಿ ಚಿಂತಾಕುಲಃ
 ಸತ್ವಾಂ ಪಶ್ಯತಿ ವೇಪತೇ ಪುಲಕಯತ್ಯಾನಂದತಿ ಸ್ವಿದ್ಯತಿ
 ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಚ್ಛತಿ ಮೂರ್ಛತಿ ಸ್ಥಿರತಮಃಪುಂಜೇ ನಿಕುಂಜೇ ಪ್ರಿಯಃ ||೨||

ಅಕ್ಷೋರ್ನಿಕ್ಷಿಪದಂಜನಂ ಶ್ರವಣಯೋಸ್ತಾಪಿಚ್ಛಗುಚ್ಛಾವಲೀಂ
 ಮೂರ್ಛಿ ಶ್ಯಾಮಸರೋಜದಾಮ ಕುಚಯೋಃ ಕಸ್ತೂರಿಕಾಪತ್ರಕಂ
 ಧೂರ್ತಾನಾಮಭಿಸಾರಸಂಭ್ರಮಜುಷಾಂ ವಿಷ್ವಜ್ಞಿಕುಂಜೇ ಸಖಿ
 ಧ್ವಾಂತಂ ನೀಲನಿಚೋಲಚಾರು ಸುದೃಶಾಂ ಪ್ರತ್ಯಂಗಮಾಲಿಂಗತಿ ||೩||

ಕಾಶ್ಮೀರಗೌರವಪುಷಾಮಭಿಸಾರಿಕಾಣಾ—
 ಮಾಬದ್ಧರೇಖಮಭಿತೋರುಚಿಮಂಜರೀಭಿಃ
 ಏತತ್ತಮಾಲದಲನೀಲತಮಂ ತಮಿಸ್ರಂ
 ತತ್ರೈವಹೇಮನಿಕಷೋಪಲತಾಂ ತನೋತಿ ||೪||

ಹಾರಾವಲೀತರಲಕಾಂಚನಕಾಂಚಿದಾಮ—
 ಕೇಯೂರಕಂ ಕಣಮಣಿದ್ಯುತಿದೀಪಿತಸ್ಯ
 ದ್ವಾರೇ ನಿಕುಂಜನಿಲಯಸ್ಯ ಹರಿಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ
 ವ್ರೀಡಾವತೀಮಥ ಸಖೀಮಿಯಮಿತ್ಯುನಾಚ ||೫||

೨೧. ವರಾಡೀರಾಗ, ರೂಪಕತಾಲ

ಮಂಜುತರಕುಂಜತಲಕೇಲಿಸದನೇ
 ವಿಲಸ ರತಿರಭಸಹಸಿತವದನೇ ||೧||
 ಪ್ರವಿಶ ರಾಧೇ ಮಾಧವಸಮೀಪಮಿಹ || ಧ್ರುವಮ್ ||

ನವಭವದಶೋಕದಲಶಯನಸಾರೇ
 ವಿಲಸ ಕುಚಕಲಶತರಲಹಾರೇ ||೨||

ಕುಸುಮಚಯರಚಿತಶುಚಿವಾಸಗೇಹೇ
 ವಿಲಸ ಕುಸುಮಸುಕುಮಾರದೇಹೇ ||೩||

ಮೃದುಚಲಮಲಯವನಸುರಭಿಶೀತೇ

ವಿಲಸ ಮದನಶರನಿಕರಭೀತೇ

||೪||

ವಿತತಬಹುವಲ್ಲಿನವಪಲ್ಲವಘನೇ

ವಿಲಸ ಚಿರಮಲಸಪೀನಜಘನೇ

||೫||

ಮಧುಮುದಿತಮಧುಪಕುಲಕಲಿತರಾವೇ

ವಿಲಸ ಕುಸುಮಶರಸರಸಭಾವೇ

||೬||

ಮಧುರತರಪಿಕನಿಕರನಿನದಮುಖರೇ

ವಿಲಸ ದಶನರುಚಿರುಚಿರಶಿಖರೇ

||೭||

ವಿಹಿತಪದ್ಮಾವತೀಸುಖಸಮಾಜೇ

ಕುರು ಮುರಾರೇ ಮಂಗಲಶತಾನಿ

ಭಣತಿ ಜಯದೇವಕವಿರಾಜರಾಜೇ

||೮||

ತ್ವಾಂ ಚಿತ್ತೇನ ಚಿರಂ ವಹನ್ಮಯಮತಿಶ್ರಾಂತೋ ಭೃಶಂ ತಾಪಿತಃ

ಕಂದರ್ಪೇಣ ಚ ಪಾತುಮಿಚ್ಛತಿ ಸುಧಾಸಂಬಾಧಬಿಂಬಾಧರಂ

ಅಸ್ಯಾಂಕಂ ತದಲಂಕುರು ಕ್ಷಣಮಿಹ ಭ್ರಾಕ್ಷೇಪಲಕ್ಷ್ಮೀಲವ-

ಕ್ರೀತೇ ದಾಸ ಇವೋಪಸೇವಿತಪದಾಂಭೋಜೇ ಕುತಃ ಸಂಭ್ರಮಃ ||

ಸಾ ಸಸಾಧ್ವಸಸಾನಂದಂ ಗೋವಿಂದೇ ಲೋಲಲೋಚನಾ

ಸಿಂಜಾನಮಂಜುಮಂಜೀರಂ ಪ್ರವಿಧೇಶಾಭಿವೇಶನಂ

||೯||

೨೨. ವರಾಡೀರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ರಾಧಾವದನವಿಲೋಕನವಿಕಸಿತವಿವಿಧವಿಕಾರವಿಭಂಗಂ

ಜಲನಿಧಿಮಿವ ವಿಧುಮಂಡಲದರ್ಶನತರಲಿತತುಂಗತರಂಗಂ

||೧||

ಹರಿಮೇಕರಸಂ ಚಿರಮಭಿಲಷಿತವಿಲಾಸಂ

ಸಾ ದದರ್ಶ ಗುರುಹರ್ಷವಶಂವದವದನಮನಂಗನಿವಾಸಂ ||ಧ್ರುವಮ್||

ಹಾರಮಮಲತರತಾರಮುರಸಿ ದಧತಂ ಪರಿರಭ್ಯ ವಿದೂರಂ

ಸ್ಫುಟಿತರಘೇನಕದಂಬಕರಂಬಿತಮಿವ ಯಮುನಾಜಲಪೂರಂ

||೨||

ಶ್ಯಾಮಲವೃದ್ಧುಲಕಲೇವರಮಂಡಲಮಧಿಗತಗೌರದುಕೂಲಂ
ನೀಲನಲಿನಮಿವ ಪೀತಪರಾಗಪಟಲಭರವಲಯಿತಮೂಲಂ ||೩||

ತರಲದೃಗಂಚಲಚಲನಮನೋಹರವದನಜನಿತರತಿರಾಗಂ
ಸ್ಪೃಟಕಮಲೋದರಖೇಲಿತಖಂಜನಯುಗಮಿವ ಶರದಿ ತಡಾಗಂ ||೪||

ವದನಕಮಲಪರಿಶೀಲನಮಿಲಿತಮಿಹಿರಸಮಕುಂಡಲಶೋಭಂ
ಸ್ಮಿತರುಚಿರುಚಿರಸಮುಲ್ಲಸಿತಾಧರಪಲ್ಲವಕೃತರತಿಲೋಭಂ ||೫||

ಶಶಿಕಿರಣಚ್ಛುರಿತೋದರಜಲಧರಸುಂದರಸಕುಸುಮಕೇಶಂ
ತಿಮಿರೋದಿತವಿಧುಮಂಡಲನಿರ್ಮಲಮಲಯಜತಿಲಕನಿವೇಶಂ ||೬||

ವಿಪುಲಪುಲಕಭರದಂತುರಿತಂ ರತಿಕೇಲಿಕಲಾಭಿರಧೀರಂ
ಮಣಿಗಣಕಿರಣಸಮೂಹಸಮುಜ್ವಲಭೂಷಣಸುಭಗಶರೀರಂ ||೭||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತವಿಭವದ್ವಿಗುಣೀಕೃತಭೂಷಣಭಾರಂ
ಪ್ರಣಮತ ಹೃದಿ ವಿನಿಧಾಯ ಹರಿಂ ಸುಚಿರಂ ಸುಕೃತೋದಯಸಾರಂ ||೮||

ಅತಿಕ್ರಮ್ಯಾಪಾಂಗಂ ಶ್ರವಣಪಥಪರ್ಯಂತಗಮನ—
ಪ್ರಯಾಸೇನೇವಾಕ್ಷೋರಮಲತರತಾರಂ ಗಮಿತಯೋಃ
ಇದಾನೀಂ ರಾಧಾಯಾಃ ಪ್ರಿಯತಮಸಮಾಯಾತಸಮಯೇ
ಪಪಾತ ಸ್ವೇದಾಂಬುಪ್ರಸರ ಇವ ಹರ್ಷಾಶ್ರುನಿಕರಃ ||೯||

ಭಜಂತ್ಯಾಸ್ತಲ್ಪಾಂತಂ ಕೃತಕಪಟಕಂಡೂತಿಪಿಹಿತ—
ಸ್ಮಿತಂ ಯಾತೇ ಗೇಹಾದ್ಭಹಿರವಹಿತಾಲೀಪರಿಜನೇ
ಪ್ರಿಯಾಸ್ಯಂ ಪಶ್ಯಂತ್ಯಾಃ ಸ್ಮರಪರವಶಾಕೂತಸುಭಗಂ
ಸಲಜ್ಜಾ ಲಜ್ಜಾಪಿ ವ್ಯಗಮದಿವ ದೂರಂ ಮೃಗದೃಶಃ ||೧೦||

ಸಾನಂದಂ ನಂದಸೂನುರ್ದಿಶತು ಮಿತಪರಂ ಸಮ್ಮದಂ ಮಂದಮಂದಂ
ರಾಧಾಮಾಧಾಯ ಬಾಹ್ಯೋರ್ವಿವರಮನು ದೃಢಂ

ಪೀಡಯನ್ ಪ್ರೀತಿಯೋಗಾತ್

ತುಂಗೌ ತಸ್ಯಾ ಉರೋಜಾವತನು ವರತನೋರ್ನಿರ್ಗತೌ ಮಾ ಸ್ಮಭೂತಾಂ
ವೃಷ್ಣಂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಸ್ಮಾದ್ಭಹಿರಿತಿ ವಲಿತಗ್ರೀವಮಾಲೋಕಯನ್ತಃ ||೧೧||

ಜಯಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಸ್ತೈರ್ಮಹಿತ ಇವ ಮಂದಾರಕುಸುಮೈಃ
 ಸ್ವಯಂ ಸಿಂದೂರೇಣ ದ್ವಿಪರಣಮುದಾ ಮುದ್ರಿತ ಇವ
 ಭುಜಾಪೀಡಕ್ರೀಡಾಹತಕುವಲಯಾಪೀಡಕರಿಣಃ
 ಪ್ರಕೀರ್ಣಾಃ ಸೃಗ್ಭಿಂದುರ್ಜಯತಿ ಭುಜದಂಡೋ ಮುರಜಿತಃ ||೧೧||
 ಸೌಂದರ್ಯೈ ಕನಿಧೇರನಂಗಲಲನಾಲಾವಣ್ಯಲೀಲಾಪುಷೋ
 ರಾಧಾಯಾ ಹೃದಿ ಪಲ್ಪಲೇ ಮನಸಿಜಕ್ರೀಡೈಕರಂಗಸ್ಥಲೇ
 ರನ್ಯೋರೋಜಸರೋಜಖೇಲನರಸಿತ್ವಾದಾತ್ಮನಃಖ್ಯಾಪಯ-
 ನ್ಧ್ಯಾತುರ್ಮಾನಸರಾಜಹಂಸನಿಭತಾಂ ದೇಯಾನ್ಮುಕುಂದೋ ಮುದಂ ||

ದ್ವಾದಶಃ ಸರ್ಗಃ

ಗತವತಿಸಖೀವೃಂದೇಽಮಂದತ್ರಪಾಭರನಿರ್ಭರ-
 ಸ್ಮರಪರವಶಾಕೂತಸ್ಫೀತಸ್ಮಿತಸ್ನಪಿತಾಧರಾಂ
 ಸರಸಮನಸಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಧಾಂ ಮುಹುರ್ನವಪಲ್ಲವ-
 ಪ್ರಸವಶಯನೇ ನಿಶ್ಚಿಪ್ತಾಶ್ಚೇಮುವಾಚೆ ಹರಿಃ ಪ್ರಿಯಾಂ ||೧||

೨೩. ವಿಭಾಸರಾಗ, ಏಕತಾಲ

ಕಿಸಲಯಶಯನತಲೇ ಕುರು ಕಾಮಿನಿ ಚರಣನಲಿನವಿನಿವೇಶಂ
 ತವ ಪದಪಲ್ಲವಮೈರಿಪರಾಭವಮಿದಮನುಭವತು ಸವೇಶಂ ||೧||
 ಕ್ಷಣಮಧುನಾ ನಾರಾಯಣಮನುಗತಮನುಸರ ಮಾಂ ರಾಧಿಕೇ ||ಧೃ||
 ಕರಕಮಲೇನ ಕರೋಮಿ ಚರಣಮಹಮಾಗಮಿತಾಸಿ ವಿದೂರಂ
 ಕ್ಷಣಮುಪಕುರು ಶಯನೋಪರಿ ಮಾಮಿವ ನೂಪುರಮನುಗತಿಶೂರಂ ||೨||
 ವದನಸುಧಾಸಿಧಿಗಲಿತಮಮೃತಮಿವ ರಚಯ ವಚನಮನುಕೂಲಂ
 ವಿರಹವಿಮವಾಪನಯಾಮಿ ಪಯೋಧರರೋಧಕಮುರಸಿ ದುಕೂಲಂ ||೩||
 ಪ್ರಿಯಪರಿರಂಭಣರಭಸವಲಿತಮಿವ ಪುಲಕಿತಮತಿದುರವಾಪಂ
 ಮದುರಸಿ ಕುಚಕಲಶಂ ವಿನಿವೇಶಯ ಶೋಷಯ ಮನಸಿಜತಾಪಂ ||೪||

ಅಧರಸುಧಾರಸಮುಪನಯ ಭಾಮಿನಿ ಜೀವಯ ಮೃತಮಿವ ದಾಸಂ
ತ್ವಯಿ ವಿನಿಹಿತಮನಸಂ ವಿರಹಾನಲದಗ್ಧವಪುಷಮವಿಲಾಸಂ ||೫||

ಶಶಿಮುಖಿ ಮುಖರಯ ಮಣಿರಶನಾಗುಣಮನುಗುಣಕಂಠನಿನಾದಂ
ಶ್ರುತಿಯುಗಲೇ ಪಿಕರುತಿವಿಕಲೇ ಮಮ ಶಮಯ ಚಿರಾದವಸಾದಂ ||೬||

ಮಾಮತಿಸಫಲರುಷಾ ವಿಕಲೀಕೃತಮವಲೋಕಿತಮಧುನೇದಂ
ಲಜ್ಜಿತಮಿವ ನಯನಂ ತವ ವಿರಮತಿ ಸೃಜಸಿ ವೃಥಾ ರತಿಖೇದಂ ||೭||

ಶ್ರೀಜಯದೇವಭಣಿತಮಿದಮನುಪದನಿಗದಿತಮಧುರಿಪುಮೋದಂ
ಜನಯತು ರಸಿಕಜನೇಷು ಮನೋರಮರತಿರಸಭಾವವಿನೋದಂ ||೮||

ಪ್ರತ್ಯೂಹಃ ಪುಲಕಾಂಕುರೇಣ ನಿಬಿಡಾಶ್ಲೇಷೇ ನಿಮೇಷೇಣ ಚ
ಕ್ರೀಡಾಕೂತವಿಲೋಕಿತೇಽಧರಸುಧಾಪಾನೇ ಕಥಾನರ್ಮಭಿಃ
ಆನಂದಾಧಿಗಮೇನ ಮನ್ಮಥಕಲಾಯುದ್ಧೇಽಪಿ ಯಸ್ಮಿನ್ನಭೂ-
ದುದ್ಭೂತಃ ಸ ತಯೋರ್ಬಭೂವ ಸುರತಾರಂಭಃ ಪ್ರಿಯಂಭಾವುಕಃ ||೯||

ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಸಂಯಮಿತಃ ಪಯೋಧರಭರೇಣಾಪೀಡಿತಃ ಪಾಣಿಜೈ-
ರಾವಿದ್ಧೋ ದಶನೈಃ ಕ್ಷತಾಧರಪುಟಃ ಶ್ರೋಣೀತಟೀನಾಹತಃ
ಹಸ್ತೇನಾನಮಿತಃ ಕಚೇಽಧರಮಧುಸ್ಯಂದೇನ ಸಮೋಹಿತಃ
ಕಾಂತಃ ಕಾಮಪಿ ತೃಪ್ತಿಮಾಪ ತದಹೋ ಕಾಮಸ್ಯ ವಾಮಾ ಗತಿಃ ||೧೦||

ವಾಮಾಂಗೇ ರತಿಕೇಲಿಸಂಕುಲರಣಾರಂಭೇ ತಯಾ ಸಾಹಸ-
ಪ್ರಾಯಂ ಕಾಂತಜಯಾಯ ಕಿಂಚಿದುಪರಿ ಪ್ರಾರಂಭಿ ಯತ್ಸಂಭ್ರಮಾತ್
ನಿಷ್ಪಂದಾ ಜಘನಸ್ಥಲೀ ಶಿಥಿಲಿತಾ ದೋರ್ವಲ್ಲಿರುತ್ಕಂಪಿತಂ
ವಕ್ಷೋ ಮೀಲಿತಮಕ್ಷಿ ಪೌರುಷರಸಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಕುತಃ ಸಿದ್ಧತಿ ||೧೧||

ತಸ್ಯಾಃ ಪಾಟಲಪಾಣಿಜಾಂಕಿತವಾರೋ ನಿದ್ರಾಕಷಾಯೇ ದೃಶೌ
ನಿರ್ಧೌತೋಽಧರಶೋಣಿಮಾ ವಿಲುಲಿತಸ್ತಸ್ತಜೋ ಮೂರ್ಧಜಾಃ
ಕಾಂಚೀದಾಮ ದರಶ್ಲಘಾಂಚಲಮಿತಿ ಪ್ರಾತರ್ನಿಖಾತ್ಯೈರ್ವಶೋ-
ರೇಭಿಃ ಕಾಮಶರೈಸ್ತದದ್ಭುತಮಭೂತ್ಪತ್ಯುರ್ಮನಃ ಕೇಲಿತಂ ||೧೨||

ವ್ಯಾಕೋಶಃ ಕೇಶಪಾಶಸ್ತು ರಲಿತಮಲಕೈಃ ಸ್ವೇದಮೋಕ್ಷಾ ಕಪೋಲೌ
 ಕ್ಲಿಷ್ಟಾ ಬಿಂಬಾಧರ ಶ್ರೀಃ ಕುಚಕಲಶರುಚಾ ಹಾರಿತಾ ಹಾರಯಷ್ಟಿಃ
 ಕಾಂಚೀಕಾಂತಿಹೃತಾಶಾ ಸ್ತನಜಘನವದಂ ಪಾಣಿನಾಚ್ಛಾದ್ಯ ಸದ್ಯಃ
 ಪಶ್ಯಂತೀ ಸತ್ರಪಾ ಸಾ ತದಪಿ ವಿಲುಲಿತಾ ಮುಗ್ಧಕಾಂತಿರ್ಧನೋತಿ ||೬||

ಈಷನ್ಮೀಲಿತದೃಷ್ಟಿ ಮುಗ್ಧವಿಲಸತ್ತೀತ್ಯಾರಧಾರಾವಶಾ—
 ದನ್ಯಕ್ತಾಕುಲಕೇಲಿಕಾಕುವಿಕಸದ್ಧಂತಾಂಶುಧೌತಾಧರಂ
 ಶಾಂತಸ್ತಬ್ಧಪಯೋಧರಂ ಭೃಶಪರಿಷ್ವಂಗಾತ್ಕುರಂಗೀದೃಶೋ
 ಹರ್ಷೋತ್ಕರ್ಷವಿಮುಕ್ತಿಸ್ಸಹತನೋರ್ಧನ್ಯೋ ಧಯತ್ಯಾನನಂ ||೭||
 ಅಥ ಸಹಸಾ ಸುಪ್ರೀತಂ ಸುರತಾಂತೇ ಸಾ ನಿತಾಂತಖಿನ್ನಾಂಗೀ
 ರಾಧಾ ಜಗಾದ ಸಾದರಮಿದಮಾನಂದೇನ ಗೋವಿಂದಂ ||೮||

೨೪. ರಾಮಕರೀರಾಗ, ಯತಿತಾಲ

ಕುರು ಯದುನಂದನ ಚಂದನಶಿಶಿರತರೇಣ ಕರೇಣ ಪಯೋಧರೇ
 ಮೃಗಮದಪತ್ರಕಮತ್ರ ಮನೋಭವಮಂಗಲಕಲಶಸಹೋದರೇ ||೧೧||
 ನಿಜಗಾದ ಸಾ ಯದುನಂದನೇ ಕ್ರೀಡತಿ ಹೃದಯಾನಂದನೇ ||ಧ್ರುವಮ್||
 ಅಲಿಕುಲಗಂಜನಮಂಜನಕಂ ರತಿನಾಯಕಸಾಯಕಮೋಚನೇ
 ತ್ವದಧರಚುಂಬನಲಂಬಿತಕಜ್ಜಲ ಉಜ್ವಲಯ ಪ್ರಿಯ ಲೋಚನೇ ||೨||
 ನಯನಕುರಂಗತರಂಗವಿಕಾಸನಿರಾಸಕರೇ ಶ್ರುತಿಮಂಡಲೇ
 ಮನಸಿಜಪಾಶವಿಲಾಸಧರೇ ಶುಭವೇಶ ನಿವೇಶಯ ಕುಂಡಲೇ ||೩||
 ಭ್ರಮರಚಯಂ ರಚಯಂತಮುಪರಿ ರುಚಿರಂ ಸುಚಿರಂ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೇ
 ಜಿತಕಮಲೇ ವಿಮಲೇ ಪರಿಕರ್ಮಯ ನರ್ಮಜನಕಮಲಕಂ ಮುಖೇ
 ||೪||

ಮೃಗಮದರಸವಲಿತಂ ಲಲಿತಂ ಕುರು ತಿಲಕಮಲಿಕರಜನಿಕರೇ
 ವಿಹಿತಕಲಂಕಕಲಂ ಕಮಲಾನನ ವಿಶ್ರಮಿತಶ್ರಮಶೀಕರೇ ||೫||
 ಮಮ ರುಚಿರೇ ಚಿಕುರೇ ಕುರು ಮಾನದ ಮನಸಿಜಧ್ವಜಚಾಮರೇ
 ರತಿಗಲಿತೇ ಲಲಿತೇ ಕುಸುಮಾನಿ ಶಿಖಂಡಿಶಿಖಂಡಕಡಾಮರೇ ||೬||

ಸರಸಘನೇ ಜಘನೇ ಮಮ ಶಂಬರದಾರಣವಾರಣಕಂದರೇ
ಮಣಿರಶನಾವಸನಾಭರಣಾನಿ ಶುಭಾಶಯ ವಾಸಯ ಸುಂದರೇ ||೭||

ಶ್ರೀಜಯದೇವವಚಸಿ ರುಚಿರೇ ಹೃದಯಂ ಸದಯಂ ಕುರುಮಂಡನೇ
ಹರಿಚರಣಸ್ಮರಣಾಮೃತನಿರ್ಮಿತಕಲಿಕಲುಷಜ್ವರಖಂಡನೇ ||೮||

ರಚಯ ಕುಚಯೋಃ ಪತ್ರಂ ಚಿತ್ರಂ ಕುರುಷ್ವ ಕಪೋಲಯೋ-
ರ್ಘಟಯ ಜಘನೇ ಕಾಂಚೀಂ ಮುಗ್ಧಸ್ರಜಾ ಕಬರೀಭರಂ
ಕಲಯ ವಲಯಶ್ರೀಣೀಂ ಪಾಣೌ ಪದೇ ಮಣಿನೂಪುರಾ-
ವಿತಿ ನಿಗದಿತಃ ಪ್ರೀತಃ ಪೀತಾಂಬರೋಽಪಿ ತಥಾಕರೋತ್ ||೯||

ಯದ್ಗಾಂಧರ್ವಕಲಾಸು ಕೌಶಲಮನುಧ್ಯಾನಂ ಚ ಯದ್ವೈಷ್ಣವಂ
ಯಚ್ಛೃಂಗಾರವಿವೇಕತತ್ವರಚನಾಕಾವ್ಯೇಷು ಲೀಲಾಯಿತಂ
ತತ್ಸರ್ವಂ ಜಯದೇವಪಂಡಿತಕವೇಃ ಕೃಷ್ಣೈಕತಾನಾತ್ಮನಃ
ಸಾನಂದಾಃ ಪರಿಶೋಧಯಂತು ಸುಧಿಯಃ ಶ್ರೀಗೀತಗೋವಿಂದತಃ ||೧೦||

ಶ್ರೀಭೋಜದೇವಪ್ರಭವಸ್ಯ ರಾಮಾದೇವೀಸುತ ಶ್ರೀಜಯದೇವಕಸ್ಯ
ಪರಾಶರಾದಿಪ್ರಿಯವರ್ಗಕಂಠೇ ಶ್ರೀಗೀತಗೋವಿಂದಕವಿತ್ವಮಸ್ತು ||೧೧||

ಸಾಧ್ವೀ ಮಾಧ್ವೀಕಚಿಂತಾ ನ ಭವತಿ ಭವತಃ ಶರ್ಕರೇ ಕರ್ಕಶಾಸಿ
ದ್ರಾಕ್ಷೇ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಕೇ ತ್ವಾಮಮೃತ ಮೃತಮಸಿ ಕ್ಷೀರ ನೀರಂ ರಸಸ್ತೇ
ಮಾಕಂದ ಕ್ರಂದ ಕಾಂತಾಧರ ಧರ ನ ತುಲಾಂ ಗಚ್ಛ ಯಚ್ಛಂತಿ ಭಾವಂ
ಯಾವಚ್ಛೃಂಗಾರಸಾರಂ ಶುಭಮಿವ ಜಯದೇವಸ್ಯ ವೈದಗ್ಧ್ಯವಾಚಃ ||

ಇತ್ಥಂ ಕೇಲಿತತೀರ್ವಿಹೃತ್ಯ ಯಮುನಾಕೂಲೇ ಸಮಂ ರಾಧಯಾ
ತದ್ರೋಮಾವಲಿಮೌಕ್ತಿಕಾವಲಿಯುಗೇ ವೇಣೀಭ್ರಮಂ ಬಿಭ್ರತಿ
ತತ್ರಾಹ್ಲಾದಿಕುಚಪ್ರಯಾಗಫಲಯೋರ್ಲಿಪ್ಸಾವತೋರ್ಹಸ್ತಯೋ-
ರ್ವ್ಯಾಪಾರಾಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಸ್ಯ ದದತು ಸ್ನೀತಾಂ ಮುದಾಂ ಸಂಪದಂ ||

ವಿ ಮು ಲೆ

ಕವಿ

ಶೃಂಗಾರಮಯವಾಗಿರುವ ಗೀತಗೋವಿಂದ ಎಂಬ ಹಾಡುಗಬ್ಬ ಬರೆದು ಕವಿ ಜಯದೇವನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನು ಓದಿದ ರಸಿಕರು ಈ ಹಾಡುಗಬ್ಬದ ಕವಿಯ ಬಗೆಗೆ ಆತ್ಮೀಯವಾದ ಹಾಗೂ ಗೌರವದ ಭಾವವನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವನ ಜೀವನದ ಬಗೆಗೆ ಕೂಡ ರಸಿಕ ಜನರ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಆಗಿಹೋದವರ ಬಗೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆದಿಡುವ ರೂಢಿ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ. ಇಟ್ಟರೂ ಭಾವುಕರಾದ ಅವರು ಸತ್ಯ ಘಟನೆಗಿಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಹತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪವಾಡಗಳ ನೂಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನೇಯುತ್ತಾರೆ.

ಅಂಥ ಪವಾಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಯದೇವನ ಕಥೆಯು ಹಿಂದೆಯೇ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಚಂದ್ರದತ್ತ ಎಂಬವರು ಬರೆದ ಭಕ್ತಮಾಲಾ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಕಥೆಯನ್ನು ಖೇರಿಂದ ಳಗನೆಯ ಸರ್ಗದ ವರೆಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕವಿಕಥೆಯು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

“ ಗೀತಗೋವಿಂದ ”ದಿಂದ ಕವಿಯ ಬಗೆಗೆ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂಶವನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕವಿಯ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಭೋಜದೇವ, ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ರಾಧಾದೇವಿ ಅಥವಾ ರಾಮಾದೇವಿ ಎಂದಿರಬೇಕು. ಪರಾಶರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗೆಲೆಯನೂ ಕವಿಗೆ ಇದ್ದನು. ಕಿಂದುಜಿಲ್ವ ಊರಲ್ಲಿ ಅವನಿದ್ದನೆಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಪದ್ಮಾವತಿ ಎಂದು ಅವನ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಉಮಾಪತಿಧರ, ಶರಣ, ಗೋವರ್ಧನಾಚಾರ್ಯ ಧೋಯೀಕವಿರಾಜ, ಇವರು ಅವನ ಸಮಕಾಲೀನ ಕವಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಎಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ಣಯಸಾಗರ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಒಡೆಯರಾದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ಜವಾಜಿಯವರು ೧೯೨೯ರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಮಂಗೇಶ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ತೆಲಂಗ ಎಂಬವರು “ಜಯದೇವಕವಿಯು

ಗೀತಗೋವಿಂದವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥ ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಕೇಳಿಲ್ಲ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುತ್ತ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿಯರ್ ಬರೆದ ‘History of Sanskrit classical literature’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಜಯದೇವನು ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನಲ್ಲದೆ ‘ರತಿಮಂಜರಿ’, ‘ತತ್ತ್ವಚಿಂತಾಮಣಿ’, ಎಂಬ ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಜಯದೇವಕವಿಯ ಊರಿನ ಬಗೆಗೆ ಮೂರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಬಂಗಾಳದ ಅಜಯ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪುಷ್ಯತಿಂಗಳ ಶುಕ್ಲಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಜಯದೇವನ ವಾರ್ಷಿಕ ದಿನವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಜನರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೧೨೦ರಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವರು ಜಗನ್ನಾಥಪುರಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಕಿಂದುಬಿಲ್ವ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜಯದೇವನ ಜನನವಾಯಿತೆಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗುಜರಾತಿನ ಮೈಥಿಲ ವೆಂಬುದು ಕವಿಯ ಊರೆಂದು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕವಿಯು ಬಂಗಾಳವನ್ನಾಳಿದ ಬಲ್ಲಾಳಸೇನನ ಮಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸೇನನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಸೇನನ ಗಯಾ ಶಾಸನವು ದೊರೆತಿದ್ದು ಅದು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೧೬ ಇಸವಿಯದು, ಅಥವಾ ೧೧೨೩ ರದು ಇರುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಸೇನನ ಆಳಿಕೆಯು ೧೧೨೫ರಿಂದ ೧೨೦೦ ತನಕವೆಂದೂ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕವಿಯು ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನು ಬರೆದ ಊರಿಗೆ ಜಯದೇವಪುರವೆಂಬ ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕವಿಯ ಜೀವನದ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದು ಅಥವಾ ಇದು ಹೀಗೇ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಾತು.

ಅವನು ಎಂದೇ ಹೇಗೆಯೇ ಜೀವಿಸಿರಲಿ, ಇಂದು ಜಗತ್ತು ಆ ಕವಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತದೆ. ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಆತ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದು ಅವನ ವಾರ್ಷಿಕ ದಿನವನ್ನು ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ವಿನುರ್ಶಕರು ಮೆಚ್ಚಿದ ಭಾರತೀಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದ

ಲನೆಯವನು ಕಾಲಿದಾಸನಾದರೆ ಎರಡನೆಯವನು ಜಯದೇವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಕವಿಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಜಯದೇವನ ಪ್ರಭಾವವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅವನ ಪದಬಂಧ, ಯಮಕ, ಅರ್ಥಮಾಧುರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟವರನ್ನು ನಾವು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

‘ಗೀತಗೋವಿಂದ’ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಲವಾದುದಲ್ಲ. ಅದರ ಮೂಲವು ಅಸಭ್ಯಶಬ್ದದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದುಂಟು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನು ಹೋಲುವ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳನ್ನು ನಾನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಮಾದರಿಯ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ದೃಶ್ಯಕಾವ್ಯವು ‘ರಾಧಾವಿಲಾಸ’ವೆಂದು ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಮುಲ್ಕಿಯ ವಾಸುದೇವಪ್ರಭು ಎಂಬವರು ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರು ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಿ ಮುಗಿಸುವ ಈ ಯಕ್ಷಗಾನವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯದು. ಈ ತರದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಂಥವೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾಧಾ-ಮಾಧವರ ವಿಲಾಸಕಥೆಯ ಈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ರಾಧಾ, ಮಾಧವ, ಸಖಿಯರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಗೀತಗೋವಿಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಾಗಿ ನಾರದನ ಪಾತ್ರವೊಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಣಯಿಗಳ ಲೋಕವಾದ ಯಮುನಾತೀರದ ವೃಂದಾವನವಲ್ಲದೆ ನಂದಗೋಕುಲವೂ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಕಾರಣ ಎಂದರೆ ‘ಗೀತಗೋವಿಂದ’ವು ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದು ಉದ್ದೇಶ ಅಷ್ಟೆ.

“ಅಶ್ಲೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ” ಎಂದು ಸಾಹಿತ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಲಭೆಯೇ ಈಚೆಗೆ ಎದ್ದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕವಿ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ಭರತೇಶಪೈಭವ ಬರೆದಾಗ ಅಥವಾ ಈಗ ಅದರಂತೆಯೇ ಜಯದೇವಕವಿ ಗೀತಗೋವಿಂದ ಬರೆದಾಗ ಅಥವಾ ಈಗ ಅದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವವರಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನುಡಿಯಲು ಅಂಜುವಂತಹ ಕೆಲವು ಲೈಂಗಿಕ ಮಾತು

ಗಳೂ ಗೀತಗೋವಿಂದದಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಕವಿಯು ಚಾತುರಿಯಿಂದ ವಾಚಕ ನನ್ನು ಅಂತರ್ಮುಖವಾಗಿಸುವುದರಿಂದ ಅವು ಅಶ್ಲೀಲಗಳಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಕವಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ತೆಗಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಾವ್ಯ

ಇದು ೧೨ ಸರ್ಗಗಳ ಒಂದು ಕಾವ್ಯ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳ ಪದ್ಯಗಳ ಒಂದೊಂದು ಸಮೂಹವನ್ನು ಅಷ್ಟಪದಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಅಷ್ಟಪದಿಯ ಮೊದಲಿಗೆ ಮತ್ತೂ ಕೊನೆಗೆ ವೃತ್ತರೂಪವಾದ ಪದ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟಪದಿಯ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಯದೇವ ಕವಿಯ ನಾಮಾಂಕಿತ ಇರುವುದಲ್ಲದೆ ಆ ಪದ್ಯದಿಂದ ಕವಿಯು ದೇವಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವನು.

ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಅಷ್ಟಪದಿ ಪ್ರಬಂಧಗಳೂ ಸೇರಿ ಈ ಗ್ರಂಥವು ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹರಿನಮಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕವಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನಾರಂಭಿಸುತ್ತ ದಶಾವತಾರಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುವನು.

ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಇರುವ ಶೃಂಗಾರವರ್ಣನೆಯು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಶೃಂಗಾರಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಪದ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಕವಿಯು ಒರೆದಿದ್ದಾನೆ.

“ ಚರಣರಣಿತಮಣಿನೂಪುರಯಾ ಪರಿಪೂರಿತಸುರತವಿತಾನಂ ।
ಮುಖರ ವಿಶೃಂಖಲಮೇಖಲಯಾ ಸಕಚಗ್ರಹಚುಂಬನದಾನಂ । ” ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರವರಿಯದೆ ಪದ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.

ಈ ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂಗೀತವಿದೆ. ಯಮುನೆಯಂತಹ ಹೊಳೆ ಕುಲುಕುಲು ಹರಿಯುವಾಗ ತೆರೆಗಳೆದ್ದು ಉಂಟಾಗುವ ಸದ್ದಿನಂತಹ ಯಮಕವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುವವನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೂ ಆ ಶಬ್ದದ ಮಧುರ ನಾದವು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಒತ್ತಾಯವಾದ ಎಂದರೆ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ಶಬ್ದಯಮಕವನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾರೆವು. ಕವಿಯೇ ಬರೆದಂತೆ ಸಂದರ್ಭಶುದ್ಧ ಮಾತು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಹಾಡುಗಳ ಯಮಕಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಬಂದಿದೆ.

‘ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಸರಸ್ವತಿಯ ಎರಡು ಮೊಲೆಗಳು. ಒಂದು ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಸುಂದರ. ಇನ್ನೊಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ಮಧುರವಾದುದು ’ ಎಂದು ಒಂದು ನುಡಿಯಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಢಿಯಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ ಸಂಗೀತಗಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು. ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರನು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅನಾದರಿ ಸುವುದು. ಆದರೆ ಸಂಗೀತಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿದ ಕೆಲವೇ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಯದೇವನೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಉಜ್ವಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಾದ ಗೀತಗೋವಿಂದಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನವೇ ಇದೆ. ದಾಸರ ಪದಗಳಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಗಮವಾಯಿತೆಂದೂ ಸರಿಯೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಗೀತಗೋವಿಂದದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದು ಪ್ರಾಥಮಿಕವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಬಹಳ ಸಹಜವಾದವು. ಒಮ್ಮೆಯೂ ಅವು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತೊಡಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಇತರ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಜಯದೇವನು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರದಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುವನು, ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈಗೀಗ ಕವಿಸಮಯದ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಕವಿಸಮಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ತೆಂಬೆಲರು, ಚಂದನ, ತಾವರೆ ಯೆಸಳು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು, ಪ್ರಕೃತಿ ಇವು ಪ್ರಣಯಿಗಳ ಸಂಯೋಗ ವಿಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಪಾತ್ರದ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕಾಗುವುದು.

ಬಯಕೆಯ ದೇವ ಕಾಮನಾದರೆ ಆ ಅನಂಗನ ಸುತ್ತಲಿನ ಕಲ್ಪನೆಯು ಬಯಕೆಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದೆ. ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕವಿಯ ಆಳಿಕೆಯ ಕಾಲವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕವಿ ಸಮಯವೆನ್ನುವರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನು ಓದಬೇಕು.

ತತ್ತ್ವ

ಪರ್ಷಿಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ಉಮರಖಯ್ಯಾಂ ಪ್ರಣಯದ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅವನು ಪದ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ “ತತ್ತ್ವ” ಎಂದರೆ ನಿಜದ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೇಂದೇ ಅವನ ಪಂಥದವರನ್ನು ಸೂಫಿಗಳೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮಧುರಚೆನ್ನರ ನುಡಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ “ಮೇಲೆಯ ಮೇಲಿದರ್ ಯೋಗಿಗಳುಂಟು ಲೋಕದಲಿ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲಿರುತಿರುವ ಮೋಹಿಯುಂಟು.” “ಬಳಸಿದಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿತ್ರ ಉಂಡುಪವಾಸ.” ನಮಗಿದೆ ಇಂದು ಬೇಕಾದ ಗಂಟು. ಉಮರಖಯ್ಯಾಂ ಅಂತಹ ಯೋಗಿ. ಭಾಗವತದ ನಾಯಕ ಕೃಷ್ಣ ಅಂತಹ ಯೋಗಿ. ಭರತೇಶವೈಭವದ ಭರತೇಶನಾದರೂ ಅಂತಹ ಯೋಗಿ. ಚರಾಚರ ಸತ್ತ್ವವೇ ಅವರ ತತ್ತ್ವ. ಗೀತಗೋವಿಂದ ಉಗಮವಾದರೂ ಈ ತತ್ತ್ವದಿಂದಲೇ. ಈ ಕವಿಯಾದರೂ ಆ ಪಂಥದವನೇ ಎಂಬುದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಡನೆಯೇ ನಾವು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಓದುತ್ತ ನಾವು ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾಧವನ ಮಹಿಮೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ದಶಾವತಾರಿಯ ವಿಶ್ವರೂಪದತ್ತ ನಾವು ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತೇವೆ. ರಾಧೆ, ಮಾಧವ, ವೃಂದಾವನ, ಕಾಳಿಂದಿ, ಗೋಪಿಯರು, ಕೊಳಲು, ದನಗಳು, ನವಿಲು ಹಾಗೂ ಇತರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಚೇತನವು ಒಂದಾಗಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿಗೂಡಿಸಿದಂತೆ ನಮಗೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅದಕ್ಕೇಂದೇ ಕೆಲವರು ಈ ಕವಿಯನ್ನು ‘ಪ್ರಕೃತಿನಿಗೂಢತ್ವಜ್ಞ’ ಎಂದರೆ Mystic poet ಎಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗೀತಗೋವಿಂದವು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಾವ್ಯ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಆಳವಾದುದು. ಆ ಆಳತೆ ರಸಿಕರ ಮುಳುಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೇ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ, ಎಂದು ಮಾತ್ರ ನುಡಿಯಬಹುದು.

ಅರ್ಥಕೋಶ

ಪುಟ

- ೧೩ ಹುಗ್ಗಾಟ : ಅವಿತು ಆಡುವ ಆಟ; ರಹಃಕೇಲಿ
ವಹಿತ್ರ : ಲಂಗರು
- ೧೪ ದಡ್ಡು : ಗಾಯಗೊಂಡಲ್ಲಿನ ಒರಟು
ಸ್ತನಾಭೋಗ : ಕುಚಮಂಡಲ
- ೧೫ ಪಯೋಧರ : ಮೊಲೆ
ಪಥಿಕವನಿತೆ : ದಾರಿಗರ ಅಗಲಿದ ಹೆಂಗಳು
- ೧೬ ರೆಂಜೆ : ಬಕುಲ
ದೊಣೆ : ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಬಾಣದ ಚೀಲ
ನಾಣಿಲಿಯಾದ : ನಾಚುಕೆಯಿಲ್ಲದ
- ೧೭ ಬೇಟೆಗೊಂಡು : ಮರುಳುಗೊಂಡು
ನಿತಂಬ : ಸೊಂಟದ ಹಿಂಭಾಗದ ಮಾಂಸದ ಭಾಗ
ರಾಸ : ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ವಿಲಾಸಕ್ರೀಡೆ
- ೧೮ ಡಗೆ : ಸೆಕೆ
- ೧೯ ಜೇಂಗುಳಿ : ಜೇನುತಿನ್ನುವ ಅಭ್ಯಾಸದ್ದು
ಜಘನ : ಸೊಂಟದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗ
- ೨೦ ಜಗನದುಗುಲ : ಜಘನದುಕ್ಕೂಲ, ಉಡಿಯಬಟ್ಟೆ
ಮಣಿಯಂದುಗೆ : ಮಣಿಗೆಜ್ಜೆ
ನೇವುಳ : ಒಡ್ಡಾಣ, ಬಂಗಾರದ ಉಡಿದಾರ
- ೨೧ ಎಲರು : ಗಾಳಿ
- ೨೨ ಬಲ್ಲೆ : ಪೊದರು, ಲತಾಕುಂಜ
- ೨೩ ಗೆತ್ತು : ಭ್ರಮಿಸಿ
ಸುವೃತ್ತ : ಸುಂದರವಾಗಿ ಉರುಟಾಗಿರುವ
- ೨೪ ಸೊದೆವನಿ : ಅನ್ಯತಬಿಂದು
- ೨೫ ವೇತಸ : ತಂಪುನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವ ಒಂದು ಗಿಡ-ನೆಕ್ಕರಿಕ
ಕೋಲು : ಬಾಣ
ಪೊಡಮಡು : ನಮಸ್ಕರಿಸು
- ೨೬ ಜಾನಿಸುತ್ತ : ನೆನೆಸುತ್ತ

- ೨೯ ಒಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ : ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ
 ೩೦ ಅಭಿಸರಣೆ : ಪ್ರಣಯಿಯಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆವುದು
 ವಿಸರೀತರತಿ : ಪುರುಷಾಯಿತವೆಂಬ ರತಿ
 ೩೧ ಚಕ್ರವಾಕ : ಜೊತೆಹಕ್ಕಿಗಳು; ರಾತ್ರಿ ಅವು ಕಣ್ಣುಕಾಣದೆ ಒಂದನ್ನೊಂದು
 ಅಗಲಿ ಅಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ
 ೩೨ ಮೃಣಾಲನಾಳ : ತಾವರೆದಂಟಿನ ನೂಲು
 ವಾಸಕಸಜ್ಜೆ : ಪ್ರಣಯಿ ಬರುವನೆಂದು ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಕೆ
 ಕೃಷ್ಣಭೋಗಿ : ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಭೋಗಿ; ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪ
 ೩೪ ನೊಸಲು : ಹಣೆ
 ೩೫ ಕಬರಿ : ಮುಡಿ, ಹೆರಳು
 ಯಾತಾಯಾತ : ಉಯ್ಯಲಾಡುವುದು
 ೩೬ ಅಲತಿಗೆ : ಅಲಕ್ತಕ, ಕಾಲಿಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಕೆಂಪು ರಸ
 ಚಿಗರಿ : ಜಿಂಕೆ
 ನೇಗಿಲಿಗ : ಹಲೀ—ಬಲರಾಮ
 ೩೯ ಐಗಣೆ : ಪಂಚಬಾಣ
 ೪೦ ಖಂಡಿತೆ : ಬೇರೆಯವಳ ಸಂಗನಾಡುವ ಪ್ರಣಯಿಯ ಸ್ಥಾಯೀನಾಯಿಕೆ
 ೪೧ ಶಠ : ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಅಪ್ರಿಯ ಮಾಡುವವನು
 ೪೨ ಕೋಪನೆ : ಕೋಪತೀಲಿ
 ೪೩ ಎರಳೆಗಂಗಳ : ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣಿರುವವಳ
 ನೂಪುರ : ಕಾಲುಗೆಜ್ಜೆ, ಕಾಲಂದುಗೆ
 ಮೇಖಲೆ : ಉಡಿದಾರ
 ೪೪ ಅಭಿಸಾರಿಕೆ : ಪ್ರಣಯಿಯನ್ನು ಕೂಡಲು ಅವನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವವಳು
 ೫೦ ಶಾರದಸರ : ಶರತ್ಕಾಲದ ಕೆರೆ
 ೫೩ ಪಾಟಲಿ : ಒಂದು ಕೆಂಪು ಹೂವು
 ೫೫ ಶಂಬರಾರಿ : ಕಾನು

AKSHARA GRANTHALAYA

ACC.NO. S022136

